Агата Крісті

Знахідка у Бібліотеці

Повість

Місіс Бентрі снилося, ніби на виставці квітів її горошок посів перше місце.

Вікарій, у сутані й стихарі, вручав у церкві нагороди. Повз вікарія пройшла в купальнику його дружина. Але так уже ведеться у снах, що це не викликало в парафіян ніякого осуду, хоч наяву було б зовсім навпаки. Місіс Бентрі; розкошувала в своєму сні. ft завжди тішили такі передранкові видіння. Та от біда — їх щораз уривав вранішній чай.

Десь у глибині свідомості місіс Бентрі відбивалися хатні звуки цієї пори. Ось по карнизі забряжчали кільця — то одна покоївка відслонила на сходах штору; ось почувся віник і совок — то друга заходилася підмітати в передпокої; десь далеко на вхідних дверях важко відсунувся засув. Починався новий день.

Внизу, у вітальні, хтось відчиняв важкі дерев'яні віконниці. Місіс Бентрі це чула й ніби не чула. Ще з півгодини долинатимуть звичайні хатні звуки — обережні, притлумлені, не дратівливі, бо добре знайомі. їх завершать швидкі, впевнені кроки в коридорі; зашелестить сукня з вибивного ситцю, ніжно дзеленькне чайний прибор на таці, коли й' поставлять на столик за дверима, потім почується легенький стукіт у двері й увійде Мері, щоб розсунути штори.

Уві сні місіс Бентрі насупилася. Крізь дрімоту промкнулося щось незвичайне для цієї пори й насторожило її. Кроки. Поквапні кроки в коридорі. Але чому так рано? її вухо мимоволі чекало, коли дзеленькне порцеляна... І не дочекалось.

Натомість у двері постукали. Машинально, ще не прокинувшись від сну, місіс Бентрі гукнула:

— Увійдіть! Двері .відчинилися. Зараз забряжчать кільця на карнизах.., Але кільця не забряжчали. Із зеленої кімнатної сутіні долинув голос Мері, здушений, істеричний:

— Мадам! О мадам! Там, у бібліотеці... труп! І дівчина, нестямно заридавши, кинулася з кімнати. Місіс. Бентрі сіла в ліжку. Або в її сні стався якийсь дивний поворот, подумала вона, або...

— Не може бути, — вголос промовила місіс Бентрі; — Це мені приверзлося.

І все ж таки вона дедалі дужче переконувалася, що це не сон, і Мері, її старша, найвихованіша покоївка, таки вигукнула оті неймовірні слова.

Місіс Бентрі ще якусь хвилину розмірковувала, а тоді почала ліктем будити чоловіка:

— Артуре! Артуре, прокинься! Полковник Бентрі щось буркнув і перевернувся на другий бік.

— Прокинься, Артуре! Ти чув, що вона сказала? — А чого ж! — непевно кинув полковник. — Я цілком згоден з тобою, Доллі. — І вмить знов заснув. Місіс Бентрі заходилася термосити його.

— Та послухай же, що сказала Мері: у бібліотеці труп! — Е-е, як? — У бібліотеці труп! — Хто сказав? — Мері.

Полковник Бентрі нарешті прочумався.

— Дурншц, стара! Тобі приснилось.

— Та ні ж бо! Спершу я й сама так подумала. Але вона справді заходила і сказала, що в бібліотеці труп! — Заходила Мері й сказала, що в бібліотеці труп? — Так.

— Та не може бути! — здивувався полковник Бентрі.

— Авжеж. Звичайно, не може бути, — непевно промовила місіс Бентрі й, опанувавши себе, додала: — А чого ж Мері сказала, що він там є? — Не могла вона такого сказати.

— Сказала! — То ти, мабуть, усе вигадала! — Нічого я не вигадувала.

Полковник Бентрі остаточно прокинувся й вирішив у всьому розібратися. Почав він дуже лагідно:

— Доллі, тобі все приснилося. Це через детективне оповідання "Зламаний сірник", яке ти читала. Пригадуєш, там лорд Едгбастон знайшов на килимку перед каміном труп чарівної блондинки? У книжках трупи завжди, трапляються в бібліотеках. А от у житті я про таке не чув.

— То, може, зараз почуєш, — мовила місіс Бентрі. — Так чи так, Артуре, а ти повинен піти й подивитись.

— Та, їй-Боїу, Доллі, це тобі наснилось. Так часто буває — прокидаєшся, і здається, ніби все те діялося з тобою насправді.

— Але ж мені снилося зовсім інше — виставка квітів, вікарієва дружина в купальнику... — Місіс Бентрі підхопилася з ліжка й розсунула штори. Спальню залило світло чудового осіннього дня. — Мені не приснилося, — рішуче заявила вона. — Артуре, негайно вставай! Піди вниз і все з'ясуй.

— Ти хочеш, щоб. я зійшов униз і спитав, чи є в бібліотеці труп? Щоб на мене дивились, як на дурня?! — Нічого не треба питати, — правила

своєї місіс Бентрі. — Якщо труп є — бо, може. Мері просто з глузду з'їхала чи їй щось привиділося, — тоді про це хтось одразу скаже, а ти мовчки послухаєш.

Невдоволено буркочучи, полковник Бентрі загорнувся в халат і рушив за двері.

Він пройшов коридором і спустився на перший поверх. Унизу біля сходів стояла гуртом прислуга; хтось схлипував. Дворецький якось підкреслено ступив наперед:

— Радий, що ви прийшли, сер. Я розпорядився нічого не чіпати до вашого приходу. Накажете зателефонувати до поліції, сер? — Зателефонувати до поліції?! Навіщо? Дворецький співчутливо покосився на високу жінку, що істерично ридала на плечі в кухарки.

— Я думав, сер, що Мері вам уже сповістила. Вона сама так сказала.

— Я страх як злякалася! — задихаючись, промовила Мері. — Я сама не тямила, що казала! На мене таке найшло... Ноги підкосились і всередині все перевернулося! Коли я побачила... 0-о-ой! Вона знов упала на плече місіс Еклз, і та не без задоволення заходилася її втішати:

— Годі, годі, люба моя! — Мері, звісно, сама не своя, сер, адже це вона перша побачила отой жах, — пояснив дворецький. — Вона, як завжди, ввійшла до бібліотеки, щоб розсунути штори, і... мало не перечепилася через труп.

— Ви хочете сказати, — суворо промовив полковник Бентрі, — що в моїй бібліотеці лежить труп... У моїй бібліотеці?! Дворецький відкашлявся.

— Мабуть, сер, вам краще подивитись самому.

— Алло! Алло! Так, це поліційне відділення. Слухаю! Хто дзвонить? — Поліційний констебль Полк однією рукою застібав мундир, а в другій тримав телефонну трубку. — Так, так. Госсінггон-хол. Що?.. О, доброго ранку, сер! — Голос у Полка змінився — де й поділась його нетерплячка й офіційність, як тільки він упізнав окружного мирового суддю і щедрого патрона на всіх спортивних змаганнях у поліції. — Так, сер. Чим можу допомогти?.. Перепрошую, сер, я не зрозумів — ви сказали, труп?.. Так?.. Будь ласка, сер!.. Безперечно, сер!..

Молода жінка, кажете, незнайома?.. Цілком, сер!.. Так, покладіться на мене! Поліційний констебль Полк поклав трубку, протяжко свиснув і знов узяв трубку, щоб зателефонувати старшому офіцерові. З кухні — звідти смачно пахло смаженою шинкою — визирнула місіс Полк і спитала:

— Що сталося? — Неймовірне! Такого ще не було, — відповів Полк. — У Госсінгтоні, в полковниковій бібліотеці, знайдено труп молодої жінки.

— Вбита? — Нібито задушена.

— Хто така? — Полковник каже, що ніколи її не бачив.

— Що ж вона робила в його бібліотеці? Полк докірливим поглядом урвав дружину й офіційно заговорив у трубку:

— Інспектор Слек? Це констебль Полк. Щойно надійшло повідомлення: сьогодні о чверть на восьму ранку знайдено труп молодої жінки...

Телефонний дзвінок пролунав у ту мить, коли міс Марші одягалася. Вона насторожилась: адже о цій порі їй звичайно ніхто не дзвонив. Розмірене життя старої дівки було влаштоване так, що кожен несподіваний дзвінок викликав найстрашніші здогадки.

— Господи! — вигукнула міс Марал, спантеличено дивлячись на телефонний апарат.

— Хто б це міг бути? У містечку сусіди Й друзі дзвонять одне одному вранці — з дев'ятої до пів на десяту. О цій порі люди складають собі плани на день, запрошують одне одного в гості. Різник дзвонить до дев'ятої, коли бачить, . що будуть труднощі з м'ясом. За день телефон озивається кілька разів, однак дзвонити після пів на десяту вечора тут вважають поганою манерою.

Правда" Раймонд Вест, небіж міс Марпл і письменник, а отже, й дивак, може зняти трубку коли завгодно. Якось він зателефонував майже опівночі. Але ж прокидатись так/ рано не додумається навіть Раймонд Вест. Ні він, ні хтось інший із знайомих міс Марпл не повинен був дзвонити раніше ніж о восьмій. А до восьмої ще цілих чверть години. Зарані навіть для телеграм, адже пошта відчиняється о восьмій. Мабуть,. хтось помилився номером, вирішила міс Марпл, підійшла до телефону й узяла трубку. — Слухаю, — сказала вона.

— Це ви, Джейн? — Так, я. А ви сьогодні раненько, Доллі, — здивувалася міс Марпл. .

— У нас тут такий жах! — промовила, задихаючись від хвилювання, місіс Беитрі.

— О Господи! — Ми .щойно знайшли в бібліотеці труп! — Що-що ви знайшли? — На якусь мить міс Марпл подумала, що її подруга трохи зсунулася з глузду.

— Я розумію, в таке важко повірити, правда? Таке буває тільки в книжках.

Сьогодні вранці мені бозна-скільки довелося сперечатися з Артуром, поки він зійшов униз і подивився сам.

Міс Марпл спробувала зібратися з думками й запитала:

— Чий труп? — Блондинки! — Що? — Блондинки.. Вродливої блондинки. Такі бувають тільки в книжках. Ніхто з нас ніколи її не бачив. Вона лежить у бібліотеці мертва. Ось чому ви негайно повинні приїхати.

— Ви хочете, щоб я приїхала? — Так. Я посилаю по вас машину.

— Ну звісно, люба, якщо я зможу вас утішити... — непевно промовила міс Марпл.

— Не треба мене втішати. Але ж ви так добре знаєтесь на трупах! — Ой, та що ви! Мої скромні успіхи були суто теоретичні.

— Але ж ви добре розумієтесь у вбивствах. ЇЇ, бачте, вбито. Власне, задушено.

Я так собі думаю: коли вже в домі сталося вбивство, то треба якось дати йому раду. Ви зі мною згодні? Ось чому я прошу вас приїхати, допомогти мені знайти вбивцю і взагалі розкрити цю таємницю. От цікаво — просто жах, правда? — Ну звісно, люба, якщо я зможу допомогти...

— Чудово! Бо з Артуром так важко... Він, схоже, гадає, що я взагалі не повинна втручатися. Я розумію, це дуже прикро і таке інше, але ж я не знаю, хто та дівчина... Коли ви побачите її, то одразу збагнете, чому я кажу, що вона якась не така.

Затамувавши подих, міс Марпл вийшла з машини Бентрі; дверцята їй відчинив шофер. На сходах її зустрів здивований полковник Бентрі:

— Міс Марпл? Е-е... дуже радий вас бачити.

— Мені зателефонувала ваша дружина, — пояснила міс Марпл.

— Чудово! Просто чудово! З нею хтось має побути, а то вона не переживе. Доллі тримається добре, але ж ви знаєте, як воно...

Цієї миті з'явилася місіс Бентрі й вигукнула:

— Вернись і поснідай, Артуре! Бекон захолоне.

— Я гадав, це приїхав інспектор, — пояснив полковник.

— Він буде дуже скоро, — сказала місіс Бентрі. — Тому вернись і швиденько поснідай. Це тобі треба.

— Доллі, тобі теж не завадить поснідати.

— Я за хвилинку прийду, — пообіцяла місіс Бентрі. — Не стій, Артуре.

Полковника Бентрі випровадили до їдальні, мов неслухняну дитину.

— А тепер ходімо, — переможно промовила місіс Бентрі й швидко рушила довгим коридором до східного крила будинку. Біля дверей бібліотеки на варті стояв констебль Полк. Він владно загородив місіс Бентрі дорогу.

— Боюся, мадам, сюди нікому не можна. Так наказав інспектор.

— Дурнищ, Полк, — відповіла місіс Бентрі. — Ви ж добре знаєте міс Марпл.

Констебль Полк заперечувати цього не став.

— Вона має оглянути труп, це дуже важливо, — правила своєї місіс Бентрі. — Не будьте таким упертим, Полк. Зрештою, це моя бібліотека чи не моя? Констебль вдався. Це було у нього в крові — звичка поступатися перед дрібним дворянством. Зрештою, подумав він, інспекторові не ковче про все знати. .

— Тільки ні до чого не торкайтесь і нічого не беріть у руки, — застеріг Полк.

— Ну звісно. Ми знаємо. Якщо хочете, можете ввійти з нами й самі пересвідчитись, — нетерпляче відрубала місіс Бентрі.

Констебль Полк цим дозволом скористався. Власне, він цього й прагнув. Місіс Бентрі урочисто провела свою подругу через усю бібліотеку до великого старомодного каміна й там драматично сказала:

— Ось! Міс Марпл одразу збагнула, чому подруга назвала дівчину якоюсь не такою.

Бібліотека була дуже типова для її власників. Велика, обшарпана, безладна, з великими просидженими кріслами; на масивному столі валялися люльки, книжки, ділові папери. На стінах — гарні давні сімейні портрети та поганенькі , акварелі вікторіанської доби, кілька картин із сценами полювання, задуманих у гумористичному плані. В кутку — велика ваза з квітами. Сама кімната темна, якась невиразна, занедбана. Все тут лежало давно, мало своє призначення й давні традиції.

А впоперек вичовганої' ведмежої шкури перед каміном виднілося щось чуже, страшне й водночас трагічне. То було тіло дівчини з неприродно білим волоссям, зачесаним назад і викладеним чудернацькими кільцями та кучериками. Її худенька постать була одягнена в білу атласну вечірню сукню з блискітками й глибоким вирізом на спита. На обличчі багато косметики — товстий шар пудри якось безглуздо виділявся на посинілому й опухлому виду, туш із вій

густою плямою впала на спотворені шоки, а жирио наведеш червовою помадою губи скидалися на рану. Нігті на руках і ногах покриті яскраво-червоним лаком. Взута дівчина в дешевенькі сріблясті сандалі Ця простенька, позбавлена смаку, крикливо одягнена фігурка являла собою цілковиту протилежність солідному, старомодному затишку б полковника Бентрі.

— Тепер ви бачите, що я мала на увазі? Вона якась не така, — притишено мовила місіс Бентрі.

Міс Марпл кивнула головою, уважно й замислено дивлячись на розпростерте тіло.

Потім тихо озвалася:

— Вона дуже молода.

— Атож, здається, молода. — Місіс Бентрі мала такий здивований вигляд, ніби щойно зробила відкриття.

Перед будинком загальмувала машина.

— Це приїхав інспектор! — похопився констебль Полк.

Щоб не вбвти в ньому безмежну віру в порядність дворян, місіс Бевтрі відразу рушила до дверей. Міс Марпл поспішала за нею.

— Все буде гаразд. Полк. Констебль із полегкістю зітхнув.

2 Поквапно ковтаючи запитий кавою останній шматочок грінки з помздлом, полковник Бентрі вибіг у вітальню і побачив, полковника Мелчетта, начальника поліції графства, що саме виходив з машини: вслід за ним із дверцят з'явився інспектор Слек. Мелчетт і Бентрі були

друзі. Слека начальник поліції брав з собою вкрай-рідко— —той, всупереч своєму прізвищу*, був енергійний, метушливий і не дуже зважав на почуття людей, а надто простих.

— Доброго ранку,' Бентрі! — привітався Мелчетт. — Краще б я приїхав —сам.

Випадок, здається, незвичайний.

— Це... це... — Полковник Бентрі не міг дібрати потрібного слова. — Це просто неймовірно!... Фантастично! — Навіть не здогадуєтесь, хто ця жінка? — Анітрохи. Зроду її не бачив.

— Може, дворецький знає? — спитав інспектор Слек.

— Лоррімер не може до тями прийти, як і я.

— Гм, цікаво, — мовив інспектор.

— У вдальиі готовий сніданок, Мелчетт. Може, поїсте? — запропонував полковник Бентрі.

— Ні, ні, одразу до діла. Гайдок має бути тут з хвилини на хвилину... Ага, ось і він! Під'їхала ще одна машина, і з неї вийшов кремезний, широкоплечий лікар Гайдок — поліція залучала його як медичного експерта. Друга машина привезла двох у цивільному — один із них був з фотоапаратом.

— Уа зібралися? — спитав начальник поліції. — Гаразд. Ходімо. Слек каже, в бібліотеці.

— Це неймовірно! — простогнав полковник Бентрі. —Знаєте, коли вранці дружина почала запевняти мене, нібито прибігала покоївка і сказала, що в бібліотеці труп, я просто їй не повірив.

— Так, так,, я добре вас розумію. Сподіваюся, ваша дружина не дуже цим пригнічена.

— Вона просто молодця, справді. Доллі запросила з містечка стару міс Марпл.

— Міс Марпл?! — Начальник поліції так і вкляк на місці. — Навіщо? — Ну, жінка хоче, щоб поруч була жінка, хіба не зрозуміло? — А я думаю, ваша дружина хоче доручити їй приватне розслідування, — усміхнувся полковник Мелчетт. — Ця міс Марпл — справжній містечковий детектив.

Слек, пригадуєте, як вона колись утерла нам носа? — То була справа інша, — промовив інспектор Слек.

— Інша? — То був місцевий випадок. Та стара леді справді знає про все, що діється в— містечку. Але тут вона не потягне.

— Та ви й самі ще до пуття не знаєте що й до чого, Слек, — сухо зауважив Мелчетт.

— Дарма. Ось побачите, сер, я з цим швидко розберусь.

А тим часом місіс Бентрі й міс Марпл снідали у вітальні. Прислуживши гості, місіс Бентрі відразу ж запитала:

— То як, Джейн? Міс Марпл трохи спантеличено подивилася на господиню:

— Вам це що-небудь нагадує? — з надією допитувалася місіс Бентрі.

Міс Марпл славилася тим, що вміла співставляти дрібні містечкові події із сумними заплутаними випадками й так проливати на них світло.

— Ні, — замислено відповіла міс Марпл, — нічого... Поки що нічого. Мені чомусь спала на думку найменша дочка місіс Четгі — їді. Пригадуєте? Але тільки тому, щр ця бідолаха теж гризла нігті, й передні зуби в неї трохи стирчать. Оце й усе. Та ще хіба, — розвивала свою думку міс Марпл, — їді теж полюбляла дешеву пишноту.

— Ви маєте на увазі її одяг? — уточнила місіс Бентрі.

— Так, геть нікудишній атлас, ніякого смаку.

— Розумію. З тієї злиденної крамнички, де все коштує одну гінею, — мовила місіс Бентрі. Тоді враз похопилася: — Стривайте, а що сталося з їді? — Дівчина просто перейшла на іншу роботу і там й, гадаю, нівроку, — відповіла міс Марпл.

Місіс Бентрі сиділа трохи розчарована. Здається, з цієї містечкової історії нічого не вийде.

— Ніяк не збагну, що їй було робити в Артуровому кабінеті, — здивовано промовила вона згодом. — Полк каже, нібито вікно виламано. Може, вона прийшла сюди разом із зломщиком? А потім вони посварились... Але це вже, мабуть, якась дурниця, правда? — Навряд щоб так одягалися на крадіжку, — замислено сказала міс Марпл.

— Авжеж, вона вбрана як на танці чи на вечірку. Але ж ні в містечку, ні в околицях нічого .такого й близько немає.

— Н-немає, — непевно погодилася міс Марпл.

— Вам щось спало на думку, Джейн? — одразу пожвавішала місіс Бентрі.

— Цікаво, а...

— Що? — Безіл Блейк.

— Ну що ви! — гаряче вигукнула місіс Бентрі, ніби пояснюючи свою думку, додала: — Я знаю його матір.

Жінки перезирнулись. Міс Марпл зітхнула й похитала головою:

— Я вас розумію.

— Селайна Блейк чарівна жінка. А який гарний у неї бордюр із квітів! Я аж зеленію від заздрості, коли його бачу. І вона така щедра на.*живці.

— Але ж ви знаєте, скільки було всяких розмов, — заперечила мій Марпл, не звернувши уваги на міркування про місіс Блейк.

— Знаю, знаю. До того ж Артур аж міниться, коли згадують про того хлопця.

Безіл був із ним дуже грубий, і відтоді Артур не може про нього нічого й чути.

У Безіла образлива манера говорити, як у більшості теперішніх хлопців. Вони люблять поглузувати з людей, що вихваляють свою школу. Британську імперію і таке інше; А ходить він у чому? Люди кажуть, — провадила місіс Бентрі, — мовляв, у провінції можна носити що завгодно. Більшої дурниці я зроду не чула.

Саме у провінції людина у всіх на ваду. — Помовчавши, додала: — Він був такий ловкий, коли його маленького купали! — Минулої неділі в газеті друкували чарівний дитячий знімок чевіотського вбивці, — докинула міс Марші.

— Невже ви гадаєте, Джейн, що він?..

— Ні, ні, люба. Я мала на увазі зовсім не те. Такий висновок був би надто поспішний. Просто я намагаюся збагнути, як тут опинилася та молода жінка. Це так не схоже на Сент-Мері-Мід... Та й потім, мені здається, що єдине пояснення — саме Безіл Блейк. Адже він влаштовує вечірки. До нього приїздять із Лондона, з кіностудій... Пригадуєте, що було в липні? Крики, співи, страшний галас, кругом п'яні, на ранок усе догори дном, бите скло, — так мені розповідала стара місіс Беррі, — а у ванній спала зовсім гола. молода дівчина! — То все, певне, кіношники, — поблажливо промовила місіс Бентрі.

— Цілком можливо. А потім, — сподіваюся, ви про це чули, — він привіз сюди молоду жінку — яскраву блондинку.

— Невже це вона?! — вигукнула місіс Бентрі.

— Та ні, я просто міркую. Звичайно, я ні разу не бачила її зблизька — тільки коли вона виходила з машини або сідала в неї... Та ще якось угледіла її в садку біля котеджу у шортах і в ліфчику. А от в обличчя не бачила. Але всі ці дівчата — з їхньою косметикою, зачісками й нігтями — такі однакові...

— Так. Може бути. Це ідея, Джейн.

Саме цю ідею обговорювали й полковник Мелчетт із полковником Бентрі. Начальник поліції, оглянувши труп і простеживши, як його підлеглі взялися за звичайну свою роботу, перейшов із господарем до кабінету в протилежному крилі будинку.

Полковник Мелчетт на вигляд був запальний і мав звичку посмикувати коротенькі свої руді вуса. Отож тепер він саме це й робив, раз у раз скоса поглядаючи на співбесідника, аж поки, зрештою, не витримав:

— Послухайте, Бентрі, зніміть мені з душі камінь. Ви справді не знаєте, хто ця жінка? Господар одразу гаряче заперечив, але начальник поліції урвав його.

— Так, так, друже, але подивіться на справу ось із якого боку: вам довелося б з біса сутужно... Сімейний чоловік — любить дружину й таке інше. Але тільки між нами: якщо ви були зв'язані з дівчиною, то краще признатися відразу.

Бажання приховати це цілком природне, я б і сам так діяв: Але марні надії.

Йдеться про вбивство. Факти випливуть на поверхню. Чорт забирай, я зовсім не хочу сказати, нібито ви її задушили. Ви на таке не здатні, я знаю! Але ж дівчина прийшла у ваш дім! Хай так: вона вдерлася сюди й чекала вас, а якийсь тип вислідив її і задушив. Цілком можливо. Ви розумієте, до чого я веду? — Я. зроду не бачив цієї дівчини! Не такий я чоловік! — Тоді все гаразд. Ви ж бачите, я вас не звинувачую. Ви людина світська. І коли вже так заявляєте, то питання ставиться інакше: що вона тут робила? Дівчина не тутешня, факт.

— Це якийсь кошмарний сон! — вигукнув розгніваний господар.

— Питання, друже, полягає ось у чому: що вона робила у вашій бібліотеці? — Звідки мені знати? Я її сюди не запрошував! — Так, звичайно, але дівчина прийшла саме сюди. Схоже, вона хотіла зустрітися з вами. Ви не одержували якихось дивних листів або чогось такого? — Нічого я не одержував.

— А що ви робили вчора ввечері? — делікатно поцікавився полковник Мелчетт.

— їздив до Мач-Бенхема на засідання місцевого відділення консервативної партії. На дев'яту вечора.

— А коли повернулися додому? — З Мач-Беихема я виїхав одразу по десятій. Дорогою мав клопіт з колесом — довелося заміняти. Вдома був за чверть до дванадцятої.

— В бібліотеку не заходили? — Ні.

— Шкода.

— Я був стомлений. Одразу пішов спати.

— Хтось чекав на вас? — Ні. Я завжди .беру з собою ключа. Лоррімер лягає спати об одинадцятій — це якщо я не даю йому ніяких вказівок.

— Хто замикає бібліотеку? — Лоррімер. В цю пору року десь о пів на восьму вечора.

— А ввечері він туди не заходить? — Без мене ні. Тацю з віскі й склянками він залишає у вітальні. —Зрозуміло. А ваша дружина? — Вона міцно спала, коли я повернувся. Може, звечора вона й сиділа в бібліотеці чи у вітальні. Я її не питав.

— Гаразд, скоро ми знатимемо всі деталі. Як ви гадаєте, чи може бути причетний до цього хтось із слуг? — Я в це не вірю, — похитав головою полковник Бентрі. — Вони дуже порядні і працюють у нас уже багато років.

— Це правда, не схоже, щоб хтось із них був до цього причетний, — погодився Мелчетт. — Судячи з усього, дівчина приїхала з міста — мабуть, з якимось молодиком. І все-таки чому вони надумали проникнути в цей будинок?..

Бентрі перебив його:

— З Лондона. Це найшвидше. Бо в нас тут нічого такого немає... Хіба...

— Що ви маєте на увазі? — Слово честіЇ — вигукнув полковник Бентрі. — Безіл Блейк! — Хто він такий? .

— Один молодик, зв'язаний з кіно. Противнющий юний виродок. Моя — дружина завжди його захищає — вона вчилася в школі з його матір'ю. Але з-поміж — усього зшсутого непотребу отих жовторотих нахаб... Найбільше наривається, щоб йому дали духу. У нього отой модерний котедж на Леншем-роуд. Влаштовує там "ечірки — завжди галас, крики, на вихідні приводить дівчаток.

— Дівчаток? — Атож. Була там одна минулого тижня — з отих яскравих блондинок. — У полковника враз відвисла щелепа.

— Яскрава блондинка, кажете? — замислено промовив Мелчетт.

— Так. Стривайте, Мелчетт, ви гадаєте...

— Це ниточка, — жваво заговорив начальник поліції. — Здається, така сама дівчина була у Сент-Мері-Міді. Мабуть, зараз я поїду й побалакаю з отим юним Брейдом... Блейком... Як, ви сказали, його прізвище? — Блейк. Безіл Блейк.

— Як ви гадаєте, він зараз удома? — спитав Мелчетт.

— Дайте подумати... Який сьогодні день? Субота? Інколи він приїздить сюди в суботу вранці.

— Що. ж, побачимо, чи є він там, — похмуро промовив Мелчетг.

Котедж Безіла Блейка мав усередині всі вигоди, але зовні являв собою жахливий, наполовину дерев'яний будинок у псевдотюдорівському стилі. Для його архітектора, Вільяма Букера, і поштових властей це був своєрідний Четсворт.

Безіл Блейк і його друзі називали котедж "Уламки історії", а мешканці Сент-Мері-Міду — "Новим будинком містера Букера". Котедж стояв за чверть милі від містечка на новій ділянці, придбаній заповзятливим містером Букером, якраз за пансіонатом "Голубий вепр", і виходив фасадом на справжню сільську стежку.

Госсінгтон-хол був на цій самій дорозі, але на милю далі.

Новина про те, що "Новий будинок містера Букера" купив знаменитий кіноактор, викликала в містечку неабиякий інтерес. Появу легендарної особи люди чекали нетерпляче, й ім'я, Безіла Блейка, слід сказати, не сходило з уст. Невдовзі, однак, з'ясувалося, що ніякий він не знаменитий і навіть не кіноактор. Безіл Блейк був дуже молодий і значився чи не п'ятнадцятим у списку тих, кому належало розставляти декорації у Ленвіллі, головній кіностудії компанії "Брітіш Нью Ера Філмз". Дівчата втратили до нього інтерес, а найза-пекліші в містечку старі дівки засуджували поведінку Безіла. Тільки власник "Голубого вепра" не переставав цікавитися Блейком та його друзями — адже відколи хлопець тут поселився, прибутки пансіонату зросли.

Поліційна машина зупинилася біля перекошених, грубо збитих воріт, створених уявою містера Букера. Полковник Мелчетг, з відразою глянувши на спотворені форми напівдерев'яного Четсворту, рушив до вхідних дверей і рішуче затарабанив у них залізним кільцем. Двері відчинилися значно швидше, ніж він сподівався.

Молодик із прямим, трохи задовгим чубом, в оранжевих вельветових штанях і яскравій синій сорочці сердито кинув:

— Ну, їло вам треба? — Ви містер Безіл Блейк? — Звичайно, я.

— Я б хотів поговорити з вами, містере Блейк, якщо ваша ласка.

— Хто ви такий? — Полковник Мелчетг, начальник поліції графства.

— Невже? Цікаво! — нахабно заявив Блейк. Йдучи за молодиком, Мелчетт уже добре розумів, чому полковник Бентрі так відгукнувся про нього. Мелчетт і сам ледве стримувався, проте заговорив досить ввічливо:

— А ви рання пташка, містере Блейк.

— Навпаки. Я ще й не лягав.

— Справді? — Але, сподіваюсь, ви приїхали сюди не для того, щоб розпитувати, коли я лягаю спати. А якщо для того, то ви тільки марнуєте час і гроші графства. То про що ви хочете зі мною говорити? Полковник Мелчетт відкашлявся:

— Як мені стало відомо, містере Блейк, минулої суботи у вас гостювала е-е...

одна юна леді, блондинка.

Безіл Блейк .утупився в нього, потім закинув назад голову і на все горло зареготав. — То це вам накапали на мене оті старі відьми з містечка? Про мою поведінку? Чорт забирай, але ж моральність — справа не поліції! І ви про це знаєте.

— Цілком справедливо, — сухо погодився Мелчетт. — Ваша моральність мене не цікавить. Я приїхав до вас через те, що юну блондинку з е-е... екзотичною зовнішністю знайдено вбитою.

— Та ви що? — Блейк вирячив на полковника очі. — Де? — У бібліотеці в Госсінгтон-холі.

— У Госсінггоні? У старих Бентрі? От тобі й маєш! Цікавенько... Старий Бентрі! От стерво старе! Кров спалахнула на обличчі в полковника Мелчетта. Він різко урвав веселе розпатякування молодика, що сидів напроти:

— Вибирайте слова, сер! Я приїхав спитати вас: що ви можете сказати з цього приводу? — Ви приїхали спитати мене, чи не згубив я блондинку? Ви це мали на увазі? Я правильно зрозумів? А чому це... Стривайте... що там таке? За воротами саме зупинилася машина. З неї вискочила молода жінка у просторій чорно-білій хламиді. Губи яскраво-червоні. Вії нафарбовані чорним, волосся яскраво-біле. Вона підійшла до дверей, широко їх розчахнула і гнівно вигукнула:

— Чому ти покинув мене?! Безіл Блейк устав.

— О, а ось і ми! Як же мені було тебе не кинути? Я тобі запропонував їхати, а ти не захотіла.

— Чого це я повинна їхати тоді, коли тобі заманеться? Я веселилася! — З отим паскудою Розенбергом? Ти ж знаєш, чого він вартий! — Ти просто приревнував мене, ось і все.

— Не викручуйся! Просто гидко дивитись на дівчину, яка тобі подобається, але не знає міри в пиятиці, та ще й дозволяє бридкому иімчуряці мацати себе! — Це брехня! Ти сам набрався й лазив кудись із тією чорною іспанкою! Вони люто дивились одне на одного. Полковник Мелчетт вибрав хвилю й голосно відкашлявся. Безіл Блейк крутнувся до нього.

— О, а я й забув, що ви тут! Пора, здається, вам звідси забиратися, еге? Давайте я вас познайомлю:

Дайна Лі — полковник Блімп із графської поліції... А тепер, полковнику, коли ви побачили, що моя білява жива-здорова, то, сподіваюсь, нарешті по-справжньому візьметеся за того старигана Бентрі. Ходіть здорові! — Раджу вам, юначе, розмовляти чемніше, а то накличете на свою голову біду, — порадив полковник Мелчетт і, важко ступаючи, пішов. Обличчя його було червоне від люті.

З У Мач-Бенхемі полковник Мелчетт слухав і аналізував у своєму кабінеті донесення підлеглих.

— Отже, ситуація досить ясна, сер, — підсумовував інспектор Слек. — Після вечері місіс Бентрі ще посиділа в бібліотеці. Спати вона пішла незадовго до десятої. Виходячи з бібліотеки, вона вимкнула світло, і туди, схоже, ніхто "вже не заходив. Прислуга лягла спати о пів на одинадцяту, а Лоррімер — після того, як поставив у передпокої віскі, тобто за чверть до одинадцятої. Ніхто не чув нічого незвичайного, крім третьої покоївки. Зате ця почула аж надто багато: і стогін, і крик, від якого кров у жилах холола, і лиховісні кроки, і хтозна-що іще. А друга покоївка, яка живе з нею в одній кімнаті, заявляє, ніби та цілу ніч спала як убита. Саме через них у нас і. плутаються всі карти.

— А що з виламаним вікном? — Робота непрофесійна, каже Сіммонс. Простою стамескою, звичайна справа. І майже без шуму. У будинку десь має бути стамеска, але ніхто не може ЇЇ знайти, хоч усі знають, де лежать інструменти.

— Гадаєте, це хтось із прислуги? — Ні, сер, — якось неохоче відказав інспектор Слек. — Я так не гадаю. Всі вони страшенно шоковані і в розпачі. Маю підозру на Лоррімера — якийсь він небалакучий. Сподіваюсь, ви мене зрозумієте. Та навряд, щоб тут щось було.

Мелчетт кивнув головою. Небалакучість Лоррімера його не дивувала. Своїми розпитуваннями енергійний інспектор Слек часто примушував людей замовкнути.

Двері відчинились, і ввійшов доктор Гайдок.

— Думали, я прийду і розповім, як усе це сталось, еге?! — Раді вас бачити. То що? — Новин небагато. Не більше, ніж ви думали. Задушено атласним поясом від її ж таки сукні: накинуто на шию і стягнуто ззаду. Легко й просто. І сили багато не треба — особливо, якщо дівчину захопили зненацька. Слідів бійки не виявлено.

— Коли настала смерть? — На мою думку, між десятою вечора і дванадцятою ночі.

— А точніше? Гайдок похитав головою і всміхнувся:

— Я не хочу ризикувати своєю професійною репутацією". Не раніше десятої — не пізніше дванадцятої.

— Ну, а до чого схиляєтесь більше? — Це як подивитись. У каміні горів вогонь, отже, в кімнаті було тепло. Все це сповільнює омертвіння тканин і задубіння трупа.

— Більше нічого не можете про неї сказати? — Нічого особливого. 'Хіба те, що вона була молода — років сімнадцять-вісімнадцять.Якась дуже юна, однак досить розвинена. Міцненька така. До речі, незаймана. — І лікар, кивнувши головою, вийшов з , кімнати.

— Ви цілком певні, що вона ніколи не була в Госсінгтоні? — спитав Мелчетт в інспектора Слека.

— Прислуга в цьому переконана. Немає ні найменшого сумніву. Кажуть, що запам'ятали б її, навіть якби побачили десь поблизу.

— Та вже ж, — погодився Мелчетт. — Спробуйте таку не запам'ятати! Пригадайте дівчину Блейка.

— Шкода, що це не вона, — мовив Слек. — Тоді ми побалакали б із. ним не так.

— Боюся, ця дівчина з Лондона, — замислено промовив начальник поліції. — І не знайдемо ми тут ніякої ниточки. Доведеться звернутися до Скотленд-Ярду. Це справа для них, а не для нас.

— Щось усе ж таки привело її сюди, — зауважив Слек. Потім додав: — Ну хоч що-небудь повинні ж знати полковник і місіс Бентрі. Я, звичайно, розумію, вони ваші друзі, сер...

Полковник Мелчетт холодно глянув на інспектора і з притиском промовив:

— Можете бути певні, я беру до уваги будь-яку можливість. Будь-яку. А ви, сподіваюся, переглянули список тих людей, що пропали? Слек кивнув головою і дістав аркуш із надрукованим на машинці списком.

— Ось вони: Місіс Саундерс, пропала тиждень тому. Чорне волосся, блакитні очі, тридцяти шести років. Це не вона. До того ж усі, крім її чоловіка, знають, що вона втекла з одним хлопцем із Лідса, комівояжером. Місіс Бернард: цій тридцять п'ять. Памела Рівз: шістнадцять років, зникла з дому вчора увечері, член організації дівчаток-скаутів, шатенка, волосся заплетене в коси. Зріст — п'ять фунтів і п'ять дюймів.

— Не вдавайтеся в такі ідіотські деталі, Слек! — роздратовано урвав його Мелчетт. — Ця була вже не школярка. Мені здається...

Задзвонив телефон, і Мелчетт узяв трубку.

—— Алло! Так, так, Мач-Бенхем, поліційний відділок. Що? Хвилинку. — Він слухав і швидко записував. Потім заговорив знову, але вже іншим тоном. — Рубі Кіні, вісімнадцять років, професійна танцівниця, п'ять

футів чотири дюйми, стрункa, яскрава блондинка, очі блакитні, ніс кирпатий, може бути в білій вечірній сукні, оздобленій діамантами, на ногах сріблясті сандалі. Я все правильно записав? Що?.. Так, мені здається, сумніву немає. Негайно посилаю туди Слека.

Він поклав трубку й подивився на свого підлеглого куди веселіше, ніж дивився доти.

— Гадаю, тепер ми знаємо, хто вона. Дзвонили з гленшірської поліції.

Гленшір було сусіднє графство.

— Як стало відомо, пропала дівчина з готелю "Меджестік", у Дейнмуті.

— Дейнмут... — проказав інспектор Слек. — Дуже можливо.

Дейнмут був великий морський курорт неподалік.

— Це миль вісімнадцять звідси, — промовив начальник поліції. — Дівчина була танцівницею чи чимсь таким у ресторані "Меджестіка". Вчора ввечері не вийшла танцювати, і власник готелю був страшенно лютий. Та коли дівчина не з'явилася і вранці, одна з її подруг злякалася за всі. Чи хтось інший. Дивно все це. Вам краще виїхати до Дейнмута негайно, Слек. .Там знайдете старшого офіцера Гарпера і діятимете разом.

Діяти інспектор Слек любив. Мчати в машині, уривати тих, що дуже багато говорять, втручатися в розмови під приводом нагальної необхідності — без цього інспектор Слек не міг жити. Тим-то дуже скоро він уже був у Дейнмугі і з'явився до поліційного відділка, кількома словами перемовився із спантеличеним і переляканим власником готелю, сумно втішив його на прощання:

"Спершу треба переконатися, чи це та дівчина, а вже потім діяти". І разом із близькою родичкою Рубі Кіні помчав до Мач-Бенхема, зателефонувавши перед —тим начальникові поліції. Полковник Мелчетт був готовий до приїзду інспектора, але не до такого фамільярного знайомства, як: "Це Джозі, сер!" Начальник поліції холодно глянув на свого підлеглого. Йому здалося, що в Слека не всі дома.

Виручила молода жінка, яка щойно вийшла з машини.

— Так до мене звертаються на роботі, — пояснила вона і сяйнула великими, гарними білими зубами. — Ми з партнером називаємо одне одного Раймонд і Джозі, ну і, звичайно, весь готель знає мене як Джозі. А насправді мене звати Джозефіна Тернер.

Нарешті полковник Мелчетт усе збагнув і запросив міс Тернер сісти, змірявши її професійним поглядом. Це була гарненька молода жінка років під тридцять; щодо її зовнішності, то в око впадала скоріше доглянутість, аніж риси. На вигляд упевнена, врівноважена, досить розсудлива. Не чарівна, однак приваблива; косметики на обличчі в міру, одягнена в строгий темний костюм.

Вона була стурбована і засмучена, але здалося полковникові, не вбита горем.

— Це так жахливо, що просто не хочеться вірити, — сказала вона, як тільки сіла. — Ви справді вважаєте, що то Рубі? — Саме про це ми й змушені питати у вас. І процедура, боюсь, буде для вас не з приємних.

— Вона... у неї такий страшний вигляд? — розуміюче спитала міс Тернер.

— Так, боюся, це буде для вас удар.

— Ви... ви хочете, щоб я подивилася на неї зараз? .

— Гадаю, міс Тераер, так буде краще. Бачте, немає сенсу розпитувати вас, не переконавшись, що то — Рубі. Краще з цим покінчити відразу, як ви гадаєте? — Гаразд.

Вони рушили до моргу. Коли вийшли звідти, на Джозі лиця не було.

— Цс Рубі, — підтвердила вона, тремтячи. — Бідолашна дівчинка! Мені недобре...

Джину часом немає? — Вона сумно роззирнулась довкола.

Джину не було, але бренді знайшлося. Зробивши ковток, міс Тернер опанувала себе.

— Хйа ж не занудить, як таке побачиш, — щиро призналася вона. — Бідолашна Рубі! Які ж вони падлюки, ті чоловіки! — Гадаєте, це чоловік? Запитання заскочило Джозі зненацька.

— А хіба ні? Ну... я мала на увазі... звичайно...

— Ви подумали про когось конкретно? — Ні, ні про кого. — Джозі рішуче хитнула головою. — Навіть уявлення не маю.

Звичайно, Рубі не звірилася б мені, якби...

— Якби що? Джозі вагалась.

— Ну, якби... з якимось зустрічалася. Мелчетт пильно глянув на неї і вже ні про що не питав, .поки вони не ввійшли до кабінету.

— А тепер, міс Тернер, я хочу почути від вас усе, що ви знаєте.

— Так, звичайно. З чого ж почати? — Я хотів би знати повне ім'я й прізвище тої дівчини, адресу" ким вона вам доводиться, а також усе, що ви можете про неї сказати.

Джозефіна Тернер кивнула головою. Мелчетт дедалі дужче переконувався, що вона не вбита горем, а тільки шокована й пригнічена, не більше. Джозі розповідала досить охоче.

— Гї звали Рубі Кіні. Це ім'я професійне, а справжнє — Розі Легг. Наші матері були двоюрідні сестри. Я знаю Рубі від самого народження, але не дуже добре, скажу вам. У мене багато двоюрідних сестер — одні роблять бізнес, інші заробляють на сцені. Рубі так-сяк навчилася танцювати. Торік вона мала кілька вигідних контрактів на пантоміму й таке інше. Не в першокласних, але в досить пристойних провінційних трупах. А потім почала виступати у Палаці танців, що в Бріксвеллі. Південний Лондон. То гарне, цілком респектабельне місце, і там про дівчат дбають. Але платня мала. — Вона зробила паузу, і полковник кивнув головою. — А тепер трохи про себе. Вже три роки працюю у "Меджестіку", що в Дейнмуті, — танцюю і влаштовую ігри в бридж. Пристойне місце, добра платня і приємна робота: зустрічаєш людей, коди вони приїздять, придивляєшся, кому що до душі — тому потрібен спокій, той самотній і прагне спілкування. А я шукаю і знаходжу людей для бриджу й таке інше: молодих зводжу танцювати одне з одним.

Тут потрібен такт і досвід.

Мелчетт знову кивнув головою. Йому здавалося, що Джозі вельми вправна в своїй роботі. У неї приємна, товариська вдача, вона кмітлива: хоча й не дуже освічена.

— Крім того, — провадила Джозі, я виступаю з кількома показовими танцями разом із Раймондом Старром — він професійний тенісист і танцівник. Але цього літа я послизнулася на валунах, коли купалася в морі, й вивихнула коліно.

Мелчетт уже помітив, що вона трохи накульгувала.

— Звісно, на деякий час про .танці довелося забути, а це дуже неприємно. Я не хотіла, щоб на моє місце взяли когось іншого. Тут, бачте, є небезпека... — на мить погляд її блакитних очей обважнів, став гострішим; у Джозі виявилась жіноча здатність боротися за життя, — залишитися за бортом. Отоді я й подумала про Рубі і сказала про неї власникові готелю. Я й далі, мовляв, зустрічатиму людей, влаштовуватиму ігри в бридж і таке інше. А Рубі танцюватиме. Щоб це не виходило за родинне коло, розумієте? — Розумію, — мовив Мелчетт.

— Усі з цим погодились. Я надіслала Рубі телеграму, і вона приїхала. Для неї це був шанс. Рівень куди вищий проти всього, що вона мала доти. Це було з місяць тому.

— Розумію, — сказав полковник Мелчетт. — І вона мала успіх? — Мала, — недбало кинула Джозі. — Публіка прийняла її добре. Танцювала Рубі гірше за мене, але Раймонд чоловік розумний і допомагав їй. До того ж вона, бачте, досить гарненька — стрункa, білява і ще зовсім юна. Щоправда, занадто захоплювалась косметикою — я й за де дорікала. Але ж ви знаєте дівчат. Рубі було—тільки вісімнадцять, а в цьому віці вони завжди зловживають косметикою.

Це не личило робити в такому класному готелі, як "Меджестік", і я щоразу її лаяла.

— А людям вона подобалась? — запитав Мелчетт.

— Подобалась. Знаєте, Рубі була небалакуча, мовчазна. їй легше велось зі старими людьми, аніж із молодими. .

— У неї був хлопець? Джозі розуміюче подивилась полковникові в очі.

— Такого, якого ви маєте на увазі, не було. А може, я просто не знаю. Та вона б мені однаково про це не сказала.

Мелчетту стало цікаво, чому ж не сказала б. Джозі не справляла враження деспота. Однак полковник стримався і сказав лише:

— А тепер розкажіть, коли ви бачили двоюрідну сестру востаннє.

— Вчора ввечері. Вони з Раймондом мали танцювати двічі — о пів на одинадцяту й о дванадцятій ночі. Після першого їхнього виступу я бачила, як Рубі танцювала з одним хлопцем, що живе в готелі. Я грала у вітальні в бридж. Між вітальнею і танцювальною залою є скляна перегородка. Тоді я востаннє й бачила її. Одразу ж по дванадцятій прийшов Раймонд, сердитий, спитав, де Рубі, — пора було виходити, а вона не з'являлась. Ох і люта ж я була, скажу вам! З молодими дівчатками завжди так: щось накоять, і їх звільняють. Ми з Раймондом піднялися до u кімнати, але Рубі там не було. Я помітила, що вона перевдяглася. Легка рожева, з оборками, сукня лежала на стільці. Звичайно Рубі не перевдягалася, тільки в середу — це особливий танцювальний день.

Я не мала жодного уявлення, куди вона пішла. Оркестр заграв іще один фокстрот, однак Рубі не з'являлася. Мені не лишалось нічого іншого, як сказати Раймондові, що на показовий танець вийду з ним я. Ми вибрали якомога легший для моєї ноги, навіть скоротили його, але вранці коліно все ж таки дуже розпухло. Але Рубі не було. Ми чекали її до другої години ночі. Я була страх яка люта на неї.

Голос у Джозі ледь помітно затремтів. Мелчетт уловив у ньому нотку справжнього роздратування. Це його насторожило. У полковника було таке враження, ніби Джозі щось навмисно замовчує. І тоді він сказав:

— Отже, сьогодні вранці, коли Рубі Кіні не повернулась, тобто не ночувала вдома, ви звернулися до поліції? З телефонної розмови зі

Слеком, який дзвонив із Дейнмута, начальник поліції знав, що це було не так, але вія хотів вислухати Джозефіиу Тернер.

— Ні, не звернулася, — не вагаючись, відказала вона.

— А чому, міс Тернер? — На моєму місці ви б теж не звернулися, — заявила вона, коли їхні. очі зустрілись.

— Ви так гадаєте? — Мені треба думати про роботу, — пояснила Джозі. — Чого в готелях бояться найбільше, то це скандалів, а надто, коли справа доходить до поліції. Я й не припускала, що з Рубі могло щось статися. Ні на мить! Я подумала, що вона просто зв'язалася з якимсь хлопцем і з нею все гаразд, а як тільки з'явиться, то матиме від мене доброго прочухана. У вісімнадцять років дівчата такі дурненькі! Мелчетт удав, ніби переглядає свої записи.

— А, так, так. Це містер Джефферсон звернувся до поліції. Він що — живе в готелі? — Так, — коротко відповіла Джозефіна Тернер.

— Що змусило його зробити це? — спитав полковник. Мелчетт.

Джозі погладжувала рукою манжет свого жакета. Рухи її були напружені, і полковникові Мелчетту знову здалося, ніби вона щось замовчує.

— Він каліка, — якось. неохоче мовила Джозі. — І... і дуже нервовий. Через те, що каліка.

Мелчетт пропустив ці слова повз вуха і спитав:

— А хто той хлопець, з яким танцювала ваша двоюрідна сестра? — Його прізвище Бартлетт. Він живе в готелі днів десять.

— Вони дружили? — Я б не сказала. Наскільки мені відомо. — І знову у її голосі прослизнула 'сердита нотка.

— А він що каже? — Каже, нібито після танцю Рубі пішла до себе пудрити носа.

— Саме тоді вона й перевдяглася? — Мабуть. — І це все, що ви знаєте? Потім вона просто...

— Зникла, — доказала Джозі. — Саме так..

— Міс Кіш мала знайомих у Сент-Мері-Міді чи в околицях? — Не знаю. Можливо. Бачте, до Дейнмута звідусюди приїздить чимало молодих хлопців і дівчат, які зупиняються в "Меджестіку". Звідки мені знати, де вони живуть, якщо вони самі про це не скажуть! — Ваша двоюрідна сестра коли-небудь згадувала в розмові про Госсінгтон? — Госсінгтон? — Джозі була неабияк здивована.

— Госсінггон-хол.

— Ніколи не чула, похитала вона головою. В її голосі була і впевненість, і цікавість.

— В знайшли у Госсінгтон-холі, — пояснив полковник Мелчетт.

— У Госсінгтон-холі? — здивовано перепитала Джозі. — Неймовірно! "Точніше не скажеш", — подумав Мелчетт, а вголос промовив: , — Ви знаєте полковника або місіс Бентрі? Джозі знов похитала головою.

— А містера Безіла Блейка? Вона насупила брови.

— Здається, я чула це прізвище. Так, чула, але більш нічого не пригадую.

Невтомний інспектор Слек посунув через стіл своєму начальникові вирваний із записника аркуш. На ньому стояло: "Полковник Бентрі минулого тижня вечеряв у "Меджестіку". Начальник поліції підвів погляд і зустрівся очима з інспектором.

Кров ударила Мелчетту в обличчя. Слек був працьовитий, старанний офіцер, і Мелчетт його недолюблював, але залишити виклик без уваги не міг. Інспектор мовчки звинувачував його в тому, що він потурає людям свого класу, покриває колишніх однокашників.

Полковник повернувся до Джозі.

— Міс Тернер, якщо ви не проти, я просив би вас поїхати з нами до Госсінгтон-холу.

Холодно, з викликом, майже не слухаючи Джозі, яка пробурмотіла щось про свою згоду, Мелчетт глянув в очі .інспекторові.

5 Такого бурхливого ранку у Сент-Мері-Міді вже давно не було. Міс Ветербі, довгоноса, завжди чимось не-вдоволена стара жінка, першою пустила інтригуючу новину. Вона забігла до своєї подруги й сусідки міс Гартнелл.

— Вибачайте, люба, за ранній візит, але я подумала, що ви, певне, ще нічого не чули.

— Чого я не чула? — вигукнула міс Гартнелл своїм густим басом.

Вона була невтомна добродійниця — навідувала бідноту, хоч та з усіх сил тікала від її допомоги.

— Сьогодні вранці в бібліотеці полковника Бентрі знайшли труп молодої жінки.

— У бібліотеці полковника Бентрі?! — Атож. Подумати тільки! — Бідолашна місіс Бентрі, — вигукнула міс Гартнелл, намагаючись приховати своє глибоке задоволення.

— Так, це правда. Вона ж, мабуть, і не здогадувалась.

— Бо дбала тільки про свій сад, — осудливо зауважила міс Гартяелл, — а про чоловіка забула. З чоловіків ніколи не можна спускати ока. Ніколи! — затято повторила вона.

— Зеаю, знаю. Це такий жах! — Цікаво, що скаже Джейн Марпл? Як ви гадаєте, вона про це знає? Міс Марпл у таких справах дуже кмітлива.

— Вона вже поїхала до Госсінгтон-холу.

— Як? Сьогодні вранці? — Ранесенько. Ще й не снідавши.

— Ну, знаєте... Мені здається... Як на мене, це вже занадто. Всім нам відомо, що Джейн любить сунути носа куда не слід, але щоб так нахабно! — Але х місіс Бентрі сама по неї послала.

— Місіс Бентрі послала сама по неї? — Так, машина приїздила. За кермом сидів Масвел.

— Справді? От тобі й маєш! Хвилину вони помовчали, перетравлюючи новину.

— Чий труп? — спитала міс Гартнелл.

— Ви ж знаєте оту жахливу жінку, яка приїздила з Безілом Блейком? — Це та фарбована блондинка, що лежала посеред саду майже гола? — Міс Гартнелл трохи відстала, а тому й досі казала "фарбована", а не "яскрава".

— Атож, люба моя. Саме вона й лежала на килимку перед каміном. Задушена! — Це ж треба — у Госсінгтоні? — Міс Ветербі значуще кивнула головою. — Виходить, полковник Бентрі теж... — Вона знов кивнула головою. — Ох!..

Настала пауза: обидві жінки смакували нову поживу для містечкового скандалу.

— Яка розпусниця! — з праведним гнівом промовила міс Гартнелл.

— Геть, геть пропаща!..

— А полковник Бентрі?.. Такий приємний, тихий чоловік...

— У тихому болоті чорти водяться! — палко заявила міс Ветербі. — Так любить казати Джейн Марал.

Місіс Прайс Рідлі почула новину однією з перших. Багата і владна вдова, вона жила у великому будинку по сусідству із священиком.

— Жінку, кажеш, Кларо? Знайшли мертвою у полковника Бентрі на килимку перед каміном? — Так, мадам. А ще кажуть, що вона була... гола-голісінька! — Годі, Кларо! Не треба подробиць.

— Гаразд, мадам. А ще кажуть, мадам, нібито спочатку гадали, що це та сама молода леді, яка приїздить на вихідні з містером Блейком до "Нового будинку містера Букера". А тепер кажуть, нібито це зовсім інша леді. А син торговця рибою каже, нібито шкоди б не повірив, що полковник Бентрі на таке здатний...

Каже, людина, яка щонеділі збирає гроші на добродійні заходи і всяке таке...

— У світі стільки зла, Кларо... — промовила місіс Прайс Рідлі. — Хай це буде тобі застереженням.

— Так, мадам. Мати повік не пустила б мене прислуговувати в домі, де є молодий джентльмен. — От і добре, — підсумувала місіс Прайс Рідлі.

Від будинку місіс Прайс Рідлі до будинку священика один крок. Господаря їй пощастило застати в кабінеті. Вікарій — лагідний:, середнього віку чоловік — про всі новини дізнавався завжди останній.

— Який жах! — мовила, важко дихаючи, місіс Прайс Рідлі. Вона йшла сюди досить швидко. — Я просто не можу без вашої поради, без вашого слова про все це, любий вікарію! — Щось сталося? — стривожено запитав містер Клемент.

— Щось сталося? — Місіс Прайс Рідлі театрально повторила запитання. — Страшний скандал! Ніхто й подумати не міг. Розпусна жінка, гола-голісінька, задушена на килимку перед каміном у полковника Бентрі! Священик витріщився на неї і запитав:

— Скажіть, а... з вами все гаразд? — Та, звісно, де вже в таке повірити! Я спершу теж не йняла віри! Який лицемір! І отак стільки вже років...

Місіс Прайс Рідлі почала все переказувати. Коли вона скінчила, містер Клемент м'яко сказав:

— А хіба щось указує на те, що полковник причетний до всього цього? — О преподобний вікарію, спустіться на землю! Доведеться, однак, розповісте вам одну історію. Минулого четверга... чи позаминулого? — та байдуже. Отож їхала я поїздом до Лондона. Полковник Бентрі опинився зі мною в одному купе.

Вій був весь у думках. І цілу дорогу шюоидів, устромивши носа у свою "Гаймо.

Так ніби не хотів розмовляти.

Вікарій розуміюче й співчутливо кивнув головою.

— У Педфвггош я з ним попрощалася. Він запропонував підвезти мене на таксі. Я відмовилась і поїхала автобусом на Оксфорд-стріт. А полковник Бентрі сів у така, і я добре чула, як він сказав шоферові 'їхати... Куди б ви думали? Містер Клемент зацікавлено звів брови.

— На Сент-Джонс-Вуд! — Місіс Прайс Рідлі переможно замовкла.

Вікарія, однак, ці слова не вразили.

— І це, я вважаю, пряме підтвердження, — додала місісі: Прайс Рідлі.

А в цей час у Госсінгтоні місіс Бентрі й міс Марпл сиділи у вітальні.

— Знаєте, я така рада, що її врешті забрали, — сказала місіс Бентрі. — Це дуже неприємно, коли в домі труд.

— Знаю, люба моя, знаю, що у вас на душі, — покивала головою міс Марпл.

— Звідки вам знати? — заперечила місіс Бентрі. — Це треба самому пережити.

Пригадую, колись у ваших сусідів таке трапилося. Але ж сусіди — то зовсім інша річ. Сподіваюся, — провадила вона, — Артур не розлюбить свою бібліотеку. Ми частенько сидимо там. Що це ви надумали, Джейн? Глянувши на годинник, міс Марпл підвелася з-за столу.

— Та, мабуть, мені пора вже додому, якщо я більше нічим не можу вам допомогти.

— Не йдіть іще, — попрохала місіс Бентрі. — Я знаю, мапйже всі поліцейські, фотограф і ті, які брали відбитки вальців, уже пішли, але мені й досі здається, ніби от-от має щось статися. А ви не повинні нічого пропустити.

Задзвонив телефон, і місіс Бентрі вийшла з кімнати. Повернулася вона весела, усміхнена.

— Я ж вам казала — щось має бути! Дзвонив полковник Мелчетт. Він везе сюди двоюрідну сестру тієї дівчини.

— Навіщо? — здивувалася міс Марпл.

— Ну... щоб вона подивилася, де це сталось, і таке інше.

— Мабуть, не тільки для цього, — проказала міс Марпл.

— Що ви маєте на увазі, Джейн? — Гадаю, він хоче звести її з полковником Бентрі.

— Побачити, чи вона часом не впізнає його? — різко кинула місіс Бентрі. — Ну, звісно, вони змушені підозрювати Артура.

— Боюсь, що так воно і є.

— Ніби він причетний до цього! Міс Марпл мовчала. Місіс Бентрі накинулася на неї із звинуваченнями:

— І не розказуйте мені про якогось нікчемного старигана, що жив із своєю покоївкою. Артур не такий! — Ні, ні. Звичайно ж, ні.

— Він справді не такий. Просто часом він заграє з молоденькими дівчатами, що приходять на тенісний корт. Він до них такий великодушний і поблажливий! У цьому немає нічого поганого. А чом би й ні? Зрештою, якось похмуро завершила місіс Бентрі, — у мене є сад.

Міс Марпл усміхнулася.

— Вам не варто хвилюватися, Доллі, — заспокоїла вона подругу.

— Та ні, я не хвилююсь. А втім, трохи є. Артур теж хвилюється. Його це пригнічує. Всі ці поліцейські, що нишпорять тут... Він пішов на ферму.

Подивитись худобу. Його це. завжди заспокоює. О, а ось і вони! До будинку під'їхала машина начальника поліції. Полковник Мелчетт вийшов разом із гарно вбраною молодою жінкою.

— Місіс Бентрі, це — міс Тернер. Двоюрідна сестра... е-е... вбитої.

— Здрастуйте, — привіталася місіс Бентрі й подала Джозі руку. — Уявляю, як вам, бідолашній, мабуть, недобре.

— Так, це правда. Якось усе це не вкладається... Наче кошмарний сон, — щиро відказала міс Тернер.

Місіс Бентрі відрекомендувала міс Марпл. Мелчетт, ніби між іншим, спитав:

— А чоловік ваш удома? — Подавсь на якусь ферму. Скоро повернеться.

— О-о! — тільки й мовив розгублено Мелчетт. І — Може, ви хочете поглянути, де... де це статося? — запитала місіс Бентрі у Джозі. ~ Чи не

хочете? — Та, мабуть, подивлюсь, — якусь мить повагавшись, відказала Джозефіна.

Разом із міс Марші і Мелчеттом, що йшов позаду, місіс Бентрі повела її до бібліотеки.

— Вона лежала он там, — театральним жестом показала місіс Бентрі. — На килимку.

— Ох! — Джозі вся тремтіла. Вона була вкрай приголомшена. Нарешті, звівши брови, сказала: — Я просто нічого не можу зрозуміти! Нічого! — Ми теж, — мовила місіс Бентрі.

— Не те це місце... — поволі почала Джозі й замовкла.

Міс Марпл легенько кивнула на знак згоди головою і прошепотіла:

— Щоб бути в захваті.

— Міс Марпл, — добродушно підхопив полковник Мелчетт, — ви, здається, хочете щось пояснити? — Так, я хочу дещо пояснити, — відповіла міс Марпл. — І цілком серйозно. Але, певна річ, це всього лиш мій здогад. Томмі Бонд, — провадила вона, — і місіс Мартін, наша нова шкільна вчителька. Вона підійшла до настінного годинника й зібралася його завести, а звідти вискочила жабка.

Джозефіна Тернер стояла приголомшена. Коли всі вийшли з бібліотеки, вона прошепотіла до місіс Бентрі:

— Ця стара леді, мабуть, трохи той?..

— Аж ніяк, — обурено відказала місіс Бентрі.

— Вибачте, — похопилася Джозі. — Мені здається, що вона вважає себе жабкою чи ще чимось.

З бічних дверей увійшов полковник Бентрі. Мелчетт привітався з ним і відрекомендував йому Джозефіну Тернер, уважно стежачи за її реакцією. Але на обличчі в дівчини він не побачив ні зацікавленості, ні ознаки того, що вона впізнала полковника. Мелчетт із полегкістю зітхнув. "А щоб він луснув, той Слек, з його підозрами"! Відповідаючи на запитання місіс Бентрі, Джозі мимоволі розповіла, як зникла Рубі Кіні.

— Уявляю собі, люба, як ви за неї перехвилювалися, — поспівчувала їй місіс Бентрі.

— Тоді я більше сердилася, ніж хвилювалася, — відповіла Джозі. — Бо ще нічого не знала.

— Однак у поліцію заявили, — зауважила міс Марпл. — Даруйте, але чи не передчасно це було? — Я не заявляла, то містер Джефферсон! — рішуче заперечила Джозі.

— Джефферсон? — перепитала місіс Бентрі.

— Так, він каліка.

— Невже Конвей Джефферсон? Але ж я добре його знаю. Він із нами давно дружить... Артуре, послухай-но, Конвей Джефферсон живе у "Меджестіку", і це він заявив у поліцію! Який збіг! — Торік містер Джефферсон відпочивав теж там, — додала Джозефіна Тернер.

— Неймовірно! А ми й не знали. Я його вже давно не бачила. — Місіс Бентрі обернулася до Джозі. — А як... як він тепер? Джозі замислилась.

— Та нівроку ніби... Навіть чудово. Відносно, звичайно. Завжди веселий, завжди в нього жарти.

— А сім'я з ним? — Ви маєте на увазі містера Гаскелла, молоду місіс Джефферсон і Пітера? Так, вони з ним.

Джозефіна Териер, що викликала симпатію, була відверта, вочевидь, не до кінця.

Щось неприродне з'явилося в її голосі, коли вона розповідала про Джефферсонів.

— Вони обоє дуже милі, правда? — промовила місіс Бентрі. — Молоді, я маю на увазі. Джозі відказала якось невпевнено:

— О звичайно, звичайно. Я... ми... вони справді такі.

— Що вона хотіла сказати отим: "Вони справді такі"? — спитала місіс Бентрі, спостерігаючи у вікно, як від'їздить машина начальника поліції. — Вам не здається, Джейн, що в цьому щось є? — Є. Щось є! — Міс Марпл одразу вхопилась за слова місіс Бентрі. — Так, сумніву немає. Коли згадали про Джефферсонів, голос у неї вмить змінився. Доти вона трималась досить природно.

— Але що це може бути, Джейн? — Ну, люба моя, ви ж їх знаєте. Як на мене, то в тих Джефферсонів щось, як ви кажете, є. Щось таке, що непокоїть цю молоду жінку. Але річ не в тім. Ви пригадуєте її відповідь на ваше запитання, чи вона переживала, коли дівчина зникла? Джозефіна Териер сказала, що була тоді сердита. Але ж вона, кажучи це, була справді сердита! І це дуже цікаво. Може, я помиляюсь, але в мене таке враження, що це — її головна реакція на смерть двоюрідної сестри, їй до дівчини байдуже, я певна. Вона зовсім не побивається. Але я цілком переконана, що думка про Рубі Кіні її дратує. А найцікавіше — чому? — Ми це розкопаємо! — заявила місіс Бентрі. — Поїдемо вдвох до Дейнмута й поселимось у готелі "Медхесгік"... Так, Джейн, ви теж. Після всього, що сталося, мені треба перемінити місце й заспокоїти нерви.

Кілька днів у "Меджестіку" — ось що нам треба. Там ви познайомитеся з Конвеєм Джефферсоном.

Він милий, напрочуд милий чоловік. Сумнішої долі, ніж у нього, важко собі й уявити. Мав сина й дочку і нестямно їх любив. Обоє були одружені, але частенько навідували батька й матір. Конвеи був відцаний своїй чарівній дружині. Кілька років тому вони летіли з Франції додому і сталася катастрофа.

Місіс Джефферсон, Розамунда і Френк загинули. Обидві ноги Конвеєві так покалічило, що їх довелося ампутувати. Джефферсон справжній герой — сміливий,.

мужній. Такий був енергійний, а тепер став безпорадним калікою... Але він ніколи не скаржиться. З ним живе невістка — вона була вдова, коли Френк одружився з нею, і від першого шлюбу в неї є син — Пітер Кармоді. Вони обоє живуть із Конвеєм. І Марк Гаскелл, Розамундин чоловік, теж біля нього. Це така трагедія...

— А тепер іще одна трагедія, — додала міс Марші.

— О так, звичайно. Але це не має ніякого відношення до містера Джефферсона.

— Гадаєте? — мовила міс Марпл. — Але ж у поліцію заявив саме містер Джефферсон.

— Ай справді... Знаєте, Джейн, це вже цікаво.

6 Полковник Мелчетт сидів навпроти дуже роздратованого власника готелю. З полковником був старший поліційний офіцер Гарпер із Гленшіра і невідчепний інспектор Слек — цей трохи невдоволений тим, що начальник поліції свавільно узурпував усю справу. Гар-пер був

схильний утішити містера Прескотта, який мало не плакав; полковник Мелчетт дотримувався методів рішучих і грубих.

— Що сталося — те сталося, — різко промовив він. — Дівчина мертва — її задушено. І хваліть Бога, пю не у вашому готелі. Через це розслідування проводитиметься в іншому графстві і завдасть вашому закладу незначної шкоди.

Але дещо треба з'ясувати й тут; і чим швидше ми це зробимо, тим краще. Можете нам повірити — ми будемо обережні й тактовні. Отож я пропоную перейти від слів до діла. Що ви знаєте про дівчину? — Я нічого про неї не знаю, нічогісінько, її привела сюди Джозі.

— Джозі давно тут працює? — Два роки... ні, три.

— І вона вам подобається? — Так, Джозі славна дівчина. Знає своє діло. Вміє підійти до людей, погасити будь-яку суперечку. Бридж, знаєте, гра нервова.

Полковник Мелчетт згідливо кивнув головою. Його дружина затято, але дуже погано грала в бридж. Містер Прескотт розповідав далі:

— Джозі нічого не варто залагодити будь-які неприємності. Вона легко знаходить з людьми спільну мову. Одне слово, дівчина здібна й надійна, якщо ви розумієте, що я маю на увазі.

Мелчетт знову кивнув головою. Тепер він знав, кого йому нагадує міс Джозефіна Тернер. Незважаючи на косметику й модний одяг, в ній чітко прозирала здача бонни.

— Я залежу від неї, — провадив містер Прескотт. Голос його зробився сумний. — І чого її понесло на оті слизькі валуни, коли у нас такий чудовий пляж? Чом було не купатися тут? Послизнулась, упала й ушкодила коліно! Це було з її боку нечесно щодо мене! Я плачу їй за

танці, за гру в бридж, за те, що вона розважає людей, а не за те, що купається між валунами й ушкоджує собі коліно! Танцівниці слід бути обережнішою зі своїми колінами й не ризикувати. Я дуже гнівався на неї. Це так нечесно щодо готелю.

— І тоді вона запропонувала, — урвав його розповідь Мелчетт, — щоб ця дівчина, її двоюрідна сестра, приїхала сюди? — Саме так, — неохоче погодився Прескотт. — То була непогана ідея. Зважте, я не збирався йти на додаткові витрати. Я пообіцяв дівчині харчування, а щодо платні, то це була їхня справа — її й Джозі. Так усе й улаштувалось. Я нічого про дівчину не знав.

— Але вона виявилася здібною? — О, звичайно. У неї, якщо казати правду, все йшло добре. Вона, звісно, молоденька, може, трохи простувата для такого закладу, але манери мала приємні — спокійна, вихована. Танцювала добре. Люди її любили.

— Гарненька? На це запитання важко було відповісти, дивлячись на посиніле, опухле обличчя мертвої дівчини в бібліотеці.

Містер Прескотт розмірковував:

— Так собі. Щось у ній було хижувате, розумієте. Обличчя без косметики досить невиразне, їй, однак, вдавалося бути привабливою.

— Біля неї упадали хлопці? — Здогадуюсь, до чого ви ведете, сер. — Містер Прескотт пожвавішав. — Я нічого не бачив! Нічого "такого". Один-два крутилися коло неї, але то серед дня, за роботою, так би мовити. І не для того, я б сказав, щоб задушити. У ній було щось наївне, і вона легше сходилася зі старими людьми. На вигляд зовсім дитя, розумієте, їх це потішало.

— Містера Джефферсона, наприклад, — низьким, сумним голосом уточнив Гарпер.

— Так, саме містера Джефферсона я й мав на увазі. Вона частенько сиділа з ним і його родиною. Інколи він брав її покататися на машині. Містер Джефферсон дуже любить молодь і дуже добрий до неї. Я не хочу, щоб у вас склалося про нього хибне враження. Він каліка. Багато гуляти він не може — тільки там, де може проїхати крісло на коліщатах. Але він любить дивитись, як розважаються молоді хлопці й дівчата, як вони грають у теніс, купаються й таке інше.

Влаштовує для них вечірки. Він любить молодь, і в ньому нема, як це буває, злості. Дуже популярний джентльмен, я б сказав — особистість.

— І його зацікавила Рубі Кіні? — спитав Мелчетт.

— Мабуть, його тішили її веселі теревені.

— А його родині вона подобалась? — Так, вони були завжди дуже доброзичливі до неї.

— І це він заявив у поліцію про те, що вона зникла? — спитав Гарпер. Він уклав у ці слова стільки значущості й докору, що власник готелю відреагував одразу ж:

— Поставте себе на моє місце, містере Гарпер. Я ж ні на мить не припускав, що могло щось трапитись. Містер Джефферсон прийшов до мене в кабінет, лаявся і взагалі був дуже збуджений. Дівчина не ночувала в себе. А звечора не вийшла на танець. Може" вона поїхала з кимсь кататися на машині й попала в аварію? Треба, мовляв, негайно повідомити в поліцію і розпочати пошуки. Містер Джефферсон був такий схвильований, такий рішучий, що негайно ж зателефонував до поліції.

— Не порадившись із міс Тернер? — Дхозі все це дуже не подобалось. Я бачив. Вона була така лиха!.. Лиха на Рубі. Але що вона могла сказати? — Гадаю, нам краще поговорити з містером Джефферсоном, — запропонував Мелчетт.

— Так, Гарпер? Старший поліційнии офіцер Гарпер погодився. Містер Прескотт піднявся разом із ними до Конвея Джефферсона. Той жив на другому поверсі, вікна його номера виходили на море. Мелчетт недбало кинув:

— Видно, дбає про себе. Чоловік багатий? — Здається, навіть дуже багатий. Коли він приїздить сюди, до його послуг усе — найзручніші номери, найдорожчі наїдки, найвишуканіші вина. Все найкраще.

Мелчетт кивнув головою. Містер Прескотт постукав у двері. Зсередини долинув жіночий голос:

— Заходьте! Першим увійшов власник готелю, за ним решта. З жінкою, що сиділа біля вікна й повернула до дверей голову, містер Прескотт розмовляв вибачливо.

— Мені дуже прикро турбувати вас, місіс Джефферсон, але ці джентльмени з поліції, їм конче треба поговорити з містером Джефферсоном. Е-е... полковник Мелчетт, старший поліційний офіцер Гарпер, інспектор е-е... Слек. А це місіс Джефферсон! Місіс Джефферсон ледь помітно кивнула головою. Проста жінка, одразу подумав Мелчетт. Та коли на її вуста набігла легенька усмішка і вона заговорила, його враження змінилося. У неї виявився чарівний, доброзичливий голос, а очі — справжнісінькі карі очі — прекрасні. Одягнена скромно, хоч і не без смаку, і було їй, на думку полковника, років тридцять п'ять.

— Мій свекор спить, — сказала вона. — Здоров'я у нього нікудишнє, а ця подія його приголомшила. Довелося викликати лікаря, і той дав йому заспокійливе. Я знаю, він захоче побачитись з вами, як тільки прокинеться. А тим часом, може, я чимось зараджу вам? Сідайте.

Містер Прескотт, охоплений єдиним бажанням — ушитися звідси, звернувся до Мелчетта:

— Може, е-е... якщо я вам більше не... — І, дістався дозвіл, пішов.

Як тільки двері за ним зачинилися, атмосфера в кімнаті стала розкутішою, товариською. Аделаїда Джефферсон випромінювала спокій. Вона була з тих жінок, які самі говорять мало, зате вміють підвести до розмови інших: з такими почуваєш себе невимушене. Ось і тепер вона почала дуже просто:

— Ця подія приголомшила всіх нас. Знаєте, ми частенько зустрічалися з бідолашною дівчиною. Це щось неймовірне. Мій свекор просто убитий горем. Він так любив Рубі.

— Як я розумію, це містер Джефферсон повідомив у поліцію про її зникнення, — озвався полковник Мелчетт.

Він хотів побачити жінчину реакцію на ці слова. В її очах щось майнуло, так, саме майнуло, не більше. Роздратування? Тривога? Полковник не міг сказати, що саме. Йому здалося навіть, ніби вона, готуючись до чогось неприємного, змушена була взяти себе в руки.

— Так, саме він, — нарешті відповіла Аделаїда Джефферсон. — Він каліка й відразу втрачає спокій, починає хвилюватися. Ми намагалися переконати його, що все гаразд, річ, мовляв, природна, дівчина й сама не хотіла б, щоб доходило до поліції. Та він наполіг на своєму. Так воно й вийшло... — Вона зробила характерний жест. — Правда його, а не наша.

— Ви добре знали Рубі Кіні, місіс Джефферсон? — спитав Мелчетт. Вона замислилась.

— Важко сказати. Мій свекор дуже любить молодь, йому подобається, коли хлопці й дівчата крутяться поруч. А Рубі була для нього ніби новинка, його тішили її веселі балачки. Вона часто сиділа з нами у готелі, свекор катав її на машині.

Відповідала вона ухильно. А могла б сказати більше, якби захотіла, подумав Мелчетт. Уголос він промовив:

— Ви не могли б розповісти, як усе було вчора ввечері? — Звичайно, можу, але користі з цього, боюсь, буде мало. Після вечері Рубі прийшла до нас у вітальню. Вона сиділа й не вставала, навіть коли почалися танці. Ми домовилися пограти в бридж і чекали Марка, тобто Марка Гаскелла, мого свояка, — він був одружений з дочкою містера Джефферсона, як ви знаєте.

Йому треба було написати кілька важливих листів. Ми чекали ще Джозі — вона мала грати четвертою.

— Таке часто бувало? — Досить часто. Грає вона, звісно, прекрасно, а крім того, дуже приємна жінка.

Мій свекор страшенно любить грати в бридж і, як тільки трапляється нагода, запрошує Джозі, а не когось чужого. Певна річ, вона не може грати з нами щоразу, а тільки, коли вільна, — адже в її обов'язки входить організовувати гру в бридж у всьому готелі. Мій свекор... — Ті очі зблиснули усмішкою. — ...

залишає тут чимало грошенят, і власник готелю цілком задоволений тим, що Джозі нам до душі.

— А вам Джозі подобається? — спитав Мелчетт.

— Подобається. Вона завжди добродушна, весела, працює багато і схоже, свою роботу любить. Досить хитра, хоч і не особливо премудра. І... ні на що не претендує. Дівчина проста й щира.

— Прошу, розповідайте, місіс Джефферсон.

— Отож Джозі мала погуртувати людей по четверо на бридж. Марк писав листи, а Рубі сиділа з нами й розмовляла трохи довше, ніж звичайно. Потім з'явилася Джозі, і Рубі пішла на свій перший танець із Раймондом — він професійний танцівник і тенісист. Пізніше, коли вже надійшов Марк, вона повернулась до нас. Потім пішла танцювати з якимсь хлопцем, а ми вчотирьох сіли грати в бридж. — Вона замовкла і зробила ледве помітний жест — красномовний і безпорадний. — Оце й усе, що я знаю! Один раз я мигцем побачила, як вона танцювала, але бридж така захоплююча гра, що я більше й не дивилася крізь перегородку до зали. Згодом, опівночі, до Джозі підійшов Раймонд. Він був знервований і спитав, де Рубі. Джозі, певна річ, спробувала закрити йому рота...

— А чому "певна річ", місіс Джефферсон? — втрутився Гарпер.

— Ну... — Вона завагалась; Мелчетту здалося, ніби їй незручно щось казати. — Джозі якоюсь мірою за неї відповідає і не хотіла, щоб її відсутність помітили.

Вона сказала, що Рубі, мабуть, у себе в кімнаті, бо, мовляв, скаржилася на головний біль. До речі, не думаю, що саме так і було. Просто Джозі намагалась якось залагодити цей випадок. Раймонд кудись подався телефонувати в номер Рубі. Мабуть, там ніхто не відповідав, бо повернувся він, скажу вам, як заведений. Джозі пішла заспокоювати його і врешті змушена була танцювати з ним замість Рубі. Вчинок з її боку досить ризикований, бо потім було видно, як у неї болить коліно. Після танцю вона підійшла до нас і почала заспокоювати містера Джефферсона. На той час він уже нервував. Кінець кінцем, ми переконали його йти спати, сказали, що Рубі, певне, поїхала з кимось покататися на машині, а в дорозі вони прокололи колесо. Учора він ліг спати неспокійний, а з самого ранку розходився... — На мить вона примовкла. — А далі ви знаєте.

— Спасибі, місіс Джефферсон. А тепер я хочу спитати вас ось про що: ви не здогадуєтесь, хто б міг це зробити? — І в думці не покладаю, — одразу відповіла вона. — Боюсь, я нічим не зможу вам допомогти.

— Дівчина не казала вам чогось такого? — наполягав Мелчетт. — Може, про якусь підозру? Чи про чоловіка, котрого вона остерігалась? Або про інтимні справи? Аделаїда Джефферсон на кожне запитання хитала головою. Складалося враження, що вона не могла їм сказати більше нічого. Гарпер запропонував допитати спершу Джорджа Бартлетта, а вже тоді поговорити з містером Джефферсоном. Полковник Мелчетт погодився, і всі троє вийшли. Місіс Джефферсон пообіцяла послати по них, як тільки свекор прокинеться.

— Приємна жінка, — сказав полковник, коли вони зачинили за собою двері.

— Так, дуже приємна жінка, — підтвердив Гарпер.

Джордж Бартлетт був незграбний, худий, довготелесий юнак із гострим борлаком.

Його невміння висловлюватись просто вражало. Він так хвилювався, що від нього годі було почути чітку відповідь.

— Послухайте, але ж це жах, хіба ні? Про таке тільки в недільних газетах можна прочитати. І все одно не віриш, що таке буває, правда ж? — На жаль, містере Бартлетт, сумніву тут немає, — відповів Гарпер.

— Ні, ні, звісно ні. Але все це якось дуже дивно. За кілька миль звідси, та й узагалі... Десь у сільському будинку, чи не так? Не графство, а якийсь жах, і взагалі... В околицях, либонь, зчинився переполох, еге? Полковник Мелчетт узяв ініціативу в свої руки:

— Ви добре знали ту дівчину, містере Бартлетт? Джорджа Бартлетта охопила тривога.

— Я-а-а її д-дуже погано знав, сер. Майже не знав, по правді кажучи. Кілька разів танцював із нею, і вдень ми бачились — теніс і всяке таке, знаєте.

— Здається, ви були останній, хто бачив її вчора ввечері живою? — Мабуть, що так. Ох, який жах! Тобто я хочу сказати, вона була цілком нормальна, коли я її бачив. Абсолютно нормальна.

— О котрій це було, містере Бартлетт? — Бачте, я ніколи не стежу за годинником. Не дуже пізно, правду кажучи.

— Ви з нею танцювали? — Так, по суті... Так, звичайно, танцював! На самому початку вечора. Про що ж я казав?... Це було відразу після її показового танцю з отим професіоналом.

Десь о десятій, о десятій тридцять чи об одинадцятій — не знаю.

— Бог із ним, з часом. Ми це ще з'ясуємо. Розкажіть про все, що там було.

— Ну, ми танцювали. А танцювати ж я, знаєте, не великий мастак.

— Як ви танцюєте, немає значення, містере Бартлетт.

Джордж Бартлетт утупився в полковника переполоханим поглядом і почав заїкатися:

— Так... е-е... ні, звісно, ні. Ну, ми танцювали й танцювали, я балакав, але Рубі мовчала, іноді позіхала. Танцюю я погано, як ви знаєте, отож дівчата...

ну, розумієте, вони таких не помічають. Я завжди знаю, коли мені треба зникнути... Так було й цього разу. Нічого не поробиш.

— Коли ви бачили її востаннє? — Коли вона підіймалася нагору.

— Рубі не сказала, що має з кимось зустрітись? Чи покататися на машині? А може... якесь побачення? Бартлетт замотав головою.

— Мені не казала. — Він спохмурнів. — Вона просто відштовхнула мене.

— Яка вона була? Схвильована, неуважна, про щось думала? Джордж Барглетт розмірковував. Потім похитав головою.

— Скоріше знудьгована. Позіхала, я вже казав. Оце й усе.

— А що робили ви, містере Бартлетт? — спитав полковник.

— Я? — Що ви робили, коли Рубі Кілі пішла від вас? Джордж Бартлетт утупив у Мелчетта погляд:

— Постривайте. Що ж я робив?..

— Ми чекаємо вашої відповіді.

— Так, так, звичайно. З біса важко пригадати. Що ж я?.. Постривайте. А що ж тут дивного — пішов у бар і випив.

— Ви пішли в бар і там випили? — Ну звісно. Я випив. Але, мабуть, не одразу. Спершу, здається вийшов на свіже повітря. Душно було, як для вересня. А надворі чудово. Авжеж. Я трошки побродив довкола, тоді вернувся й випив, а вже потім подався до танцювальної зали. Нічого було робити. Побачив там... як же її звати? Ага, Джозі! Вона знову

танцювала. З отим тенісистом. Досі вона нездужала — вивихнула коліно чи щось таке.

— За часом виходить, що ви повернулись опівночі. Тобто ви хочете сказати, що гуляли попід готелем понад годину? — Ну, я випив, знаєте. І... я думав. Щ слова викликали в полковника Мелчетта ще більшу недовіру, і він різко запитав:

— Про що ж ви думали? — Хіба я пам'ятаю? Про все, — непевно відповів Бартлетт.

— У вас є машина, містере Бартлетт? — Є.

— Де вона стояла — в готельному гаражі? — Ні, у дворі. Думав, може, покатаюсь, знаєте.

— То, може, ви й катались? — Ні, ні, не катався. Присягаюсь! — Запросили, скажімо, міс Кіні й поїхали покататись? — Ну, знаєте! До чого ви хилите? Я не катався, присягаюсь. Справді не катався! — Спасибі, містере Бартлетт! Поки що все. Поки що, — з притиском повторив полковник Мелчетт.

Вони залишили Бартлетта з безглуздим виразом тривоги на його тупуватому обличчі й вийшли.

— Недоумок якийсь, — кинув полковник Мелчетт. — Чи ви так не вважаєте? — Ох і копати ж нам іще! — похитав головою Гарпер.

8 Ні портьє, ні бармен нічого не допомогли. Перший пригадав, як одразу ж після півночі дзвонив у номер до міс Кіні, але йому ніхто не відповів. Він не помітив, коли містер Бартлетт виходив з готелю й коли повертався. Був гарний вечір, і багато людей виходили й заходили. До того ж є ще бічні двері, з коридора. Але нічний портьє був цілком певен, що міс Кіні через парадні двері не виходила. Поруч з її кімнатою на

другому поверсі сходи, що ведуть на перший поверх, а там у кінці коридора — двері на бічну терасу. Тими дверима вона легко могла вийти непоміченою надвір. До другої години ночі, поки не закінчаться танці, їх не замикають.

Бармен пригадав, що напередодні увечері містер Бартлетт заходив до бару, але о котрій годині — сказати не міг. Десь посеред вечора, як йому здавалося.

Бартлетт сів тоді під стіною, і вигляд у нього був якийсь меланхолійний.

Скільки він там просидів, бармен не пригадував. У барі було багато відвідувачів з вулиці. Так, Бартлетта бармен запримітив, а от назвати часу не міг.

Коли вони вийшли з бару, до них підбіг невеликий хлопчик років дев'яти і відразу завів жваву розмову.

— Послухайте, ви детективи? Мене звати Пітер Кармоді. То мій дід, містер Джефферсон, зателефонував до поліції про Рубі. Ви зі Скотленд-Ярду? Це нічого, що я до вас звертаюсь? Полковник Мелчетт хотів був відповісти хлопцеві одним словом, але Гарпер випередив його. Він озвався лагідно й щиро:

— Все гаразд, синку. Тобі, звичайно, цікаво, так? — Ще б пак! Ви любите детективні оповідання? Я люблю. Я їх читаю всі підряд, у мене є афтографи від Дорогі Сейєрс, Агати Крісті, Діксона Карра, Генрі Крістофера Бейлі. А про вбивцю буде в газетах? — Неодмінно, похмуро відповів Гарпер.

— Бачте, на тому тижні я йду до школи і всім розкажу, що знав її — і знав добре.

— І як вона тобі? Пітер замислився.

— Ну, Рубі мені не дуже подобалась. Як на мене, вона була трошки дурненька.

Мати й дядько Марк її теж недолюблювали. І тільки дід... До речі, він хоче з вами побачитись. Едвардз скрізь вас шукає.

Старший поліційний офіцер Гарпер пожвавішав:

— Кажеш мати й дядько Марк недолюблювали Рубі Кіні? А чому? — Та я не знаю. Вона скрізь тицяла свого носа. А їм не подобалось, що дід до неї так прикипів душею. Тепер вони, — весело розповідав Пітер, — мабуть, радісінькі, що її не стало.

Гарпер замислено подивився на нього і сказав:

— А... ти коли-небудь чув, щоб вони... так казали? — Ну, не зовсім так. Дядько Марк заявив: "Що ж, це теж вихід". А мати додала:

"Так, але дуже страшний". А дядько Марк заперечив, що не треба, мовляв, лицемірити.

Слідчі перезирнулися. Цієї миті до них підійшов добре виголений чоловік у бездоганно пошитому синьому вовняному костюмі.

— Вибачте, джентльмени. Я слуга містера Джефферсона. Він уже прокинувся і дуже хоче з вами зустрітись. Я вас скрізь шукаю.

Вони ще раз піднялися до покоїв Конвея Джефферсона. У вітальні Аделаїда Джефферсон розмовляла з метушливим високим чоловіком, що нервово снував по кімнаті. Щоб побачити, хто ввійшов, він рвучко крутнувся на місці.

— О, прошу! Радий, що ви завітали. Мій тесть питав про вас. Він уже прокинувся. Будьте з ним якомога обережніші, гаразд? У нього геть нікудишнє здоров'я. Дивно ще, їй-Богу, що ця жахлива подія не вбила його.

— А я й не знав, що в нього таке погане здоров'я, — зауважив Гарпер.

— Він і сам про це знає, — відповів Марк Гаскелл. — У нього слабеньке серце.

Лікар застерігав Едді, що йому не можна хвилюватися, лякатись. Він навіть натякнув, що кінець може настати будь якої миті, правда, Едді? Місіс Джефферсон кивнула головою і додала:

— Просто не віриться, що він це пережив! — Так, вбивство не заспокоює, — сухо сказав Мелчетт. — Ми будемо якомога обережніші. — Розмовляючи, полковник придивлявся до Марка Гаскелла. "Не дуже він за тестя вболіває. Нахабне, хиже, як у коршака, обличчя. Один із тих, хто знає, чого хоче. Такими часто захоплюються жінки. Але вірити таким не можна.

Так, хижий — ось найкраще для нього визначення. Такий здатен на все".

У великій спальні біля вікна, що виходило на море, в кріслі на коліщатах сидів Конвей Джефферсон. Щойно переступивши поріг, вони відчули привабливість цього чоловіка. Так ніби внаслідок каліцтва енергія його понівеченого тіла сконцентрувалась у вужчий і значно потужніший фокус. Джефферсон мав гарну галову, вкриту трохи посивілим рудим волоссям. Обличчя зморшкувате, вольове, добре засмагле, очі — бездонна блакить. Ніщо в ньому не виказувало хворобливості чи кволості. Глибокі зморшки на обличчі свідчили скоріше про душевні страждання, аніж про фізичну неміч. Перед ними була

людина, яка ніколи не схилить голову перед долею, сприйме її такою, яка вона є, і переможе.

— Радий вас бачити, — сказав господар. Його метке око вмить визначило, хто перед ним. — Ви начальник редфоряшірської поліції? Так. А ви старший поліційний офіцер Гарпер? Прошу, сідайте. Сигарети біля вас, на столі.

Вони подякували й сіли. Розмову почав Мелчетт:

— Як я зрозумів, містере Джефферсон, ви були не байдужі до тої дівчини.

На зморшкуватому обличчі господаря промайнула крива усмішка.

— Ну звісно ж, вам про все вже розповіли! Але тут немає таємниці. А про що саме вам розповіли мої родичі? — Він швидко переводив погляд з одного на другого.

— Крім того, що Рубі розважала вас веселими балачками й була вашою протеже, місіс Джефферсон майже нічого нам не розповіла, — відповів Мелчетт. — Аз містером Гаскеллом ми перемовилися кількома словами.

Конвей Джефферсон усміхнувся:

— Едді людина дуже обачна, хай береже її Господь. Марк наговорив би куди більше. Ви знаєте, Мелчетт, мабуть, краще я сам розповім про все докладніше.

Але спочатку я повернуся до великої трагедії свого життя. Вісім років тому я втратив у авіакатастрофі дружину, сина й дочку. Відтоді я наче втратив половину самого себе — я кажу не про фізичну свою ваду. У мене була сім'я.

Невістка й зять дуже добрі до мене. Вони роблять усе, щоб замінити мені й сім'ю, й усе інше. Але я зрозумів, особливо в останні роки, що в них, зрештою, своє життя. Отож ви маєте зрозуміти, що я, по суті, самотній. Я люблю молодь.

Мені з нею добре. Раз чи двічі мені спадало на думку взяти на виховання хлопчика чи дівчинку. За останній місяць я дуже подружився із тим нещасним дитям, яке оце вбили.

Рубі — сама наївність. Вона розповідала мені про те, як жила, як виступала в пантомімі, як ще маленькою була разом з батьком і матір'ю в мандрівній трупі.

Це зовсім не те життя, яке знав я. Але жодного разу вона не скаржилась, не нарікала на свою долю. Проста, покірна, працьовита дівчина, незіпсута й чарівна. Не леді, звісно, але, хвалити Бога, не вульгарна і не зманіжена. Я дедалі більше захоплювався Рубі й вирішив, джентльмени, офіційно її удочерити.

За законом вона мала б стати моєю дочкою. Тепер, сподіваюся, ви зрозуміли, чому я так цікавився нею і відразу заявив у поліцію, коли почув про її дивне зникнення.

Настала пауза. Потім Гарпер якомога байдужішим голосом, щоб нікого не образити, промовив:

— Дозвольте запитати, а що сказали на це ваші зять і невістка? Джефферсон відповів не замислюючись; — А що вони могли сказати? їм це, звісно, не дуже сподобалось. Такі речі завжди викликають упередження. Однак трималися вони пристойно, навіть дуже пристойно. І не тому, що якоюсь мірою залежні від мене. Коли френк, мій син, одружився, я одразу відписав йому половину своїх статків. Така моя позиція. Не треба, щоб діти чекали вашої смерті, їм потрібні гроші, поки вони молоді, а не тоді, як їм уже під сорок. І коли Розамунда, моя

дочка, наполягла на своєму й вийшла заміж за чоловіка небагатого, я відписав їй чималу суму грошей. Ці гроші після її смерті перейшли йому. Отже, з фінансового боку, як бачите, це спрощує ситуацію.

— Розумію, містере Джефферсон, — відповів Гарпер. Однак промовив він ці слова досить стримано, і Конвеи Джефферсон відразу похопився:

— Ви з цим незгодні? — Не мені про це судити. Але в родинному житті, як на мій досвід, не завжди чинять розважливо.

— Сказати щиро, ваша правда, містере Гарпер. Та не забувайте: містер Гаскелл і місіс Джефферсон, якщо вже бути точним, не кревна моя рідня.

— Це, звісно, міняє справу, — погодився старший поліційний офіцер Гарпер.

На мить очі Конвея Джефферсона зблиснули.

— Але це ще не означає, що вони не вважали мене старим дурнем! Я в людях розуміюся. Здобувши освіту й виховання, Рубі Кіні могла б посісти своє місце де завгодно.

— Боюсь, ми не в міру настирливі й допитливі, — озвався Мелчетт. — Але нам дуже важливо з'ясувати всі факти. Ви мали намір повністю забезпечити дівчину, тобто відписати їй гроші. Але ж ви цього ще не зробили? — Я розумію, до чого ви ведете, — відповів Джефферсон. — Комусь, певно, було вигідно, щоб дівчина померла. Але це відпадає. Формальності, пов'язані з офіційним удочерінням дівчини, ще тривали, вони не були завершені.

— Отже, якби з вами щось сталося... — поволі промовив Мелчетт і не доказав.

Конвей Джефферсон відповів одразу:

— Зі мною нічого не станеться! Я каліка, але не такий уже старий дід, хоч лікарі й люблять корчити міну, коли оглядають мене, і радять не перепрацьовувати. Я здоровий, як кінь! Проте життя — це життя, і я це добре розумію. Я вже навчений! Смерть приходить несподівано й до найсильніших людей, особливо тепер, у часи автомобільних аварій. Але я підготувався і на такий випадок. Днів десять тому я склав новий заповіт.

— Справді? — Гарпер аж подався вперед.

— Я заповів на ім'я Рубі Кіні п'ятдесят тисяч фунтів стерлінгів із правом одержання їх, коли б їй виповнилося двадцять п'ять років і вона дістала право розпоряджатися капіталом.

У старшого поліційиого офіцера Гарпера округлились очі. В полковника Мелчетта теж.

— Але це дуже велика сума, містере Джефферсон! — мало не благоговійно промовив Гарпер.

— Так, велика, як на теперішні часи.

— І ви підписали її дівчині, яку знали всього-на-всього кілька тижнів? Його ясно-блакитні очі люто спалахнули:

— Мені ще раз повторити, що родичів я не маю — ні племінниць, ні племінників? Навіть двоюрідних! Я міг віддати свої гроші на добродійні справи. А я вирішив залишити їх одній людині, — Джефферсон засміявся. — Попелюшка за одну ніч стає принцесою! Хрещений батько замість хрещеної матері. А чом би й ні? Це мої гроші. Я їх заробив.

— У заповіті згадується, ще хто-небудь? — поцікавився полковник Мелчетт.

— Невеличка сума Едвардзові, моєму слузі, а решту поділено порівну між Марком і Едді.

— А та решта... даруйте, чималенька? — Мабуть, не дуже. Важко сказати напевно. Вартість цінних паперів весь час міняється. Сума вкладу — після витрат на похорони тощо, — мабуть, становитиме від п'яти до десяти тисяч фунтів стерлінгів чистими.

— Зрозуміло.

— І не думайте, що я скнара. Як я вже казав, коли поодружувались мої діти, я свій капітал розділив. Собі залишивши тільки невеличку суму. Але після тої трагедії... мені хотілося дати своїй голові роботу, і я поринув у бізнес. У моєму будинку в Лондоні був прямий зв'язок із конторою. Я працював дуже багато, це відвернуло мою увагу від думок і створювало враження, ніби...

каліцтво мене не зламало. Я віддав себе роботі. — Голос його став глибоким, Джефферсон говорив більше для себе, ніж для тих, хто сидів навпроти. — Це незбагненна іронія долі, але все, за що я брався, процвітало! Мої найнеймовірніші задуми вдавалися. Коли вже я грав, то вигравав. Усе, до чого я торкався, перетворювалось у золото. Смішно, але в природі, мабуть, усе збалансовано.

На його обличчі знову з'явилися страдницькі зморшки. Опанувавши себе, він усміхнувся.

— Отже, ви бачите, що гроші, які я заповідав Рубі, цілком належали мені, і я міг розпоряджатися ними на власний розсуд.

Мелчетт швидко сказав:

— Безперечно, шановний містере Джефферсон. Але йдеться поки що не про це.

— Гаразд, — мовив Джефферсон. — А тепер, якщо можна, я теж хотів би дещо спитати. Розкажіть мені докладніше про цю страшну справу. Я знаю тільки... що маленьку Рубі знайшли задушеною в якомусь будинку миль за двадцять звідси.

— Саме так. У Госсінгтон-холі. Джефферсон насупив брови:

— У Госсінгтон-холі? Але ж це...

— Будинок полковника Бентрі.

— Бентрі?. Артура Бентрі? Таж я його знаю. І полковника, і його дружину! Кілька років тому ми зустрічалися за кордоном. Ніколи б не подумав, що їх занесло жити аж сюди. Але ж... — Він замовк.

Гарпер спокійно, ніби між іншим, сказав:

— Минулого вівторка полковник Бентрі вечеряв тут, у готелі. Ви його не бачили? — У вівторок? Вівторок? Ні, ми повернулися пізно. їздили на мис Гарден-Гед — вечеряли в дорозі.

— При вас Рубі ніколи не згадувала про подружжя Бентрі? — спитав Мелчетт.

Джефферсон похитав головою.

— Ніколи. Не думаю, що вона їх знала. Дівчина не знала нікого, крім акторів, танцівників і таких інших. — На мить він замовк, потім несподівано запитав: — А що про неї каже сам Бентрі? — Він нічого не може зрозуміти. Вчора ввечері полковник був на зборах консервативної

партії. Труп знайшли сьогодні вранці. Бентрі запевняє, що ніколи дівчину не бачив.

Джефферсон кивнув головою і сказав:

— У все це й справді важко повірити.

— Сер... — Гарпер відкашлявся. — А ви не здогадуєтесь, хто б це міг зробити? — Боже праведний, якби ж! — На чолі в нього набрякли жили. — Це жахливо, неймовірно! Якби цього не сталося, я б сказав, що такого просто не може бути! — А не з'являвся хтось із її колишніх друзів? Ніхто за нею не увивався, не погрожував їй? — Ні, я певен. Вона б мені розповіла. У неї ніколи не було постійного хлопця.

Рубі сама мені про це сказала.

"Сказати вона-то сказала, але ж це ще не все", — подумав Гарпер.

— Джозі краще за інших знала б, — провадив Конвей Джефферсон, — якби хтось упадав коло Рубі або до неї чіплявся. Невже вона нічого не знає? — Каже, що не знає.

— Мені чомусь здається, — насупивши брови, промовив Джефферсон, — що це справа рук якогось маніяка. Безжально задушив, проник до сільського будинку... Ніякої логіки чи сенсу. Є такі чоловіки — з вигляду наче нормальний, але спокушає дівчаток, навіть дітей, а потім їх убиває.

— О, звичайно, — підхопив Гарпер, — такі чоловіки трапляються. Але ми не знаємо жодного, який діяв би в цих місцях.

— Я перебрав усіх чоловіків, з якими Рубі танцювала, — вів далі Джефферсон. — Мешканців готелю і тих, хто приходив з вулиці. Ніхто наче не викликав підозри, всі звичайні собі люди. А хлопця в неї не було.

Обличчя в Гарпера було незворушне, але в очах ворушилася невидима для Конвея Джефферсона думка: а що, як у Рубі Кіш був хлопець, а цей каліка про нього не знав? Однак про свої міркування старший поліційний офіцер нічого не сказав.

Начальник поліції кинув на Гарпера запитальний погляд і встав.

— Дякуємо, містере Джефферсон. Це все, що ми хотіли почути, — сказав він.

— Ви мене інформуватимете про те, як ітиме розслідування? — спитав Джефферсон.

— Так, звичайно, ми триматимемо вас у курсі справ.

Поліцейські пішли. Конвей Джефферсон відкинувся в кріслі. Важко впали повіки, сховавши люту блакить його очей. Він раптом здався дуже стомленим. За хвилину розплющив очі й гукнув:

— Едвардзс! Із сусідньої кімнати ту ж мить вийшов слуга. Едвардз знав свого господаря, як ніхто інший. Люди, навіть найближчі родичі, знали тільки його сильні сторони, Едвардз знав його слабості. Він бачив Конвея Джефферсона зомореним, збайдужілим, стомленим від життя, пригніченим непевністю й самотою.

— Слухаю, сер! — Поїдьте до сера Генрі Клітерінга, — наказав він. — Він у Мелборн-Аббасі.

Попросіть його від мого імені, щоб, як зможе, приїхав сьогодні, а не завтра.

Скажіть, що це дуже важливо.

9 Вже за дверима,, вийшовши від Джефферсона, старший поліційний офіцер сказав:

— Ну, тепер ми бодай мотив знаємо, сер.

— П'ятдесят тисяч? Гм, — гмикнув Мелчетт.

— Так, сер. Вбивали й за менші гроші.

— Звичайно, але...

Полковник Мелчетт фразу не доказав, однак Гарпер його зрозумів.

— Гадаєте, в його випадку про це не може бути мови? Я теж так думаю. Але це однаково треба врахувати.

— О, звичайно! — Якщо, — провадив Гарпер, — містер Гаскелл і місіс Джефферсон, як каже Конвей Джефферсон, уже забезпечені, та ще й одержують солідний прибуток, то не схоже, щоб вони зважилися на таке жорстоке вбивство.

— Безумовно. Певна річ, їхнє фінансове становище ще треба вивчити. Не подобається мені цей Гаскелл. Шахраюватий, хижий тип. Але це не означає, що він убивця.

— Так, сер, я тієї ж думки. Не схоже, щоб хтось із них убив, а з розповіді Джозі видно, що вони й не могли цього зробити — обоє від десятої сорок до опівночі грали в бридж. Ні, як на мене, тут більше підходить інший варіант.

— Хлопець Рубі Кіні? — спитав Мелчетт.

— Саме так, сер. Якийсь розлючений молодик — може, навіть не сповна розуму.

Той, кого вона знала до того, як переїхала сюди. Це удочеріння просто клало всьому край. Він збагнув, що втрачає її, адже Рубі переходила у зовсім інший суспільний прошарок. Оскаженілий, засліплений люттю, він виманив учора ввечері дівчину з готелю, посварився з нею, і остаточно витративши глузд убив її.

— А як вона опинилася в бібліотеці Бентрі? — А це дуже просто. Скажімо, той молодик задушив її в машині. Коли він отямився, то першою його думкою було, як позбутися трупа. А машина стояла біля воріт великого будинку. І в нього зринула ідея:

якщо дівчину знайдуть у будинку, то вбивцю шукатимуть серед його мешканців і по сусідству, а він почуватиме себе спокійнісінько. Рубі легенька, і він легко може її донести. В машині він знаходить стамеску, виламує вікно і кидає дівчину на килимок перед каміном. Оскільки він її задушив, то ніяких слідів крові й боротьби в машині немає. Розумієте, до чого я веду, сер? — Так, Гарпер, це цілком можливо. Тоді залишається зробити одну річ: Cherchez I'homme*.

— Що? О, дуже добре, сер. — Старший поліційний офіцер Гарпер тактовно всміхнувся у відповідь на цей жарт, хоча через "блискучу" французьку вимову Мелчетта майже нічого не зрозумів.

— О... е-е-е... послухайте... е-е... можна вам щось сказати? — промимрив Джордж Бартлетт, зупинивши двох поліцейських.

Полковникові Бартлетт не подобався. Крім того, Мелчетту кортіло довідатися, що виявив Слек у кімнаті Рубі й що дало опитування покоївок.

— Ну що, що там у вас іще? — гаркнув начальник поліції.

Молодий Бартлетт ступив кілька кроків назад, хапаючи ротом повітря, як риба на суходолі.

— Та... е-е-е... може, це й не важливо, розумієте. Але я вирішив, що треба вам сказати. Я, бачте, не можу знайти свою машину.

— Тобто як це не можете знайти машину? Раз у раз заїкаючись, Бартлетт пояснив, що сталося.

— Ви хочете сказати, що її вкрали? — уточнив Гарпер.

Вдячний Бартлетт заговорив зрозуміліше:

— Атож, саме так. Тобто хто його знає... Я хочу сказати, що, може, хтось просто чкурнув покататися на ній — просто так, без лихого наміру. Ви мене розумієте? — Коли ви бачили машину востаннє, містере Бартлетт? — Я вже пробував згадати... Смішно, але часом так важко щось згадати, правда? — Нормальній людині, я гадаю, не важко, — холодно зауважив полковник Мелчетт.

— Як я зрозумів, ви сказали, що вчора ввечері вона стояла у готельному дворі...

Бартлетт зухвало урвав полковника:

— Саме так, а хіба ні? — Що ви хочете сказати оцим "А хіба ні?" Ви заявили, що машина там стояла.

— Ну я мав на увазі... Я гадав, що вона там стояла, тобто... Я не виходив дивитися, розумієте? Полковник Мелчетт зітхнув. Він зібрав усе своє терпіння й промовив:

— Давайте з'ясуємо все до ладу. Коли ви востаннє бачили — по-справжньому бачили — свою машину? Якої вона марки, до речі? — "Міноан-чотирнадцять".

— І коли ви бачили її востаннє? Борлак у Бартлетта конвульсивне підскочив угору й упав.

— Я вже думав про це. Користувався я нею вчора перед обідом. Пополудні збирався покататись. Але знаєте, як воно буває, — ліг спати... Потім, після чаю, пограв у сквош, тоді ще щось, згодом купався.

— А машина в цей час стояла в готельному дворі? — Гадаю, що так. Тобто я її там залишив. Думав, знаєте, когось покатаю...

Тобто після вечері. А що ж тут робити? І більше до неї не підходив.

— Але машина, на вашу думку, весь час стояла в дворі? — спитав Гарпер.

— Так, звичайно. Я ж її там поставив. А що? — Ви помітили б, якби— її там не було? Містер Бартлетт похитав головою.

— Навряд, знаєте. Так багато машин виїздить й в'їздить. І чимало з них "міновий".

Гарпер кивнув головою і глянув у вікно. У дворі стояло штук вісім "міноанів-чотирнадцять" — це була дешева й популярна модель року.

— У вас немає звички на ніч ховати машину? — спитав полковник Мелчетт.

— Як правило, ні, — відповів Бартлетг. — Чудова погода, та й узагалі... Нудно, знаєте, ставити машину в гараж.

— Я зв'яжуся з сержантом Гіггінсом, а тоді піднімусь до вас нагору, сер, — глянувши на полковника Мелчетта, сказав Гарпер. — Хай запише все, що тут розповів містер Бартлетг.

— Гаразд, Гарпер.

— Отож я й подумав, що треба вам розказати, — задумливо пробурмотів Бартлетг.

— Може, знадобиться...

Містер Прескотт узяв на роботу ще одну танцівницю — зі столом і житлом. Хай там яке було харчування, а помешкання їй дісталось найгірше в готелі.

Джозефіна Териер і Рубі Кіиі займали кімнати в самому кінці голого й напівтемного коридора. Кімнати були маленькі, вікна виходили на північ — на стрімчак, що підпирав готель, — за меблі правило те, що лишилося від минулої епохи. Тепер, коли готель осучаснився, у спальнях були стінні шафи, а великі вікторіанські гардероби з дуба й червоного дерева стояли в кімнатах для обслуги та в тих, що здавалися тільки у розпалі курортного сезону.

Кімната Рубі Кіні, як завважили Мелчетт і Гарпер, була розташована дуже вдало для того, щоб непомітно вийти з готелю, і дуже невдало для того, щоб з'ясувати причину цього її кроку. Вузенькі сходи в кінці коридора вели до такого самого голого коридора на першому поверсі. Звідси скляні двері виходили на бічну терасу. Краєвид тут був нецікавий, і люди сюди навідувалися рідко. З цієї тераси можна потрапити на головну терасу перед готелем або зійти на звивистий путівець, що врешті виводить на дорогу в стрімчаку. Путівець крутий, ним ходять теж рідко.

Інспектор Слек діймав розпитами покоївок і обшукував кімнату Рубі, намагаючись знайти речові докази. На щастя, в кімнаті все було так, як напередодні ввечері. Рубі Кіні не мала звички вставати рано. Вона прокидалась о десятій — ігів на одинадцяту і дзвонила, щоб їй принесли сніданок. Оскільки Конвей Джефферсон завітав зі своєю заявою до власника готелю майже на світанку, то поліція встигла в кімнату раніше за покоївок. Тих навіть у коридорі не було. У решті кімнат о цій порі року прибирали раз на тиждень.

— Так воно й краще, — пояснив Слек. — І якби тут було що шукати, то ми б його вже знайшли. Але тут нічого немає.

Гленшірська поліція вже побувала в кімнаті й зняла відбитки пальців. Але жодного чужого не виявлено. Тільки ті, що належали Рубі, Джозі й двом покоївкам — одна з уранішньої, друга з вечірньої зміни. Знайшли кілька відбитків пальців Раймонда Старра, але їх було легко пояснити: коли Рубі не з'явилась на танець, він заходив із Джозі до кімнати подивитись, чи немає там дівчини.

У шухлядах стола з червового дерева, що стояв у кутку, лежало безліч листів та інших паперів. Слек щойно ретельно їх перебрав і не виявив такого, за що можна було б зачепитися. Рахунки, запрошення, театральні програми, використані квитки в кіно, вирізки з газет, вирвані з журналів поради, як стати привабливою. Серед листів був один від якось Ліл із Палацу танців, в якому вона розповідала про всілякі події та плітки, про те, що за Рубі "скучають".

Містер Фіндсон весь час питає про тебе! Він просто у відчаї! Як тільки ти пішла від нас, молодий Рег одразу ж закрутив із Мей. Часом про тебе питає Варт. Загалом усе, як завжди. Старий Грузер так само дуже жорстокий з дівчатами. Він вилаяв Аду за те, що вона зустрічається з хлопцем.

Слек ретельно записав усі згадувані в листі імена. Треба буде провести розслідування, може, випливе якась цікава інформація. А загалом кімната мало що давала слідству.

Посеред неї на стільці лежала впоперек пишна рожева сукня для танців, яка була на Рубі звечора, поруч валялися атласні туфлі на високих підборах та панчохи "павутинки", загорнені в клубочок. На одній виднілася стрілка. Мелчетт пригадав, що на мертвій дівчині панчіх не було. Як з'ясував Слек, вона мала звичку одягати їх лише на танці. Щоб заощадити гроші, Рубі замість панчіх користувалася косметикою. Крізь відчинені дверцята шафи було видно цілий набір дешевеньких, негарних вечірніх суконь, внизу стояло кілька пар туфель. У господарській сумці була брудна білизна: у кошику на сміття теж нічого особливого — обрізані нігті, паперові серветки, шматочки вати, перемазаної рум'янами та лаком для нігтів. Все було легко пояснити: Рубі піднялася нагору, перевдяглась і поспішила з кімнати. Але куди? Джозефіна Тернер, що мала б найбільше знати про життя Рубі та про її друзів, допомогти також нічим не могла.

— Воно й не дивно, — заявив інспектор Слек. — Сер, коли все, що ви розповіли мені про удочеріння, правда, то Джозі обома руками була за те, щоб Рубі порвала з усіма своїми колишніми знайомими. Адже вони могли зашкодити справі.

Мені здається, цей безногий джентльмен дуже вболівав за те, щоб Рубі Кіні залишалася такою собі невинною дівчинкою-лялькою. А в Рубі, припустімо, досить упертий хлопець. Старому це не сподобалося б. Отже, Рубі мусить про хлопця мовчати. Хоч би там як, а Джозі дуже мало знає про дівчину, про її друзів тощо. Та одного вона не стерпіла б нізащо — щоб Рубі все зіпсувала, злигавшись з якимсь хлопцем. Отож лишається вважати, що Рубі — а вона, як на мене, була дуже хитра — потай зустрічалася зі своїм знайомим і не признавалася про це Джозі, бо та відразу б заявила: "Ти що, дівчинко, не смій!" Але ж ви знаєте дівчат, особливо молоденьких, вони завжди дають себе обдурити отим упертим

хлопцям. Одне слово, Рубі хоче з ним зустрітися. Він приїздить сюди, сатаніє від усього, що чує, і затягує їй на шиї зашморг.

— Мабуть, ваша правда, Слек, — погодився полковник Мелчетт, приховуючи, як завжди, відразу до всього, що сказав Слек. — Коли так, то ми легко з'ясуємо, хто цей упертий хлопець.

— Доручіть це мені, сер, — заявив Слек із притаманною йому впевненістю. — Я пощу до Палацу танців і душу витрясу з тої Ліл. Ми скоро знатимемо правду! Полковник Мелчетт мав, однак, щодо цього сумніви. Його завжди стомлював цей заповзятий беручкий інспектор.

— Сер, є ще одна людина, від якої можна дещо почути, — провадив Слек. — Це отой професійний танцівник і тенісист. Він частенько бачився з Рубі, певне, знає більше за Джозі. Цілком можливо, що вона йому пробалакалась.

— Ми з старшим поліційним офіцером Гарпером це обговорили.

— Гаразд, сер. А я як слід опитав покоївок. Вони нічогісінько не знають і, як я зрозумів, спогорда дивляться на цих двох танцюристочок. Прибирали в них абияк. Востаннє покоївка була тут учора о сьомій вечора — застелила ліжко, зашторила вікна і трохи прибрала. Тут є ванна кімната, подивіться, якщо хочете.

Ванна містилася між кімнатами Рубі та Джозі й не мала освітлення. Полковник Мелчетт мовчки оглянув численні засоби, що ними жінки наводили красу. Ряди баночок із кремами для обличчя, змивальні креми, живильні, вибілювачі.

Коробочки з пудрою різних відтінків. Купа всілякої губної помади. Лосьйони до волосся, чорна туш для вій і брів, блакитні тіні для повік, з десяток відтінків лаку для нігтів, серветки до обличчя, клапті вати, брудні пушки для пудри, безліч пляшечок з лосьйонами.

— Ви хочете сказати, — пробурмотів він тихо, — що жінки всім цим користуються? Інспектор Слек, який завжди все знав, добродушно пояснив:

— Сер, у приватному, так би мовити, житті жінки користуються одним або двома певними відтінками — на вечір і на день. Кожна .знає, який їй до лиця, і ним користується. А дівчатам такого фаху доводиться вдаватись, так би мовити, до повного набору. Вони виступають із показовими танцями: одного вечора це танго, другого — щось із вікторіанської епохи, далі танок племені апачі, а потім просто у танцювальній залі. І косметика, звичайно, міняється.

— Господи! — вигукнув полковник. — Не дивно, що ті, хто це виробляє, мають купу грошей.

— Дармові гроші — ось що це таке, — сказав Слек. — Дармові. Певна річ, трохи йде на рекламу.

Полковник Мелчетт прогнав думки про одвічну проблему жіночих чар і сказав:

— Лишається цей танцівник. Він ваш, Гарпер.

— Ну звісно, сер.

Коли вони йшли вниз, Гарпер спитав:

— Сер, а що ви думаєте про історію містера Бартлетта? — З його машиною? Гадаю, Гарпер, за хлопцем треба простежити. Підозріла історія. Цілком можливо, що він зрештою, брав Рубі кататися.

10 Старший поліційний офіцер Гарпер був чоловік розважливий, приємної і ненастирливої вдачі. У випадках, коли поліції двох графств доводиться діяти спільно, працювати завжди дуже важко. Гарперові

подобається полковник Мелчетт, він вважав його здібним начальником поліції, однак був радий, що танцівника допитуватиме сам. Не робити відразу дуже багато — це було в Гарпера золоте правило. На перший раз, звичайно, невинна розмова. Це розслаблює того, кого допитують, і другого разу він уже не почуває себе насторожено.

Гарпер уже бачив Раймонда Старра. Досить привабливий тип, високий, пластичний і гарний; на добре засмаглому обличчі виділяються дуже білі зуби. Чорнявий, елегантний. Манери приємні, товариські, в готелі дуже популярний.

— Боюся, містере Гарпер, з мене буде вам невелика поміч. Звичайно, я добре знав Рубі. Вона прожила тут понад місяць, ми виконували разом танці тощо. Але сказати про неї справді майже нічого. Приємне, але досить дурненьке дівча.

— Нас особливо цікавлять її стосунки з чоловіками.

— Я так і думав. Але я нічого про це не знаю. Було в готелі кілька залицяльників, але то так собі, несерйозно. Бачте, до неї майже нікого не допускала родина Джефферсонів.

— Так, родина Джефферсонів... — Гарпер замислено примовк, потім, кинувши гострий погляд на молодика, спитав: — Що ви думаєте про всю цю справу, містере Старр? — Про яку справу? — крижаним голосом перепитав Раймонд Старр.

— Ви знали, що містер Джефферсон пропонував Рубі Кіні офіційно її удочерити? Це виявилося для Старра неабиякою новиною. Він згорнув губи трубочкою, присвиснув і мовив:

— Ну, скажу вам, хитре чортеня! А втім... сивина в голову, біс у ребро.

— Вас це приголомшило, так? — Звичайно. Якщо старому закортіло когось удочерити, то чому він не вибрав дівчину з своїх кіл? — З вами Рубі про це не розмовляла? — Ні, ніколи. Я тільки знав, що вона від чогось у захваті, оце й усе.

— А Джозі? — О, Джозі, мабуть, знала, що діялось. Цілком можливо, що вона сама все улаштувала. Джозі не дурна. Вона робила ставку на Рубі.

Гарпер кивнув головою. Так, це Джозі запросила її сюди. І вона ж, без сумніву, робила все, щоб зблизити дівчину з Джефферсонами. Не дивно, що Джозі була така знервована, коли того вечора Рубі не вийшла танцювати, а Конвей Джефферсон підняв паніку. Джозі бачила, як руйнуються її плани.

— Рубі вміла, на вашу думку, тримати таємницю? — спитав Гарпер.

— Як і більшість жінок. Вона не дуже розводилась про особисті справи.

— Дівчина коли-небудь згадувала про... про якогось свого колишнього приятеля... що, може, навідувався сюди чи про такого, з ким у неї були ускладнення? Ви, гадаю, розумієте, що я маю на увазі? — Цілком. Наскільки я знаю, таких у неї не було. Принаймні вона про це не згадувала.

— Дякую. А тепер розкажіть, будь ласка, в довільній формі, але якомога детальніше — про той вечір.

— Гаразд. О десятій тридцять ми з Рубі танцювали.

— Ви не помітили тоді в ній чогось незвичайного? Раймонд замислився.

— Здається, ні. Я не знаю, що було потім. Я танцював з іншими партнерками. Але добре пам'ятаю, що в танцювальній залі її не було. Опівночі вона не з'явилася.

Я був дуже роздратований і пішов сказати про це Джозі — вона грала в бридж з Джефферсонами. Але Джозі й гадки не мала, куди поділася Рубі, і, думаю, ця звістка її не втішила. Я помітив, як вона глипнула на містера Джефферсона. Я вмовив музикантів заграти інший танок, а сам пішов до адміністрації й попросив, щоб вони там зателефонували Рубі. Трубки ніхто не брав. Я повернувся до Джозі. Вона сказала, що Рубі, мабуть, спить у себе в кімнаті. Припущення ідіотське, інакше його не назвеш, але розраховане воно було, певна річ, на Джефферсонів. Джозі пішла зі мною і сказала, що треба піднятися до Рубі разом.

— Гаразд, містере Старр. А що вона говорила, коли ви залишилися вдвох? — Наскільки я пригадую, вона була дуже люта й заявила: "Бісове дитя! Невже вона таке втнула! Рубі втратить усі свої шанси. З ким вона? Ти не знаєш?" Я відповів, що й гадки не маю. Останнє, що я бачив, як вона танцювала з Бартлеттом. А Джозі сказала: "Невже вона з ним? Що вона собі думає? Невже з отим кіношником?!" — Кіношником? Хто він? — різко запитав Гарпер.

— Я не знаю, як його звати. Він тут ніколи не жив. На вигляд досить показний — чорнявий і схожий на актора. Має якесь відношення до кінопромисловості — здається, так він сказав Рубі. Раз чи двічі приїздив сюди вечеряти, потім танцював з Рубі, але я не думаю, що вона його добре знала. Тому я й здивувався, коли Джозі згадала його. Я відповів, що не певен, чи був він звечора в ресторані. А Джозі промовила: "Так, але з кимось же вона пішла! Що я тепер скажу Джефферсонам?" Я поцікавився, яке до цього діло Джефферсонам. А Джозі сказала: діло, мовляв, є. А тоді додала, що повік не пробачить Рубі, якщо та чкурнула й усе зіпсувала.

На той час ми вже ввійшли в кімнату Рубі, але її там, звісно, не було. Одначе Рубі туди заходила, бо сукня, в якій вона танцювала, лежала впоперек стільця.

Джозі зазирнула в шафу й сказала, що дівчина, видко, одягла стару білу сукню.

На наш іспанський танець вона одягала звичайно чорну вельветову сукню. Я був лютий, що Рубі мене так підвела. Джозі заспокоїла мене й сказала, що танцюватиме зі мною сама, аби лиш не лаявся старий Прескотт. Вона пішла до себе перевдягатись, потім ми спустилися вниз і танцювали танго — вишукане й досить показне, але не дуже виснажливе як для її коліна. Джозі дуже ризикувала, адже коліно в неї боліло, я бачив. Потім вона попросила мене допомогти їй заспокоїти Джефферсонів — мовляв, це дуже важливо. Звичайно, я зробив, що міг.

Старший поліційний офіцер Гарпер кивнув головою і подякував містерові Старру.

"Ще й як важливо! П'ятдесят тисяч фунтів стерлінгів..." — подумав Гарпер. Він дивився, як Раймонд Старр, прихопивши сумку з ракеткою й тенісними м'ячами, граційно рушив сходами тераси вниз. Місіс Джефферсон, також із ракеткою в руці, приєдналась до нього, і вони пішли на тенісний корт.

— Вибачте, сер.

Поруч стояв збуджений сержант Гіггінс. Гарпер, прокинувшись від роздумів, стривожено глянув на нього.

— Вам дзвонили з управління, сер. Вранці якийсь робітник бачив біля кар'єру яскравий вогонь. А півгодини тому там знайшли спалений автомобіль. Це милі дві звідси. Всередині рештки обвугленого тіла.

Вольове обличчя Гарпера спалахнуло.

— Що це в Гленшірі коїться? — вигукнув він. — Епідемія насильства? — Потім спитав: — Номер машини з'ясували? — Ні, сер. Але з'ясуємо неодмінно — за номером двигуна. Там гадають, що це "міноан-чотирнадцять".

11 Йдучи через вітальню в готелі "Меджестік", сер Генрі Клітерінг навіть не глянув на людей, що були там. Його цілком заполонили думки. І все ж, як це іноді буває, щось мимоволі таки проникло в його свідомість, закарбувалось у ній і чекало свого часу.

Підіймаючись нагору, сер Генрі намагався збагнути, що примусило його товариша написати цю несподівану записку. Конвей Джефферсон був не з тих, хто розсилає термінові виклики. Певне, сталося щось надзвичайне, вирішив сер Генрі.

Джефферсон не став гаяти часу на церемонії:

— Радий, що ви прийшли... Едвардзе, приготуйте серу Генрі чогось випити.

Сідайте, друже. Ви ще, мабуть, нічого не чули? В газетах нічого не було? Сер Генрі похитав головою, його цікавість зростала.

— А що сталося? — Сталося вбивство. Воно зачепило мене, а також ваших друзів — подружжя Бентрі.

— Артура й Доллі Бентрі?! — Клітерінг не йняв віри.

— Так. Труп, бачте, знайдено в їхньому домі. Конвей Джефферсон чітко й стисло переповів факти. Сер Генрі не перебивав. Обидва вміли схоплювати суть справи.

Генрі славився цією рисою ще відтоді, як служив комісаром столичної поліції.

— Це справа незвичайна, — зробив висновок сер Генрі, коли Джефферсон закінчив розповідь. — Чому саме до Бентрі, як ви гадаєте? — Саме це мене й непокоїть. Бачте, Генрі, тут, певно, відіграло роль те, що я з ними знайомий. Це єдине пояснення, яке я бачу. Як я зрозумів, ні він, ні вона дівчину зроду не бачили. Не вірити їм підстав немає. Хіба не могло статися, що її зґвалтували, потім підкинули тіло моїм друзям? — Боюся, це пояснення притягнуте за вуха, — не погодився Клітерінг.

— Однак можливе, — наполягав Конвей.

— Так, але малоймовірне. Що ви хочете від мене? — Я каліка, — гірко зітхнув Конвей Джефферсон. — Досі я намагався не думати про це, відмовлявся помічати... Але тепер цей факт уразив мене в саме серце. Я не маю змоги бувати там, де мені хочеться, розпитувати, копатися в речах... Я змушений сидіти тут і покірно дякувати за уривки інформації, які мені люб'язно надає поліція. До речі, ви знаєте начальника редфордшірської поліції Мелчетта? — Так, я з ним колись зустрічався... — І раптом ніби щось прокинулось у свідомості сера Генрі. Оте обличчя й постать у вітальні. Струнка літня жінка, яку він бачив останнього разу в Мелчетта.

— Ви хочете, щоб я став таким собі детективом-любителем? — промовив сер Генрі.

— Це не мій профіль! — Але ж насправді ви не любитель, — заперечив Джефферсон.

— І вже не професіонал. Я на пенсії.

— Це полегшує справу.

— Ви маєте на увазі, якби я служив у Скотленд-Ярді, то не міг втрутитись? Цілком справедливо.

— А тепер, — сказав Джефферсон, — ваш досвід дає вам право зацікавитися цією справою, і будь-яка допомога з вашого боку знайде підтримку.

— Професійна етика це дозволяє. Згоден. Але що ви хочете від мене, Конвею? Щоб я знайшов того, хто вбив дівчину? — Саме так.

— У вас є якісь міркування? — Аніякісіньких.

— Ви, певне, не повірите, але внизу, у вестибюлі, сидить експерт у таких містичних справах. Людина куди сильніша в цьому за мене. Скоріше всього, вона тут уже щось пронюхала.

— Ви це про кого? — У вестибюлі, за третьою колоною ліворуч, сидить літня жінка з . приємним байдужим обличчям старої дівки й розумом, що пізнав усю глибину зла, на яке здатна людина. І весь цей її досвід — із повсякденного життя. Жінку звати міс Марпл. Вона приїхала з містечка Сент-Мері-Мід — це за милю від Госсінггона.

Міс Марпл приятелює з подружжям Бентрі, і якщо стався злочин, то вона — саме та людина, яка потрібна, Конвею.

Джефферсон насупив густі брови й утупився в сера Генрі.

— Жартуєте? — Анітрішки. Щойно ви згадали про Мелчетта. Коли я бачився з ним востаннє, поліція саме розслідувала одну сільську трагедію: покінчила життя самогубством — утопилась — одна дівчина. Поліція мала підозру — і цілком слушно, — що то вбивство, а не самогубство, і навіть гадала, що знає ім'я вбивці. І ось до мене підходить украй схвильована міс Марпл. Вона, мовляв, вважає, що повісять не того, кого треба. Доказів у неї немає, але вона нібито напевно знає, хто

це зробив. І простягає мені клаптик паперу з прізвищем на ньому. Ви знаєте, Джефферсон, вийшло по її! Конвей Джефферсон ще дужче насупив брови й недовірливо гмикнув. Потім скептично зауважив:

— Що ж, жіноча інтуїція! — А вона називає це не так. Спеціалізація — ось її визначення.

— І що це означає? — Бачте, Конвею, ми в поліції теж до цього вдаємося. Сталося, скажімо, пограбування — і ми приблизно вже знаємо, хто це зробив. Тобто хто з-поміж відомих нам злочинців. Просто ми знаємо зломщиків, які працюють у такій манері. А міс Марші має цікавий, хоч іноді й банальний набір паралелей з сільського життя.

— Що ж вона може знати про дівчину, яка вихована в балагані і яка, мабуть, зроду не була в селі? — скептично запитав Джефферсон.

— Я думаю, — твердо відказав сер Генрі Клітерінг, — міс Марпл має свої міркування.

Очі в міс Марпл спалахнули, коли сер Генрі рушив до неї.

— О, сер Генрі, яке щастя зустріти вас тут! Сер Генрі шанобливо відповів:

— Радий, дуже радий вас бачити! Залившись рум'янцем, міс Марпл прошепотіла:

— Це так мило з вашого боку! — Ви зупинилися тут? — Так, ми зупинилися тут.

— Ми? — Місіс Бентрі і я. — Вона допитливо глянула на нього. — Ви вже чули?.. Так, бачу, вже чули. Це жахливо, правда? — А що тут робить Доллі Бентрі? Вона з чоловіком? — Ні. Адже вони реагують на таке зовсім по-різному. Коли щось трапляється, бідолашний Бентрі просто

зачиняється у себе в кабінеті або йде кудись на ферму. Як черепаха, знаєте, — втягне голову й сподівається, що її ніхто не бачить. Доллі, звичайно ж, людина зовсім інша.

— А Доллі, схоже, розважається, так? — спитав сер Генрі, який добре знав свою давню знайому.

— Ну... е-е... так. Бідолашна...

— І вона взяла вас з собою, щоб ви показали їй фокус? Міс Марпл стримано відповіла:

— Доллі вважає, що зміна обстановки піде їй на добре, а їхати сама вона не хотіла. — Їхні очі зустрілись, і міс Марпл лагідно моргнула. — А втім, ви вгадали. Я почуваю себе незручно, бо, сказати правду, користі з мене ніякої.

— І нічого не спадає на думку? Жодної сільської історії? — Поки що я мало про це знаю.

— Гадаю, я зможу вам допомогти. Я хочу спитати у вас поради, міс Марпл.

Сер Генрі коротко переповів про події. Міс Марпл зацікавлено слухала.

— Бідолашний містер Джефферсон, — мовила вона. — Яка сумна історія! Ота жахлива катастрофа... Залишитися після всього живим, калікою, — це, мабуть, ще страшніше, ніж загинути.

— Так, справді. Ось чому його друзі просто в захваті від волі й твердості духу, з якими він долає свій біль, горе і фізичні вади.

— Так, це просто разюче.

— Не збагну я тільки одного: чому він раптом запалився до цієї дівчини такою приязню? Може, в ній було щось особливе? — Та навряд, — спокійно відповіла міс Марпл.

— Ви так вважаєте? — Я не думаю, що в ній було щось особливе.

— Знаєте, бридким дідуганом його не можна назвати, — заявив сер Генрі.

— Ну що ви! — зашарілася міс Марпл. — Я такого й у думці не припускала. Я лише хотіла сказати — це недобре, я знаю, — що він просто шукав гарненьку, здібну дівчину, яка замінила б йому дочку, а потім ця дівчина побачила свій шанс і пустила в хід усе, на що була здатна. Я знаю, це звучить трохи жорстоко, але я стільки разів була свідком таких випадків! Взяти хоч би молоду служницю містера Гарботла. Звичайнісінька собі дівчина, правда, спокійна, вихована.

Його сестру викликали доглянути родича, який помирав, а коли вона повернулась, то дівчина поводилася вже як господиня — розсілась у вітальні, сміється, розпатякує, простоволоса й без фартуха. Міс Гарботл нагримала на неї, але дівчина геть знахабніла. А потім старий містер Гарботл просто ошелешив сестру, заявивши, що вона, мовляв, надто довго порядкує в його домі, і він узяв собі нову господиню.

То був скандал на ціле село. Однак бідолашній міс Гарботл усе ж довелося піти й шукати сякий-такий притулок в Істоурні. Звичайно, люди всяке кажуть, проте в містера Гарботла, гадаю, з тою дівчиною нічого такого не було. Просто старому чоловікові куди приємніше було мати поруч молоду, веселу дівчину, яка вихваляла його розум і вдачу, ніж сестру, яка тільки те й робила, що докоряла йому, хоч він був добрий, дбайливий господар.

Міс Марпл трохи помовчала, потім повела далі:

— Або містер Беджер. Той тримав аптеку й залицявся до молодої дівчини, що працювала у нього в косметичному відділі. Якось він і каже дружині: давай, мовляв, вважатимемо її дочкою і хай живе з нами. Однак місіс Беджер подивилася на це інакше.

— Якби ж це була дівчина його кола... дочка якогось товариша, — промовив сер Генрі. Міс Марпл перебила його:

— Ну, то була б йому втіха невелика. Це як король Кофетуа й жебрачка. Уявіть, що ви самотній, стомлений життям старий чоловік і ваша родина вами нехтує... — Міс Марпл зробила паузу. — Допомогти за таких обставин людині, яка в захваті від вашої щедрості — хай воно звучить трохи й мелодраматично, але, сподіваюсь, ви мене зрозумієте, — це вам куди цікавіше! Таке підносить вас у власних очах — ви милостивий володар! Той, кому ви даруєте ласку, вами захоплюється, і це, звісна річ, вас тішить. — Вона знову зробила паузу, потім сказала: — Містер Беджер, до речі, купив тій дівчині з аптеки неймовірні подарунки — діамантового браслета й найдорожчу радіолу. Витратив на неї купу грошей. Однак місіс Беджер була жінка куди хитріша, ніж бідолашна міс Гарботл, — цьому, звичайно, сприяло заміжжя, — спробувала дещо вивідати. Отож коли містер Беджер дізнався, що дівчина злигалася з дуже підозрілим молодиком, який грав на кінських перегонах, і вже заставила браслет, щоб дати йому гроші, вона враз йому спротивіла, і справа закінчилася цілком щасливо. А на різдво він подарував місіс Беджер каблучку з діамантом.

Ці приємні, проникливі очі зустрілися з очима сера Генрі. Йому стало цікаво:

невже це — натяк, і він спитав:

— Ви хочете сказати, що якби в Рубі Кіні був хлопець, то ставлення мого товариша до неї змінилося б? — Цілком можливо. Думаю, через рік-два він би сам узявся влаштувати дівчині пристойний шлюб. А втім, ні. Джентльмени — великі егоїсти. І я певна, що якби в Рубі Кіні був хлопець, то вона про це мовчала б.

— А її хлопця те ображало б? — Боюсь, ця версія цілком вірогідна. Знаєте, мене вразило, що її двоюрідна сестра, молода жінка, яку сьогодні вранці привозили до Госсінгтона, була сердита на мертву дівчину. Тепер, після вашої розповіді, я зрозуміла чому.

Вона сподівалася поживитися на цій справі.

— Безжалісна людина, еге ж? — Це сказано, мабуть, надто різко. Бідолаха мусить заробляти собі на життя, і не варто сподіватися від неї співчуття до забезпечених людей, — як ви назвали містера Гаскелла й місіс Джефферсон. їх нібито збираються ошукати, позбавивши ще однієї чималої суми грошей, на які вони не мають ніякого морального права.

Я б сказала, що міс Тернер практична, амбітна і життєлюбна молода жінка з непоганою вдачею. Трохи схожа на Джессі Голден, дочку пекаря, — додала міс Марпл.

— А що сталося з тією? — поцікавився сер Генрі.

— Джессі вивчилась на бонну й вийшла заміж за господаревого сина, що приїхав у відпустку з Індії. І, гадаю, стала йому доброю дружиною.

Та хоч які цікаві це були випадки, сер Генрі, однак, спитав:

— Чому, на вашу думку, в Конвея Джефферсона так раптово розвинувся "кофетуанський комплекс", якщо ви не проти такого визначення? — Це неминуче.

— Чому? Трохи повагавшись, міс Марпл відповіла:

— Я схильна думати — це, звісно, всього-на-всього мій здогад, — що його зять і невістка хотіли б, мабуть, одружитися ще раз.

— І він, звичайно ж, не міг би цьому заперечити? — Певна річ, не міг би. Але подивіться на це його очима. У нього за плечима важке потрясіння і втрата. У них теж. Троє невтішних людей живуть разом, і їх зв'язує спільна втрата. Але час, як казала моя люба матуся, — найкращий лікар.

Містер Гаскелл і місіс Джефферсон молоді. Самі того не усвідомлюючи, вони починають нудитися, нарікати на гіркі узи, що зв'язують їх із прикрим минулим.

І все це передається містерові Джефферсону, він втрачає їхнє співчуття й не розуміє, що сталося. Так буває завжди. Чоловіки одразу відчувають, коли ними нехтують. У випадку з містером Гарботлом мусила піти міс Гарботл. А Беджерів врятувало те, що місіс Беджер цікавилася спіритизмом і часто відвідувала сеанси.

— Мені, мушу вам сказати, дуже не до вподоби, що ви міряєте всіх нас однією міркою, — скрушно мовив сер Генрі.

— Натури в людей часто дуже схожі, — сумно похитала головою міс Марпл.

— Містер Гарботл! Містер Беджер! — скривився сер Генрі. — А бідолашний Конвей! Не хотілося б нав'язуватись, але скажіть, чи траплялось у вашому селі щось таке, що нагадувало б історію моєї скромної особи? — Ну, звісно. У нас є Брігс.

— Хто він такий? — Служив старшим садівником у Олд-холі. Такого, як він, доти там не бувало.

Брігс добре знав, коли робітники в саду починали ледарювати. Це було щось неймовірне! З трьома робітниками й одним хлопчиком він хазяйнував краще, ніж шестеро садівників. Дістав за свій пахучий горошок кілька перших призів. Тепер на пенсії.

— Як я, — додав сер Генрі.

— Але він і досі підробляє, якщо йому до вподоби люди.

— О! — вигукнув сер Генрі. — Знов, як я. Тепер я теж підробляю. Допомагаю другові.

— Двом давнім друзям.

— Двом? — здивувався сер Генрі.

— Ви, певне, мали на увазі містера Джефферсона. Але я думала не про нього. Я думала про полковника й місіс Бентрі.

— Розумію, розумію. І тому на початку нашої розмови ви назвали Доллі Бентрі "бідолашною"? — Авжеж. Вона й досі не знає, чим усе це загрожує. А я знаю, бо в мене більший досвід. Бачте, сер Генрі, мені здається, цей злочин, може, так і не розкриють.

Як убивства на Брайтонській дорозі. А коли так, то для подружжя Бентрі це обернеться катастрофою. Полковник Бентрі, як і більшість військових у відставці, справді дуже вразливий. Він чутливо реагує на громадську думку.

Якийсь час він нічого не помічатиме, а потім до нього дійде. Десь неувага, там образа, хтось не прийме запрошення й вибачиться, що не прийшов, і потроху він почне здогадуватись, замкнеться в собі, стане зацькованим і нещасним.

— Міс Марпл, я б хотів переконатися, чи правильно вас зрозумів. Ви так вважаєте через те, що дівчину знайшли в нього вдома і люди думатимуть, ніби він до цього причетний? — Ну, звісно! Та люди вже так і кажуть, я певна. І говоритимуть про це дедалі більше. Демонстративно нехтуватимуть ними й уникатимуть їх. Ось чому треба знати правду. Ось чому я й приїхала сюди з місіс Бентрі. Відкрите звинувачення — то одне; йому, солдатові, неважко було б його пережити. Він обурився б, але мав би змогу постояти за себе. А от суди та пересуди його доконають — доконають їх обох. Отже, сер Генрі, самі бачите: нам треба знати правду.

— Як ви гадаєте, чому труп опинився в його бібліотеці? — спитав сер Генрі. — Має ж бути хоч якесь пояснення цьому. Якийсь зв'язок.

— О, звичайно! — Востаннє дівчину бачили тут за двадцять хвилин до одинадцятої. А опівночі, згідно з медичною експертизою, вона була вже мертва. До Госсінгтона звідси миль двадцять. Шістнадцять миль з двадцяти дорога непогана — до того місця, де з'їжджаєш на путівець. Доброю машиною це хвилин тридцять їзди. Власне, будь-яка машина подолає цей шлях за тридцять п'ять хвилин. Але я не розумію, нащо треба було вбивати дівчину тут і везти тіло до Госсінгтона чи везти її до Госсінггона й там душити.

— І не зрозумієте, бо нічого такого не було.

— Ви хочете сказати, що її задушили в машині, а потім підкинули в перший-ліпший будинок по дорозі? — Я так не думаю. Мені здається, це був дуже ретельно підготовлений план. Але він просто не вдався. Сер Генрі втупився в неї.

— Чому не вдався? Міс Марпл вибачливо відповіла:

— Такі дивні випадки трапляються, правда ж? Щодо цього плану, то не вдався він через те, що людина куди чутливіша й вразливіша, ніж про

неї гадають. Звучить безглуздо, еге ж? Але саме в це я вірю і... — Вона замовкла. — А ось і місіс Бентрі! 12 Подруга міс Марпл була з Аделаїдою Джефферсон. Місіс Бентрі зупинилась перед сером Генрі й вигукнула:

— Ви?! — Я, власною персоною. — Він тепло стис їй обидві руки. — Ви не уявляєте, як мені прикро за те, що сталося, місіс Бі! — Не називайте мене місіс Бі, — мимохідь кинула місіс Бентрі. — Артура тут немає. Він сприйняв усе це дуже близько до серця. Ми з міс Марпл приїхали сюди розслідувати справу. Ви знайомі з місіс Джефферсон? — Так, звичайно.

Сер Генрі потис руку Аделаїді Джефферсон, і та запитала:

— Ви вже бачили мого тестя? — Так, бачив.

— Я дуже рада. Ми так боїмося за нього! Це був страшний удар.

— Ходімо на терасу. Вип'ємо чогось і поговоримо про справу, — запропонувала місіс Бентрі.

Всі четверо вийшли з вітальні і приєдналися до Марка Гаскелла, що самотньо сидів у віддаленому кутку тераси. Перемовилися про те, про се, і, коли подали напої, місіс Бентрі з притаманною їй енергією відразу ж завела мову про вбивство.

— А чом би нам не поговорити про злочин, га? — запитала вона. — Всі ми тут друзі, крім міс Марпл, а вона вже знає про все, що сталось, і хоче нам допомогти.

Марк Гаскелл трохи здивовано подивився на міс Марпл і недовірливо спитав:

— Ви... пишете детективи? — Він знав, що детективні оповідання пише багато хто — навіть такі люди, про яких і не подумаєш. А міс

Марпл у своєму старомодному вбранні саме на таку людину й скидалася.

— О ні! Куди мені братися.

— Вона просто чудо! — вихопилось у місіс Бентрі. — Я не можу зараз пояснити, але вона... А тепер, Едді, розказуйте все-все. Яка вона була, та дівчина? — Ну... — Аделаїда Джефферсон загнулася, глянула на Марка й усміхнулась. — Ну, ти вже геть відвертий.

— Вона вам подобалася? — Ні, звісно, не подобалась.

— А якою вона була? — звернулася місіс Бентрі до Марка Гаскелла.

— Звичайнісінька. З тих, що копають золото просто під вікнами в садку, — непоспіхом відповів Марк. — Рубі знала, що робить. Вона міцно встромила свого гарпуна у Джеффа.

Марк і Аделаїда називали Конвея Джеффом. "Необачний ти чоловік. Не слід так відверто", — міркував сер Генрі, несхвальне дивлячись на Марка. Він завжди трохи недолюблював цього Гаскелла. З вигляду приємний, але ненадійний — багато говорить, часом просто хвалько. На такого покластися не можна.

Інколи серові Генрі було цікаво, чи Конвей Джеффер-сон теж такої думки про свого зятя.

— А хіба ви не могли якось зарадити? — допитувалась місіс Бентрі.

— Могли б, — сухо підказав Марк, — якби вчасно здогадались.

Він звів очі на Аделаїду, і вона почервоніла. У його погляді був докір.

— Марк вважає, що я повинна була бачити, до чого воно йде, — промовила Аделаїда.

— Ти надто часто й надовго залишала старого самого, Едді. Теніс і всяке таке...

— Але ж мені треба було якось розвіятись, — виправдовувалась вона. — До того ж у мене й гадки...

— Це правда, — сказав Марк. — Жоден з нас і гадки не мав. Джефф завжди був такий поміркований, врівноважений.

Міс Марпл уставила й своє слово.

— Джентльмени, — мовила вона тоном, яким стара дівка говорить про чоловіків, маючи їх за диких звірів, — дуже часто не такі розсудливі, як це здається.

— Яз вами цілком згоден, — мовив Марк. — На жаль, міс Марпл, ми цього не розуміли. Нам було цікаво: що ж такого знайшов старий у тій позбавленій смаку ляльці? Вона ж бо тільки й мала за душею, що кілька прийомчиків. Але ми раділи, бо він був щасливий, веселий, і не підозрювали в ній ніякого зла. І це в ній! Краще я б сам був скрутив їй в'язи.

— Марку! — вигукнула Аделаїда. — Ти хоч думай, що кажеш! Він лагідно посміхнувся до неї:

— І то правда. Бо люди ще подумають, ніби це я порішив її. Та я, мабуть, і так під підозрою. Якщо хтось і хотів побачити ту дівку мертвою, то це ми з Едаі.

— Марку! — скрикнула місіс Джефферсон напівжартома, напівсерйозно. — Та припини ж! — Гаразд, гаразд, — примирливо мовив

Марк Гаскелл. — Але я люблю казати те, що думаю. П'ятдесят тисяч наш шановний тесть хотів покласти на ім'я тієї недолугої, дурнуватої кицьки! — Марку, не смій! Вона покійна! — Так, вона покійна, бідолашне бісеня. А чому, зрештою, дівці було не скористатися зброєю, наданою їй природою? Хто я такий, щоб її судити? Я ж бо й сам накоїв у житті стільки лиха... Отож краще буде сказати, що на долю Рубі випало плести інтриги, а нам належало покласти їм край. Із —самого початку. Ми зробили дурницю, що не зірвали її гру раніше.

— А що ви сказали Конвеєві, коли він надумав удочерити дівчину й повідомив вам про це? — спитав сер Генрі.

Марк розвів руками.

— А що ми могли сказати? Едді, ця покірна маленька леді, тримала себе в руках прекрасно. Вираз обличчя у неї був героїчний. А я намагався робити так, як вона.

— А я б зняла тривогу! — заявила місіс Бентрі.

— Ну, щиро кажучи, не наше діло знімати тривогу. Адже гроші Джеффові. Ми йому не кревні родичі. Він завжди був до нас дуже добрий. Не лишалось нічого іншого, як ждати. Але ми не любили маленьку Рубі.

— Коли б це була якась інша дівчина, — озвалась Аделаїда. — У Джеффа двоє онуків, знаєте. Якби це був котрийсь із них, ну, тоді ще можна зрозуміти...

Джефф завжди наче був такий прив'язаний до Пітера...

— Я, звісно, знала, що Пітер від вашого першого шлюбу, — сказала місіс Бентрі.

— Але я про це зовсім забула й завжди вважала його онуком містера Джефферсона.

— Я теж, — мовила Аделавда. її голос пролунав на такій ноті, що змусив міс Марші повернутися в кріслі й подивитися на неї.

— У всьому винна Джозі, — заявив Марк. — То вона її сюди привела.

— Але ж ти не думаєш, що вона зробила це навмисно? До того ж Джозі тобі завжди подобалась.

— Так. Мені подобалась. Вона здавалась мені славною.

— Те, що вона привела сюди Рубі, — звичайнісінька випадковість.

— Дівчинко, Джозі має голову на в'язах.

— Так, але ж не могла вона передбачити...

— Не могла, — перебив Аделаїду Марк. — Згоден. І не вважаю, що вона замислила все це сама. Але ні найменшого сумніву не маю в тому, що Джозі раніше за нас із тобою побачила, куди вітер віє, і мовчала.

— Я все ж таки гадаю, що не можна її за це звинувачувати, — зітхнувши, мовила Аделаїда.

— О, ми не можемо звинувачувати нікого! — погодився Марк.

— Рубі Кіні була гарнесенька? — поцікавилась місіс Бентрі.

Марк звів на неї здивований погляд:

— Я думав, ви її бачили...

— Так, звісно, бачила, — похопилася місіс Бентрі. — Мертву. Але ж її задушили, ви знаєте, і важко сказати... — Вона затремтіла.

— Як на мене, то Рубі не була гарненька, — замислено промовив Марк. — А без косметики взагалі ніяка. Обличчя худе, витягнуте, маленьке, нижня щелепа запала назад, бозна-який ніс...

— Огидний портрет! — кинула місіс Бентрі.

— О ні, гидка вона не була. Я ж кажу, з косметикою вона була досить симпатична... Ти як гадаєш, Едді? — Так, косметику вона любила, і це її рятувало. У неї були чудові блакитні очі.

— Так, невинний дитячий погляд, а жирно підведені вії підкреслювали блакить очей. Волосся, звичайно, було вибілене. Знаєте, з білим волоссям — хай навіть вибіленим штучно — вона чимось нагадувала Розамунду, мою дружину. І, скажу вам, це й запало старому в око. — Марк зітхнув. — Так, історія дуже сумна...

Але найстрашніше в ній те, що ми з Едді не можемо не радіти з її смерті. — Він не дав Аделаїді висловити протест. — Не треба, Едці. Я знаю, що в тебе на душі. У мене те саме. Я не хочу прикидатись! Але, зрозумійте правильно, у всій історії мене найбільше непокоїть Джефф. Тяжкий це був для нього удар. Я... — Він замовк і втупився у двері з вітальні на терасу. — Так, так. Ану поглянь, хто там?.. А ти безсовісна, Едді! Місіс Джефферсон глянула через плече, охнула, почервоніла й схопилася на рівні. Вона швидко попростувала терасою до високого, середніх літ чоловіка з худорлявим, мідного кольору обличчям, що тримався якось непевно.

— Часом не Гуго Маклін? — спитала місіс Бентрі.

— Так, це він. Відомий під ім'ям Вільям Доббін.

— Дуже відданий чоловік, правда ж? — пробуркотіла місіс Бентрі.

— Собача відданість, — потвердив Марк. — Досить Едді лише свиснути — і Гуго примчить з іншого кінця світу. Він ще й досі сподівається одружитися з нею. І, скажу вам, вона вийде за нього.

Міс Марші спостерігала за ними радісними очима. Нарешті сказала:

— Он як! Роман? — У дусі добрих давніх часів, — запевнив її Марк. — Роками тягнеться. Така вже вона жінка, Едді. — І, розмірковуючи вголос, додав: — Мабуть, вранці йому подзвонила. А мені й не сказала! Едвардз непомітно перетнув терасу й зупинився біля Марка.

— Вибачте, сер. Містер Джефферсон хотів би вас бачити.

— Зараз іду. — Марк підхопився, кивнув усім головою, кинув: — До зустрічі! — І пішов у готель. Сер Генрі нахилився до міс Марпл і сказав:

— Ну, то як вам подобаються ті, що найбільше виграли від злочину? Міс Марпл перевела погляд на Аделаїду Джефферсон, що стояла поруч зі своїм давнім другом, і замислено промовила:

— Знаєте, я б сказала, що вона дуже віддана мати.

— О, це правда, — погодилась місіс Бентрі. — Вона віддана Пітеру безоглядно.

— Едді з тих жінок, — мовила міс Марпл, — які всім подобаються і можуть виходити заміж скільки завгодно разів. Але це не та жінка, що не може існувати без чоловіка. Ні, вона зовсім інша.

— Я вас розумію, — сказав сер Генрі.

— Те, що ви обоє маєте на увазі, йде від її уміння слухати, — заявила місіс Бентрі. Сер Генрі засміявся і спитав:

— А Марк Гаскелл? — О, — мовила міс Марпл, — то чоловік хитрий! — Знаєте схожу сільську історію? — Є один будівельник, містер Каржілл. Він стількох людей умовив обманом поприбудовувати всякої всячини!.. А скільки він із них за це здер! І щоразу вмів правдоподібно пояснити свою ціну. Хитрий чоловік. Одружився на грошах.

Містер Гаскелл, як я розумію, теж.

— Він вам не до вподоби? — До вподоби. Як і більшості жінок. Але мене він не проведе. Чоловік він привабливий. Але трохи нерозважливий, забагато говорить.

— Саме так, нерозважливий, — погодився сер Генрі. — І матиме чимало клопоту, якщо не одумається.

Високий чорнявий молодик у білому фланелевому костюмі підійшов до сходів на терасу й на хвилю зупинився, спостерігаючи Аделаїду Джефферсон та Гуго Макліна.

— А це, — люб'язно мовив сер Генрі, — містер Х. Можна сказати, одна з цікавих дійових осіб. Професійний танцівник і тенісист. Раймонд Старр, партнер Рубі Кіні.

Міс Марпл з цікавістю подивилася на нього й промовила:

— Приємний чоловік, правда? — Може, й так.

— Не кажіть дурниць, сер Генрі, — заперечила місіс Бентрі. — Він приємний без ніяких "може".

— Здається, місіс Джефферсон згадувала про те, що вчилася грати в теніс, — тихо промовила міс Марпл.

— Гадаєте, Джейн, тут щось є? Міс Марпл не встигла відповісти на це запитання, бо до них саме підійшов малий Пітер Кармоді. Він звернувся до сера Генрі:

— Послухайте, ви теж детектив? Я бачив, як ви розмовляли зі старшим поліціїним офіцером? Отой товстун, — старший поліціїний офіцер, еге ж? — Так і є, синку.

— Мені сказали, нібито ви страшенно важний детектив із Лондона. Начальник Скотлевд-Ярду чи щось таке.

— У книжках начальник Скотленд-Ярду завжди останній нікчема, адже так? — Ні, тепер не так. Насміхатися над поліцією старомодно. Ви вже знаєте, хто вбивця? — На жаль, ні.

— Тобто все це дуже подобається, Пітере? — поцікавилася місіс Бентрі.

— Так, трохи. Хоч якась переміна, еге ж? Я тут скрізь нишпорив, думав, може, знайду якісь речові докази, але мені не пощастило. Проте дещо на пам'ять я собі знайшов. Хочете, покажу? А мати чомусь сказала, щоб я його викинув. Ці матері часом просто нестерпні! — Він дістав із кишені сірникову коробку, відкрив і взяв з неї свою коштовність. — Погляньте, це ніготь, її ніготь! Я приклею до нього ярлика, напишу: "Ніготь убитої жінки", — й віднесу його до школи. Гарний сувенір, правда? — Де ти його взяв? — спитала міс Марпл.

— Ну, мені просто пощастило. Бо тоді я ще не знав, що її збираються вбити. Це було вчора перед вечерею. Ніготь Рубі застряг у шарфі Джозі й порвав його.

Мати відрізала ніготь і дала мені, щоб я його викинув. І я б так і зробив, але потім передумав і поклав його в кишеню. А сьогодні вранці згадав і вирішив поглянути, чи він на місці. Ніготь виявився на місці. Тепер ось маю Сувенір.

— Яка гидота! — вигукнула місіс Бентрі.

— Ви так гадаєте? — ввічливо спитав Пітер.

— А ще сувеніри в тебе є? — спитав сер Генрі.

— Хтозна. А втім, може, і є.

— Не розумію вас, юначе.

Пітер замислено подивився на нього, потім дістав із кишені конверта, а з нього щось схоже на рудий шнурочок.

— Це шматочок шнурка від черевика отого хлопця. Джорджа Бартлетта, — пояснив він. — Сьогодні вранці я побачив у коридорі під його дверима черевики й на всяк випадок відрізав собі шматочок шнурка.

— На який це випадок? — Якщо Бартлетт виявиться вбивцею. Він бачив її останній, а це завжди страшенно підозріло, ви ж знаєте... Чи скоро вже вечеря, як ви гадаєте? Жах як хочу їсти. Від обіду до вечері так довго тягнеться час... О, та тут і дядько Гуго! Я й не знав, що мати викликала його. Мабуть, посилала по нього. Вона завжди так робить, коли їй не з медом. А он і Джозі... Агов, Джозі! Побачивши місіс Бентрі та міс Марпл, Джозефіна Тернер зупинилася. Місіс Бентрі приязно мовила:

— Доброго здоров'я, міс Тернер! Ми приїхали дещо розслідувати.

Джозі винувато роззирнулася, потім тихо озвалась:

— Це жах! І досі ніхто нічого не знає. Тобто й досі не дійшло до газет. Тоді мене, мабуть, розпитуватиме кожен. А це просто жахливо. Сама не знаю, що казати.

Вона розпачливо втупилась у міс Марпл.

— Так, боюся, вам буде сутужно, — зітхнула та. Таке співчуття Джозі потішило.

— Розумієте, містер Прескотт наказав мені мовчати. Воно й добре, але ж кожен неодмінно схоче про щось у мене запитати, а людей же не можна ображати. Містер Прескотт сподівається, що я працюватиму й далі, а він, мовляв, був не дуже тактовний, отож я, звісно, докладу всіх зусиль... І справді, не розумію, чому все повинно окошитися на мені? — Ви не проти, якщо я відверто про щось вас спитаю? — звернувся до неї сер Генрі.

— О, питайте про що завгодно! — якось нещиро відказала Джозі.

— У вас через усе це були якісь непорозуміння з місіс Джефферсон і містером Гаскеллом? — Ви маєте на увазі вбивство? — Ні, я не маю на увазі вбивство.

Джозі ніяково заламала пальці, потім трохи сумно відказала:

— І були й не були, якщо ви мене розумієте. Ніхто з них не сказав мені жодного слова. Та, гадаю, за те, що містер Джефферсон так прикипів серцем до Рубі, вони звинувачували саме мене. Але хіба я винна? Таке буває. Тоді я навіть не думала, що до цього дійде. Я... я була просто ошелешена! — Вона говорила щиро" сумніву не було.

— Я вам вірю, — привітно сказав сер Генрі. — І все ж таки до цього дійшло? Джозі підвела голову:

— Так, це була вдача. Кожен має право на свою вдачу в житті.

Вона обвела всіх зухвалим, запитливим поглядом і пішла в готель.

— Не думаю, що це зробила вона, — розважливо мовив Пітер.

— А цей ніготь — цікава штука, — стиха проказала міс Марші. — Знаєте, він не дає мені спокою. Як пояснити її нігті? — Нігті? — здивувався сер Генрі.

— Нігті в убитої дівчини, — пояснила місіс Бентрі. — Вони були в неї короткі, але тепер, після розповіді Джейн... Тут щось не те. У таких дівчат нігті завжди довгі.

— Певна річ, якщо вона відірвала одного нігтя, то позрізала й решту, щоб усі були однакові, — зауважила міс Марші. — Цікаво, чи знайшли в її кімнаті зрізані нігті? Сер Генрі вражено подивився на неї і сказав:

— Я запитаю Гарпера, коли він повернеться.

— Звідки повернеться? — поцікавилась місіс Бентрі. — Він хіба не поїхав до Госсінггона? — Ні, — відповів сер Генрі. — Сталася ще одна трагедія. У кар'єрі знайшли спалену машину.

— А в ній хтось був? — насторожилась міс Марші.

— Боюся, що був.

— Гадаю, там була ота дівчинка зі скаутів, яку розшукують. Пейшенс... ні, Памела Рівз, — замислено промовила міс Марші.

Сер Генрі звів на неї очі:

— Заради всього святого, чому ви так вважаєте? Міс Марші зашарілася:

— По радіо оголошували, що вчора ввечері з дому зникла дівчинка. Вона живе у Данлей-Вейл —1 це там неподалік, — а востаннє її бачили на зборах дівчат-скаутів у Данбері-Даунз. А це вже й зовсім близько. Отож додому їй треба їхати через Дейнмут. Все збігається, так? Тобто вона або бачила, або чула щось таке, чого ніхто не повинен був ні бачити, ні чути. А коли так, то дівчинка ставала для вбивці небезпечною людиною, і її треба було усунути. Такі два випадки не можуть бути не пов'язані між собою, як ви гадаєте? — Ви вважаєте, що це теж убивство? — тремтячим голосом спитав сер Генрі.

— А чом би й ні? — її спокійний, лагідний погляд зустрівся з його. — Вчинивши одне вбивство, людина не зупиняється перед другим, адже так? Навіть перед третім.

— Третім?! Невже ви думаєте, що буде й третє? — Так, цілком можливо.

— Міс Марпл, ви мене лякаєте, — промовив сер Генрі. — Може, ви навіть знаєте, хто буде третій? — У мене є чудова ідея! — відказала міс Марпл.

13 Полковник Мелчетт і старший поліційний офіцер Гарпер перезирнулися. Гарпер приїхав до Мач-Бенхема порадитись.

— Отже, що ми знаємо і чого не знаємо? — сумно запитав Мелчетт.

— Другого більше, сер.

— Тепер уже треба брати до уваги дві смерті, — сказав Мелчетт. — Два вбивства.

Рубі Кіні й та дівчинка, Памела Рівз. Речових доказів, що це саме вона, не дуже багато, але достатньо, її впізнали по ґудзику від скаутської уніформи та по черевичку, який не згорів. Диявольська справа, Гарпер.

— Ваша правда, сер, — поволі мовив старший поліційний офіцер.

— Втішає тільки одне: коли машина загорілася, дівчинка була вже мертва. Так каже Гайдок. Це підтверджується й тим, що вона лежала впоперек сидіння. Певне, її вдарили по голові. Бідолашне дитя...

— А може, задушили? — Гадаєте? — Так, сер, є й такі вбивці.

— Знаю. Я бачив батька й матір дівчинки. Мати у нестямі. Це жах. Треба з'ясувати, чи ці два вбивства пов'язані між собою.

Гарпер почав перелічувати події, загинаючи пальці:

— Була на зборах скаутів у Данбері-Даунз. Подруги стверджують, що поводилась, як завжди, й була весела. З трьома подругами, які поверталися до Медчестера автобусом, не поїхала. Сказала, що зайде до універмаїу "Вулвортс" у Дейимугі, а вже звідти поїде автобусом додому. Цілком правдоподібно, адже "Вулвортс" у Дейнмугі розкішний, а дівчинка живе в селі, і їй не часто випадає їздити до містечка. Головна дорога до Дейнмута робить чималий гак; Памела Рівз зрізує його, йде навпрошки через поле і стежками заходить біля готелю "Меджесгік" у Дейнмут з його західного боку. Там вона, цілком імовірно, чує або бачить щось таке, що стосується Рубі Кіні, й стає ддя вбивці небезпечною. Скажімо, чує, як убивця домовляється з Рубі Кіні зустрітись об одинадцятій вечора. Він розуміє, що його підслухали, й усуває Памелу.

— Це в тому разі, якщо вбивство Рубі Кіні було замислене заздалегідь, а не випадкове.

— Гадаю, так воно й було, сер. Хоч і скидається на несподіване насильство — спалах почуттів, ревнощі... Але я вже починаю думати, що це не так. Бо як же тоді пояснити смерть дівчинки? Якщо Памела була свідком самого злочину, то він стався пізно ввечері, близько одинадцятої, а що вона робила такої пори в готелі "Меджестік"? Крім того, її • батько й мати занепокоїлись, що вона не повернулась, близько дев'ятої.

— А може, вона просто йшла у Дейнмуті до когось такого, кого не знають ні рідні, ні друзі, і її вбивство зовсім не пов'язане з першим убивством.

— Так, сер, але я не можу в це повірити. Погляньте, навіть ця стара леді, міс Марпл, одразу здогадалася, що тут є якийсь зв'язок і що в машині тіло дівчинки зі скаутів. Метка, скажу вам, ця стара леді! О, вони такі! Кмітливі, знаєте.

Одразу мітять у саму суть.

— Вона робила це вже не раз, — сухо промовив полковник Мелчетт.

— Та й потім, сер, ця машина. Саме вона пов'язує друге вбивство з готелем "Меджестік", бо належить містеру Джорджу Бартлетту.

Погляди слідчих знову зустрілися.

— Джорджу Бартлетту? — перепитав Мелчетт. — Он як! Ваша думка? Гарпер знову заходився методично переповідати різні події:

— Востаннє Рубі Кіні бачили з Джорджем Бартлеттом. Він каже, що потім вона пішла до себе нагору. Це підтверджується: в її кімнаті

знайдено сукню, в якій вона танцювала. І тут виникає запитання: чи не пішла вона перевдягнутися, щоб потім зустрітися з ним? І чи не домовлялися вони про побачення раніше — скажімо, перед вечерею, — а Памела Рівз випадково підслухала їх? — Він заявив про свою машину аж уранці, — підхопив полковник, — і був якийсь невпевнений. Прикидався, ніби не пригадує, коли бачив її востаннє.

— Це може бути від великого розуму, сер. Як на мене, то він або дуже розумний чоловік, і тому такий неуважний, або ж просто неуважний.

— Нам потрібен мотив, — сказав Мелчетт. — А в нього ніякого мотиву вбивати Рубі Кіні немає.

— Так, саме тут ми щоразу й застряємо. Мотив! Як я розумію, всі повідомлення з Палацу танців у Бріксвеллі нічого не дають.

— Анічогісінько! У Рубі Кіні не було хлопця. Слек провів ґрунтовне розслідування. Поставте тільки перед Слеком завдання — і він що завгодно розкопає! — Саме так, сер, розкопає.

— Коли десь і є щось винюхати, він неодмінно винюхає. Він такий. Але там нічого не було. Слек має список тих, хто найчастіше з нею танцював. Кожного перевірили, з ними все гаразд. Невинні хлопці, і в кожного на цей вечір алібі.

— Ох! — зітхнув Гарпер. — Алібі… Ось що нас тепер непокоїть, не дає спокою.

Мелчетт кинув на нього пильний погляд.

— Он як! Я доручив розслідувати це вам.

— Так, сер. Ми працювали, і дуже ретельно. Навіть звернулися по допомогу до Лондона.

— І як? — Містер Конвей Джефферсон, певне, гадає, що містер Гаскелл і молода Джефферсон добре забезпечені. Але це не так. їм обом дуже й дуже сутужно.

— Справді? — Так, сер. Що каже містер Конвей Джефферсон: коли поодружувалися його син і дочка, він відписав їм чималі гроші. Але відтоді минуло стільки років! Містер Френк Джефферсон гадав, що знає, куди і як вкладати гроші. Ризиковані й сумнівні справи оминав. І все ж йому не щастило. Його вклади прогорали. Гроші танули на очах. Сказати правду, місіс Джефферсон ледве зводить кінці з кінцями, вона навіть змушена була віддати сина до державної школи.

— А в свекра допомоги так і не попросила? — Ні, сер. Як мені вдалося з'ясувати, вона живе з ним під одним дахом і нічого не витрачає на прожиття.

— А здоров'я в нього таке, що він довго не протягне? — Саме так, сер. А тепер щодо містера Марка Гаскелла. Він картяр, звичайнісінький картяр. Дуже швидко розтринькав жінчині гроші. Тепер у нього чималі борги, і, щоб їх погасити, йому конче потрібні гроші.

— Не сподобався він мені, мушу сказати, — зауважив полковник Мелчетт. — Бридкий тип, правда ж? От він мотив має, це напевне. Для нього усунути дівчину — це дістати двадцять п'ять тисяч фунтів стерлінгів. Мотив цілком достатній.

— Вони обоє мають мотив.

— Про місіс Джефферсон я не кажу.

— Я знаю, сер. Але в обох у них алібі. Вони не могли цього зробити. Ось так.

— У вас є докладний звіт про те, що кожне з них робило ввечері? — Так, є. Спочатку щодо містера Гаскелла. Вечеряв із тестем і місіс Джефферсон; коли вони пили каву, до них підсіла Рубі Кіні. Потім Гаскелл сказав, що повинен написати листа, й пішов від них. Насправді ж сів у машину і поїхав на узбережжя погуляти. Він мені щиро признався, що не може цілий вечір грати в бридж. А старий просто схибнувся на картах. Отож, щоб не грати, Гаскелл і послався на листа. Рубі Кіні з-за столу не вставала. Марк Гаскелл повернувся, коли вона танцювала з Раймондом. Після танцю Рубі знов сіла до столу й пила з усіма, а тоді пішла танцювати з молодим Бартлеттом, а Гаскелл і решта поділилися на дві пари й почали грати в бридж. Це було за двадцять хвилин до одинадцятої. З-за столу Гаскелл не вставав аж до півночі. І тут сумніву немає, сер. Усі так кажуть — у родині, офіціанти, всі. Отже, він не міг цього зробити. У місіс Джефферсон алібі таке саме. Вона теж не вставала з-за столу. Обоє відпадають.

Полковник Мелчетт відкинувся на спинку стільця й заходився постукувати ножем для паперу по столу.

— Це якщо дівчину вбито до півночі, — уточнив Гарпер.

— Гайдок сказав, що це було саме так. А він дуже надійний чоловік у нашому ділі. Коли вже сказав, то так воно й було.

— Але ж можуть бути всілякі обставини — стан здоров'я, фізична ідіосинкразія тощо.

— Я скажу йому про це. — Мелчетт глянув на годинник, зняв трубку, назвав номер і звернувся до Гарпера:

— Гайдок має бути на місці. Отже, якщо припустити, що її вбито після півночі...

— Тоді є шанс, — підхопив Гарпер. — Після півночі вони там уже й виходили і входили. Припустімо, Гаскелл умовив дівчину зустрітися з ним надворі...

скажімо, о дванадцятій двадцять. Він виходить на одну-дві хвилини, задушує її, повертається, а тіло відвозить пізніше — вдосвіта.

— Двадцять миль везе її машиною, щоб підкинути в бібліотеку до Бентрі? К бісу, в таке важко повірити! — Так, важко, — відразу погодився старший поліціинии офіцер.

Задзвонив телефон. Мелчетт узяв трубку:

— Алло, Гайдок, це ви? Я щодо Рубі Кіні. Чи не може бути, що її вбито після півночі? — Я ж вам сказав, її вбито між десятою і дванадцятою.

— Так, я пам'ятаю. Але ж може бути похибка, еге ж? — Ні, не може. Коли я сказав до півночі, отже, я мав на увазі саме до півночі.

І не пробуйте впливати на медичні свідчення.

— Все це так, але чи не могла датися взнаки фізіологія або ще щось? Ви розумієте, про що я кажу? — Я розумію тільки, що ви нічого в цьому не розумієте. Дівчина була цілком здорова й нормальна. І я не збираюся міняти свої думки лиш для того, щоб допомогти накинути петлю на шию якомусь нещасному чоловікові, який вам там у поліції не до вподоби. І не заперечуйте. Я знаю ваші методи. До речі, дівчина не з доброго дива сунула голову в петлю. Спочатку її напоїли наркотиком. Дуже сильним наркотиком. Померла вона від удушення, це правда, але спершу її напоїли наркотиком. — Гайдок поклав трубку.

— Ось так, — сумно мовив Мелчетт.

— Мені здавалося, що я знайшов ще одного потенціального вбивцю, але й він відпав.

— Що саме? Хто такий? — Якщо бути точним, то він ваш клієнт, сер. Звати його Безіл Блейк. Живе поблизу Госсінгтон-хола.

— Оте безсоромне юне нахабисько?! — Від згадки про грубіяна й нечему Безіла Блейка полковник аж на виду потемнів. — А яке відношення має до цього він? — Здається, він знав Рубі Кіні. Частенько вечеряв у готелі, танцював із нею.

Пригадуєте, що сказала Джозі Раймондові, коли з'ясувалося, що Рубі зникла:

"Невже вона з отим кіношником?" Я довідався, вона мала на увазі Блейка. Він працює на студії в Ленвіллі. Джозі не має чим підтвердити, крім власного переконання, що Рубі була від нього в захваті.

— Це вже дещо, Гарпер, уже дещо! — Якби ж то, сер. Того вечора Безіл Блейк був на вечірці у студії. Ви ж знаєте, як там у них. Починають о восьмій з коктейлів і п'ють, поки не падають. Інспектор Слек допитав Блейка й каже, що той пішов із студії близько дванадцятої. Опівночі Рубі Кіні була вже мертва.

— Хтось може підтвердити його слова? — Більшість із них, сер, були... добре напідпитку. Там... у його будинку, є жінка, міс Діна Лі. Вона каже, що це правда.

— Це ще нічого не означає.

— Так, сер, може, й ні. Свідчення інших учасників вечірки загалом підтверджують слова Блейка, однак щодо часу певності немає.

— Де ця студія? — У Ленвіллі, сер, за тридцять миль на південний захід від Лондона.

— Гм... майже стільки ж, як і сюди? — Так, сер.

Полковник Мелчетт потер носа і невдоволено промовив:

— Ну що ж, здається, і його треба вивести з числа тих, на яких падає підозра.

— Гадаю, так, сер. Немає ніяких свідчень про те, що він серйозно захоплювався дівчиною. Навіть більше... — Старший офіцер Гарпер стримано кашлянув. — Блейк, схоже, цілком захоплений своєю юною леді.

— Отже, лишається "Х" — невідомий убивця, — підсумував Мелчетт. — Такий невідомий, що й Слек навіть не може напасти на його слід. Це або Джефферсонів зять, який, певне, хотів би вбити дівчину, але не мав змоги зробити це, або його невістка, що теж має алібі. Або ж це Джордж Бартлетт, у якого немає алібі, і, на жаль, немає мотиву, чи молодий Блейк, що має алібі й не має мотиву. Ось і вся компанія! Ні, стривайте. Ми забули про того танцівника, Раймонда Старра. Зрештою, він бачився з дівчиною найчастіше.

— Важко повірити в те, що вона його особливо цікавила, — поволі промовив Гарпер. — Або ж він театральний актор. До того ж у нього теж є алібі. До півночі він був на виду, танцював з кількома партнерками. Не думаю, що нам пощастить завести на нього справу.

— По суті, — озвався полковник Мелчетт, — ми не можемо завести справу ні на кого.

— Джордж Бартлетт — наша найбільша надія, — сказав Гарпер. — Якщо тільки знайдемо мотив.

— Дані про нього зібрали? — Так, сер. Єдина в сім'ї дитина. Мамин синочок. Рік тому, після смерті матері, отримав у спадок чималі гроші. Швидко пустив їх за вітром. Скоріше тютя, ніж розпусник.

— Може, в нього щось не те з головою? — з надією мовив Мелчетт.

Старший поліційний офіцер згідливе кивнув головою і відповів:

— А вам не здається, сер, що саме це може бути ключем до розгадки? — Тобто неосудний злочинець? — Так, сер. Один із тих, хто задушує молоденьких дівчат. У лікарів є для цього якась довга назва.

— І це вирішить усі наші проблеми, — промовив Мелчетт.

— Одне тільки мені тут не подобається, — сказав Гарпер.

— Що саме? — Надто вже все просто.

— Гм... так, справді. Отже, почнімо все спочатку: що ми знаємо? — А нічого, сер, — відказав Гарпер.

14 Конвей Джефферсон здригнувся уві сні й потягся. Його довгі дужі руки були розкидані на ліжку в різні боки. Здавалося, після авіакатастрофи в них перейшла вся сила його тіла. Крізь штори м'яко пробивалося вранішнє світло.

Джефферсон сам до себе всміхнувся. Вранці він завжди прокидався такий, як оце сьогодні, — щасливий, свіжий; його життєві сили щоразу повертались. Новий день! Якусь хвилину Конвей Джефферсон полежав. Потім натис кнопку дзвінка, і в пам'яті враз накотилася гірка хвиля. Навіть при Едвардзі, що мовчки, нечутно ступив до спальні, у Джефферсона вихопився стогін. Узявшись рукою за штору, Едвардз завмер, потім спитав:

— Болить, сер? — Ні, — різко кинув Конвей Джефферсон. — Не стійте, розсовуйте! Ясні промені ввірвалися в кімнату. Едвардз, усе зрозумівши, відвів од господаря погляд.

Похмурий лежав Конвей Джефферсон; діймали спогади, терзали душу роздуми. Знову і знову перед очима в нього поставало гарненьке, хоч і невиразне, личко Рубі.

Тільки в його свідомості не було слова "невиразне". Вчора ввечері він ще сказав би "невинне". Наївне, чисте дитя! А тепер? Страшна втома налягала на Конвея Джефферсона. Він заплющив очі й прошепотів: "Маргарет!" Так звали його покійну дружину.

— А мені до вподоби ваша подруга, — сказала Аделаїда Джефферсон до місіс Бентрі. Вони сиділи на терасі.

— Джейн Марпл жінка чудова, — погодилась місіс Бентрі — І дуже мила, — усміхнулась Едді.

— Кажуть, нібито вона — пліткарка, — провадила місіс Бентрі. — Але це неправда! — Не вміємо ми цінувати людей, еге? — Можна сказати й так.

— Як це не схоже на те, що мені доводилося чути досі! — промовила Аделаїда Джефферсон. Місіс Бентрі пильно подивилась на неї.

— Високі слова, ідеалізація того, що не варте доброго слова... — пояснила Едді свою думку.

— Ви маєте на увазі Рубі Кіні? Едді кивнула головою.

— Не хочу казати про неї погано — адже в ній не було нічого злого. Нікчемне щуреня, яке мусило боротися за свій шматок... Простувате, дурненьке й добродушне. Але метиковане, знає, де пахне золотом!

Навряд щоб вона придумала все це заздалегідь. Просто вона вчасно зорієнтувалась. І зуміла підійти до старого, самотнього чоловіка.

— А він, — замислено мовила місіс Бентрі, — був, певне, таки самотній.

Едді неспокійно засовалась на стільці.

— Атож, цього літа він був самотній, — погодилась вона і раптом, помовчавши, вибухнула: — Марк каже, це я винна! Може, й так, не знаю. — Вона замовкла, а потім, ніби її щось примушувало говорити, заходилася плутано, неохоче розповідати: — Я... у мене життя склалося якось не так! Майк Кармоді, мій перший чоловік, помер одразу після того, як ми побрались, і... я просто зламалася. Пітер, ви ж бо знаєте, народився вже після його смерті. Френк Джефферсон був найближчий Манків товариш. Ми з ним почали часто бачитися. Він був у Пітера хрещений батько — так захотів Майк. Френк мені дуже подобався, до того ж... так було його шкода.

— Шкода? — здивувалася місіс Бентрі.

— Атож. Це звучить дивно. Бачте, Френк мав усе, що хотів. Батько й мати на руках його носили. І все ж — як це вам сказати? — розумієте, старий містер Джефферсон — натура дуже сильна. Поруч із ним втрачаєш власну особистість.

Френк це відчував.

Коли ми побралися, він був на сьомому небі від щастя. А містер Джефферсон щедро відписав нам чималі гроші — сказав, що діти не повинні бути залежні й чекати його смерті. Це було так мило і великодушно з його боку!.. Але заразом і надто несподівано. Він мав би поступово привчати Френка до самостійності.

А Френк просто схибнувся на тих грошах. Йому хотілося бути діловим, як батько, взятися за бізнес, робити гроші, мати успіх. Але це виявилось не для нього. На грошові махінації він не пускався, але вкладав капітал невдало. Просто неймовірно, як швидко тануть гроші, коли не вмієш дати їм раду! Чим більше Френк втрачав, тим дужче йому хотілося повернути гроші завдяки якомусь хитромудрому вкладу. А справи йшли все гірше й гірше.

— А чому ж Конвей Джефферсон не наставив його на розум? — запитала місіс Бентрі.

— Френк ніколи й нічого не визнавав. Він прагнув одного: досягти успіху самотужки. Через те ми й не зверталися до містера Джефферсона. А коли Френк загинув, мені залишився дріб'язок — дуже скромні дивіденди. А я... я теж нічого не розповідала його батькові. Бачте... — Вона рвучко обернулася. — Виходило б, ніби я його виказую. А хто таке стерпить? Містер Джефферсон дуже довго хворів, а як одужав, то вирішив, що я цілком забезпечена вдова. І мій принцип — не виводити його з цього обману. Він знає, що я дуже ощадлива, схвалює це й має мене за ощадливу господиню. Та й потім ми з Пітером живемо коло нього, і він оплачує всі наші витрати. Отож мені немає про що турбуватися. — Потім неквапом додала: — Всі ці роки ми жили як одна сім'я, от тільки... розумієте... для нього я так і не стала Френковою вдовою.

— Ви хочете сказати, що він не вірить у їхню смерть? — Вхопилася за її слова місіс Бентрі.

— Так. Джефф чоловік дивовижний. Того ж він і здолав свою трагедію тим, що не визнав смерті. Марк — Розамундин чоловік, я — Френкова дружина, і, хоч насправді Френка й Розамунди з нами немає, вони ніби живі.

— Який тріумф віри! — ніжно промовила місіс Бентрі.

— Це правда. І так минав рік за роком. Але цього літа в мені зненацька щось наче перевернулось. Я відчула... в душі моїй щось повстало. Страшно так казати, але мені більше не хотілося згадувати про Френка! Все відійшло — моя любов, прив'язаність до нього, скорбота за ним... Було — і немає.

Це дуже важко пояснити. Так ніби захотілося почати все спочатку: стати Едді — молодою, сильною, здатною грати в ігри, плавати й танцювати... Бути особистістю! Навіть Гуго... Ви знаєте Гуго Макліна? Він добрий і хоче зі мною одружитися. Досі я про це якось не думала, а цього літа замислилася — не всерйоз, а так, знаєте... — Вона примовкла й похитала головою. — Мабуть, я й справді занедбала Джеффа — не навмисне, ні! Але думки мої, мрії були не з ним.

І я зраділа, коли побачила, що йому весело з Рубі. У мене з'явився час для себе. Хіба ж могла я припустити, що він так захопиться нею! — А коли помітили, то що? — Я була приголомшена. Геть приголомшена! І... страшно сказати: сердита! — Я б теж розсердилась, — кинула місіс Бентрі.

— Адже є Пітер, розумієте? Його майбутнє цілком залежить від Джеффа. Я гадала, Джефф має його за свого онука, а виявилося, що хлопець йому ніхто й не одержить спадщини! Подумати тільки! — її міцні гарні руки, що лежали на колінах, затремтіли. — І кому б вона дісталася — отій вульгарній простачці, отій авантюристці! О, я б її й сама вбила! Едді вражено замовкла, її гарні карі очі, в яких відбився переляк, благальне зустрілися з очима місіс Бентрі.

— Який жах! Що ж я кажу?! Гуго Маклін, що тихо підійшов ззаду, спитав:

— Про які це жахи ви тут розповідаєте? — Сідайте, Гуго. Ви, певне, знаєте місіс Бентрі? Маклін саме привітався зі старою леді й промовив:

— То про які це жахи ви тут казали? — Я казала про те, що ладна була вбити Рубі Кіні, — відповіла Едді Джефферсон.

Гуго Маклін на хвилину задумавсь, потім озвався:

— Бувши вами, я б цього не казав. Вас можуть не так зрозуміти. — Його рішуче замислені очі промовисто дивилися на неї. — Стежте за собою, Едді. — В його голосі було застереження.

Міс Марпл з'явилася на терасі, коли Гуго Маклін і Аделаїда Джефферсон уже йшли стежкою до моря. Вона сіла поруч із місіс Бентрі й сказала:

— Він такий відданий їй! — Він відданий їй уже багато років. Незвичайна людина! — Я знаю. Як майор Бері. Цілих десять років упадав коло вдови одного чоловіка, що загинув на війні в Індії. І вже почали навіть розповідати про це анекдоти! Зрештою вона здалася. Та, на жаль, за десять днів до одруження втекла з шофером. Теж дуже чарівна жінка. І така врівноважена...

— Часом люди коять дивовижні речі, — погодилася місіс Бентрі. — От якби ви були тут, Джейн, коли Едді Джефферсон розповідала про себе — як її чоловік розтринькав усі гроші і вони жодного разу не поскаржилися містерові Джефферсону... А потім, цього літа, з нею наче щось сталося...

— Мені здається, вона повстала проти того, щоб жити в минулому, — сказала міс Марпл. — Зрештою, всьому свій час. Хіба ж усидиш у кімнаті, де постійно зашторені вікна?! Просто місіс Джефферсон підняла штори й скинула вдовине вбрання, а її свекрові це припало не до вподоби. Він відчув себе покинутим, хоч і на мить не припускаю, що він зрозумів, хто її до цього підштовхнув. Це б йому, гадаю, теж не сподобалось. Але він був готовий до того, що сталось, як той старий містер Беджер, коли

його дружина вдалася до спіритизму. Кожна гарненька дівчина, що вміє добре слухати, зробила б те саме.

— На вашу думку, ота її двоюрідна сестра, Джозі, привезла дівчину навмисне і це була родинна змова? Міс Марпл похитала головою:

— Ні, я так не вважаю. І не думаю, що Джозі вміє робити ставку на людські почуття. Вона досить тупувата. Її меткий, але вузько практичний розум не здатен передбачити майбутнє, тому вона щоразу дивується всьому, що стається.

— Здається, це було несподіванкою для всіх, — сказала місіс Бентрі. — І для Едді, та й Марка теж.

Міс Марші усміхнулася:

— Цей мав, я б сказала, інші турботи. Самовпевнений молодик із блукаючим поглядом... Такий у вдівцях довго не засидиться, хоч би який закоханий був у свою дружину. Гадаю, вони обоє стогнали в ярмі завжди живої пам'яті старого містера Джефферсона. Але чоловікам щодо цього легше, звичайно, — цинічно додала міс Марші.

Цієї самої хвилини Марк у розмові з сером Генрі Клітерінгом підтверджував таку думку про себе. З притаманною йому відвертістю він почав із самої суті:

— Мені раптом спало на думку, що в списку тих, кого підозрює поліція, я стою на першому місці! Вони копалися в моїх фінансових справах. Я банкрут або ось-ось ним стану. Якщо старий Джефф помре, як і слід сподіватися, через місяць-два, а ми з Едді, теж як слід сподіватися, поділимо гроші, то все буде гаразд. У мене страшні борт! І якщо вже настане крах, він буде остаточний! А якщо я дістану відстрочку, то, навпаки, опинюся на висоті й розбагатію.

— А ви азартний гравець, — зауважив сер Генрі Клітерінг.

— І був такий завжди. Ризик в усьому — ось моє гасло! Так, те, що хтось задушив цю бідолашну дівчинку, — для мене велика вдача. Я цього не робив. Я не вбивця. Мені здається, я б ніколи не зміг убити. Бо надто ледачий. Але навряд чи поліція мені повірить! Для них я — особа, що відповідає на запитання слідчого! Мотив — ось він, і ніяких докорів сумління! Хоч убий, не збагну, чому я й досі не за ґратами. Той старший поліційний офіцер вовком на мене дивиться.

— У вас є дуже багато — алібі.

— Алібі — це найсумнівніша річ на світі! Ще жодна невинна людина не мала алібі! До того ж усе залежить від того, здається, коли настала смерть. Гаразд, нехай три лікарі засвідчать, що її вбито опівночі. А якщо щонайменше шість лікарів заприсягнуть, що її вбито о п'ятій ранку? Що тоді буде з моїм алібі? — О, то ви ще й жартуєте! — Дурна вдача, правда? — весело мовив Марк. — Відверто кажучи, я трохи наляканий. Так, цим убивством. І не думайте, нібито мені не шкода старого Джеффа. Шкода. Але краще так, краще цей удар, аніж він довідався б про неї всю правду.

— Ви про що? Марк підморгнув.

— Куди вона ввечері виходила? Б'юсь об заклад, до чоловіка! А Джеффові це не сподобалося б. Аж ніяк не сподобалося б. Коли б він дізнався, що Рубі йому зраджує, і зовсім вона не безневинна лепетушечка, яку з себе вдає... А мій тесть чоловік незвичайний. Він людина залізна, та якщо вже його прорве, — начувайся! Сер Генрі з цікавістю подивився на Марка.

— Ви його любите чи ні? — Я його дуже люблю й водночас не можу терпіти. Спробую пояснити. Конвей Джефферсон із тих, хто хоче, щоб кругом усе було по його. Великодушний деспот — ось хто він такий.

Щедрий, турботливий, але дудка в його руках, і під неї всі мають танцювати. — Марк Гаскелл зробив паузу, потім повів далі. — Я кохав свою дружину. І вже нікого так не кохатиму. Розамунда була мені й сонце, й щастя, й радість, і коли вона загинула, то я ніби опинився в нокауті на рингу.

Але рефері дав мені забагато часу. Зрештою, я чоловік, люблю жінок і не збираюсь одружуватися. Боронь боже! Тут сумніву немає. Доводиться бути обережним, але в мене є свої втіхи. У бідолашної Едді їх немає. Едді чудова жінка — з тих, із якими чоловіки хочуть одружуватися. Дайте їй хоч найменшу можливість — і вона знову вийде заміж, буде й сама дуже щаслива, й ощасливить чоловіка.

Але старий Джефф увесь цей час бачить Едді тільки Френковою дружиною і змушує і її бачити себе такою. Він не знає, що ми з нею у в'язниці. Я вирвався звідти давно, тихенько, Едді — цього літа, — і Джеффа це шокувало, зруйнувало його світ. І ось наслідок — Рубі Кіні. — І Гаскелл, не втримавшись, заспівав:

Але вона в могилі, ох! А я ще на цім світі! — Що ж, вип'ємо, Клітерінг! "Не дивно, що поліція його підозрює", — подумав сер Генрі.

15 Меткаф був одним із найпопулярніших у Дейнмуті лікарів. Він не відзначався професійним тактом, однак його поява підбадьорювала хворих. Це був середнього віку чоловік, із приємним тихим голосом. Він уважно слухав старшого поліційного офіцера Гарпера і ввічливо, чітко відповідав на його питання.

— Отже, все, про що мені розповіла місіс Джефферсон, — правда, містере Меткаф? — Так, стан здоров'я містера Джефферсона небезпечний. Ось уже кілька років він себе просто не береже. В його розумінні жити як усі — це жити вдвічі інтенсивніше, ніж звичайна людина його віку. Містер Джефферсон від усього відмовляється — відпочивати, не хвилюватися, поволі рухатись і взагалі виконувати будь-

яку пораду, мою чи інших лікарів. І ось наслідок — він спрацювався, як старий двигун. Серце, легені, кров'яний тиск — усе під загрозою.

— Отже, містер Джефферсон рішуче відмовляється слухатись? — Так. Не знаю, правда, чи варто його звинувачувати. Своїм пацієнтам я такого не кажу, містере Гар-пер, але вам скажу: людина може спрацюватись як від роботи, так і від бездіяльності. Чимало моїх колег чинять так само, наслідуючи мене, і це непогано. У такому містечку, як Дейнмут, частіше маємо друге.

Каліки чіпляються за життя, смертельно перелякані, щоб, крий боже, не перенапружитись, не ковтнути надто свіжого повітря чи якогось мікроба або не з'їсти чогось несвіжого.

— Так, здається, ви маєте рацію, — погодився Гар-пер. — Отже, підсумовуючи, можна сказати так: Конвей Джефферсон досить міцний фізично, краще сказати, тілом. На що ж він здатен у своїй, так би мовити, активній формі? — Руки й плечі в нього неймовірно сильні. До катастрофи він був дуже міцний чоловік. А тепер надзвичайно вправний у своєму кріслі на коліщатах, а на милицях може дістатися від ліжка до крісла, не далі.

— А хіба такому каліці, як містер Джефферсон, не можна зробити протезів? — Ні, у нього пошкоджений хребет.

— Он як! Дозвольте підсумувати ще раз: Джефферсон міцний, фізично сильний чоловік. Почуває себе добре? Меткаф кивнув головою.

— Але серце в нього нікудишнє — найменше перенапруження, чи перевтома, чи шок, або раптовий переляк, і він може ґиґнути, так? — Майже так. Перевтома вбиває його поволі, бо він не здається навіть тоді, коли відчуває втому. Це загострює серцевий стан. Не схоже, щоб перенапруження вбило його раптово. Але несподіваний стрес або

переляк зроблять своє діло швидко. Ось чому я особливо застерігав його сім'ю.

— Але ж насправді стрес його не вбив! Адже страшнішого стресу, ніж цей, лікарю, годі й придумати. А містер Джефферсон живий.

Меткаф знизав плечима:

— Так, звичайно. Але якби вам мій досвід, містере Гарпер, то ви б знали, що саме такий випадок і підтверджує неможливість точного прогнозу. Люди, які мають померти від стресу й переохолодження, насправді від стресу й переохолодження не вмирають. І так далі і таке інше. Людський організм значно витриваліший, ніж ми собі гадаємо. А крім того, фізичний стрес, скажу вам, стає фатальним частіше, ніж психічний. Іншими словами, якщо зненацька грюкнуть двері, то це вб'є містера Джефферсона швидше, ніж звістка про страшну смерть дівчини, від якої він був у захваті.

— Цікаво, а чому так? — Погана новина майже завжди викликає захисну реакцію. Людина відразу ціпеніє, неспроможна цю новину усвідомити. Щоб осягти її до кінця, потрібен час. А от коли грюкнуть двері, або хтось вискочить із шафи, або несподівано з'явиться автомобіль — все це відбувається блискавично. Простіше кажучи, серце від переляку обривається.

— Але ж усі, мабуть, знають, — поволі промовив Гарпер, — що смерть дівчини могла вбити містера Джефферсона? — О, звичайно! — Лікар зацікавлено подивився на Гарпера. — Чи не гадаєте ви?..

— Я й сам не знаю, що я гадаю, — з досадою відказав старший поліційний офіцер Гарпер.

— Але ви згодні, сер, що ці дві акції між собою пов'язані? — трохи згодом доводив Гарпер серові Генрі Клітерінгу. — Одним пострілом двох

зайців! Спочатку дівчину, а вже звістка про її смерть уб'є й містера Джефферсона, перше ніж він устигне переписати заповіт.

— Думаєте, він його переписуватиме? — Вам краще знати, ніж мені, сер. Адже так? — Не знаю. До появи Рубі Кіні мені було відомо, що він заповідав розділити свої гроші між Марком Гаскеллом та місіс Джефферсон. І я не розумію, чому тепер він має міняти своє рішення? Хоча містер Джефферсон може вчинити й так.

— Від такого дивака можна всього чекати, — погодився Гарпер. — А особливо, коли його не цікавить моральний бік заповіту — тобто якщо він ладен відписати гроші навіть не кревному родичеві.

— Він дуже любить маленького Пітера, — сказав сер Генрі.

— Гадаєте, він має його за свого внука? Вам це краще знати, ніж мені, сер.

— Ні, я так не гадаю, — поволі промовив сер Генрі.

— Мені б хотілося почути від вас про ще одне, сер, — таке, про що я не можу судити сам. Ті троє — ваші друзі, і ви, певне, знаєте, як містер Джефферсон ставиться до містера Гаскелла й місіс Джефферсон. Ніхто не має сумніву, що він дуже любив їх, але це було тоді, коли один доводився чоловіком його дочці, а друга — дружиною його синові. Я так це розумію. А якщо, приміром, котресь із них знов одружиться? Сер Генрі замислився, потім сказав:

— Ви щойно зачепили цікаву проблему... Хтозна. Я схильний думати... Але це тільки припущення... Що його ставлення до них дуже помінялося б. Він побажав би їм добра, не мав би на них зла, але для нього вони перестали б існувати.

— В обох випадках? — кивнувши головою, спитав Гарпер.

— В обох. Щодо містера Гаскелла, то це безперечно. Та й щодо місіс Джефферсон теж. Однак тут я не дуже певен. Гадаю, містер Джефферсон любив її заради неї самої.

— Тут може відіграти роль те, що вона — жінка, — розважливо промовив старший поліційний офіцер Гарпер. — Йому легше уявляти її дочкою, ніж містера Гаскелла — сином. Таке трапляється часто. Тещі досить легко сприймають зятів як членів своєї сім'ї, зате дуже рідко буває, щоб свекруха приймала невістку за дочку.

Ви не проти, якщо ми пройдемося цією доріжкою до тенісного корту, сер? Я бачу, там сидить міс Марпл. Я хочу попросити, щоб вона зробила мені одну послугу. А якщо казати правду, то я маю намір попросити про цю послугу вас обох.

— Про яку послугу, містере Гарпер? — Я хочу, щоб ви зробили те, чого не можу зробити я. Щоб ви взялися замість мене за Едвардза, сер.

— За Едвардза? А що вам від нього треба? — Все, що знайдете за потрібне. Все, що він знає і думає. Про стосунки між членами сім'ї, його погляд на вбивство Рубі Кіні. Едвардз знає про все це краще за будь-кого. Мені він не скаже. А вам скаже. Бо ви джентльмен і друг містера Джефферсона.

— Мене сюди так терміново викликали для того, щоб я добув правду. Тобто довідався про все, що зможу — сумно промовив сер Генрі. — А якої послуги ви чекаєте від міс Марпл? — Я хочу, щоб вона розібралася з дівчатами-скаутами. їхнє коло ми обмежили півдесятком найближчих подруг Памели Рівз. Може, котрась із них щось чула. Я собі так думаю: не може бути, щоб та дівчинка, зібравшись до "Вулворта", не підбивала когось піти з нею. Мені здається, "Вулворт" — то звичайнісінька відмовка. А коли так, то я хочу знати, куди йшла дівчинка насправді. Комусь же вона та звірилась! А міс Марпл — саме та жінка, яка витягне з дівчаток усе.

Вона в дівчатках тямить, скажу вам! — Як на мене, то в цьому їй немає рівних. У неї страшенно пильне око.

— Ваша правда, — усміхнувся Гарпер. — Повз неї нічого не пройде.

Міс Марпл зустріла їх дуже радо, уважно вислухала Гарпера й одразу дала згоду виконати його прохання.

— Мені дуже хочеться вам допомогти, містере Гар-пер. Сподіваюсь, я вам прислужуся. Я маю справи скрізь: у недільній школі, в сирітському будинку, крім того, у мене завжди дуже молоді служниці, і я вже добре навчилася відгадувати, коли дівчина каже правду, а коли щось замовчує.

— Так, ви в цьому ділі справжній експерт! — промовив сер Генрі.

Міс Марпл докірливо глянула на нього й сказала:

— Ох, не кепкуйте з мене, сер Генрі! — А я й не думаю з вас кепкувати. Ви мали куди більше нагод покепкувати з мене.

— У селі стільки зла надивишся... — пробурмотіла міс Марпл.

— До речі, — озвався сер Генрі, — я з'ясував одну річ, про яку ви мене просили. Містер Гарпер каже, що в кімнаті Рубі Кіні у кошику на сміття були обрізки нігтів.

— Справді? То он воно що... — замислено промовила міс Марпл.

— А навіщо вам це, міс Марпл? — запитав Гар-пер.

— Це те, що з-поміж усього іншого... ну, викликало в мертвій дівчині подив.

Щось не так було з її руками, і я спершу не могла зрозуміти, що саме. А потім до мене дійшло: адже в дівчат, які про себе дбають — користуються косметикою і таке інше, — нігті завжди довгі. Звичайно, я знаю, часом дівчата люблять гризти нігті — це. одна з тих звичок, від яких самому відучитися важко. Та якщо маєш самолюбство, то швидко відвикнеш. І все ж я схильна думати, що Рубі Кіш не відучилася сама. До того ж малий Пітер — ви ж його знаєте — сказав, нібито в неї були довгі нігті, але вона одним зачепилась і зламала його. Отже, решту дівчина, звісно, підрізала, щоб усі були однакові. Тому я й поцікавилася обрізками нігтів, а сер Генрі усе з'ясував.

— Щойно ви сказали, — зауважив сер Генрі, — "це те, що з-поміж усього іншого..." Було ще щось? Міс Марші кивнула головою і відповіла:

— О, звичайно! Одяг. З ним усе не так. Обидва чоловіки зацікавлено подивилися на неї.

— Але чому? — спитав сер Генрі.

— Бачте, одяг на ній був старий. Так сказала Джозі. Та я й сама бачила, що він потертий, зношений. Виходить, з ним усе не так.

— Не розумію, чому? Міс Марші трохи зашарілась.

— Адже версія яка? Рубі Кіні перевдяглася і вийшла зустрітися з чоловіком чи хлопцем, що в нього вона, як сказали б мої племінники, "уклепалась"? Гарпер кліпнув очима.

— Є така версія. У неї було, як то кажуть, побачення.

— Чому ж тоді, — допитувалася міс Марпл, — на ній була стара сукня? Старший поліційний офіцер замислився, почесав потилицю і сказав:

— Я вас розумію. Ви вважаєте, що на ній мало б бути щось нове? — Я вважаю, що на ній мала б бути найкраща сукня. Вона ж дівчина.

— Так, але послухайте, міс Марпл, — утрутився сер Генрі. — Припустімо, вона збиралася на побачення. Можливо, у відкритій машині чи прогулятися десь за селом... І, щоб не ризикувати, вона вдягла старе.

— Це було б розумно, — погодився Гарпер. Міс Марпл повернулася до нього і збуджено заговорила:

— Розумно було б одягти штани й пуловер або твідовий костюм. Не хочу здатися снобом, але нічого не вдієш, так зробила б будь-яка дівчина нашого... нашого кола. Вихована дівчина, — провадила міс Марші, розвиваючи тему, — завжди одягається відповідно до обставин. І хоч який спскотнин буде день, а вихована дівчина у квітчастій шовковій сукні ніколи не прийде на побачення.

— А що ж одягають на зустріч із коханцем? — хотів знати сер Генрі.

— Якби вони зустрічалися в готелі чи в такому місці, де носять вечірні туалети, то Рубі, звісно, одягла б найкращу свою сукню. А на проіулянку вбиратися так просто безглуздо. Тим-то на ній мав би бути найпривабливіший спортивний костюм.

— Так зробила б якась модниця, але Рубі...

— Рубі так не зробила б, — погодилася міс Марпл. — Рубі, скажімо відверто, леді не була. Вона належала до того прошарку, що одягає все найкраще для найменш відповідних випадків. Торік ми якось улаштували на Скрентор-Рокс пікнік. Ви б тільки побачили, що понацуплювали на себе дівчата! Легкі шовкові сукні, лаковані туфлі і бозна-які капелюшки. Щоб лазити по скелях серед заростів дроку та вереску. Хлопщ поприходили у найкращих костюмах. А коли йдуть пішки на прогулянку, вдягаються зовсім інакше. Це, власне, уніформа, а

дівчата, схоже, не розуміють, що шорти личать тільки дуже стрункім! — І ви вважаєте, що Рубі Кіні... — неквапом промовив Гарпер.

— Я вважаю, що на ній мала б бути сукня, в якій вона танцювала, — її найкраща, рожева. І перевдяглася б вона тільки у ще краще.

— Тоді як же ви все це поясните, міс Марпл? — поцікавився старший поліційний офіцер.

— А ніяк... Поки що. Але нутром чую, що цс дуже важливо.

16 На огородженому сіткою майданчику закінчився урок з тенісу, що його давав Раймонд Старр. Дебела, середнього віку жінка коротко подякувала йому, взяла блакитний джемпер і подалася до готелю. Раймонд гукнув їй услід щось веселе й повернувся до лавки, де сиділо троє глядачів. У руці у нього була сітка з тенісними м'ячами, під пахвою — ракетка. Безтурботний усміхнений вираз на його обличчі де й дівся. Старр був стомлений і заклопотаний.

— От і все, — зітхнув він, підходячи до глядачів. На його засмаглому обличчі враз спалахнула широка, чарівна хлопчача усмішка, що так пасувала до його стрункої постаті. "Скільки ж йому років — двадцять п'ять, тридцять, тридцять п'ять? — подумав сер Генрі. — Важко сказати".

— Вона ніколи не навчиться грати, — хитаючи головою, заявив Раймонд.

— Усе це вам, мабуть, дуже надокучає? — поцікавилася місіс Марші.

— Буває, — просто відповів Раймонд. — А надто наприкінці літа. Якийсь час ще підбадьорює думка про платню, та зрештою навіть вона не додає сили.

Гарпер раптом устав і сказав:

— За півгодини я пришлю по вас, міс Марпл, гаразд? — Гаразд, спасибі. Я буду готова. Гарпер пішов. Раймонд стояв і дивився йому вслід. Потім промовив:

— Ви не проти, якщо я на хвилину сяду? — Прошу, — відказав сер Генрі. — Закурите? — Він запропонував йому сигарети, дивуючись, чому мав досі проти Старра упередження. Може, тому, що він — професійний тренер із тенісу й танцівник? Якщо так, то справа тут не в тенісі, а скоріше в танцях. Англійці, вирішив сер Генрі, ставляться недовірливо до кожного, хто добре танцює. А в цього молодика рухи дуже граційні. Рамон...

Раймонд... Як же його звати?! І раптом сер Генрі спитав про це вголос.

Молодик вражено звів на нього очі.

— Спершу моє професійне ім'я було Рамон. Рамон і Джозі звучить по-іспанському.

Потім проти іноземців виникли якісь упередження, і я став Раймонд. Це вже по-британському.

— А справжнє ім'я у вас зовсім інше? — поцікавилася міс Марпл.

— Справжнє моє ім'я Рамон, — усміхнувся він. — Бачте, бабуся в мене була аргентінка.

"Так он звідки така грація!" — промайнуло в сера Генрі.

— Але спершу мене звали Томас. До болю прозаїчно! — Старр обернувся до сера Генрі. — Ви приїхали з Девоншіра, сер, чи не так? Зі Стейна? У тих краях жив мій рід. У Елмонстоні.

Обличчя в сера Генрі проясніло.

— То ви один з елмонстонських Старрів? А я й гадки про це не мав.

— Звідки ж вам було знати... — В голосі Раймонда чулася гіркота.

— Не пощастило... е-е... і всяке таке, — пробурмотів сер Генрі.

— Маєток було продано після того, як наш рід прожив у ньому, здається, років триста. Ну, звісно! Мабуть, ми своє віджили. Мій старший брат виїхав до Нью-Йорка. Став видавцем, має гроші. А решту сім'ї життя розкидало по світу.

Тепер, скажу вам, важко знайти роботу, коли за плечима лише середня освіта.

Якщо пощастить, можна дістати в готелі місце портьє. Краватка й манери там у ціні. Якось я влаштувався організатором виставок у фірмі, що торгувала сантехнікою. Продаж дивовижних порцелянових ванн персикового й лимонового кольорів, велетенські демонстраційні зали... Але я ніколи не знав, що скільки коштує, коли фірма може поставити замовникові товар, і мене викинули на вулицю.

Єдине, що я вмів по-справжньому, — це танцювати й грати в теніс. Мене взяли на роботу в готель на Рів'єрі. Я там добре заробляв. Потім випадково почув, як один старий полковник — справжній старий полковник, просто старезний, до кінчиків пальців британець і завжди розповідав про індійське місто Пуну — підійшов до власника готелю й на повен голос заявив: "Де той ваш танцюрист? Я його хочу купити. Моя дружина й дочка бажають танцювати! Де той тип? Скільки він із вас

бере? Подати мені танцюриста!" Не варто було звертати на нього увагу. Але я не стерпів. І покинув готель. Приїхав сюди. Платня менша, зате працювати приємніше. Вчу товстух грати у теніс, хоч вони ніколи цього не навчаться. Та ще танцюю з дівчатами багатих клієнтів — тими дівчатами, яких ніхто не запрошує на танець! Але... таке життя, що вдієш! Вибачте, розпустив нюні... — Раймонд засміявся. Зблиснули білизною зуби, в кутиках очей набігли зморшки. Він раптом став здоровий, щасливий, бадьорий.

— Я дуже радий цій розмові, — сказав сер Генрі. — Мені весь час хотілося з вами поговорити.

— Про Рубі Кіні? Нічим не можу допомогти. Я не знаю, хто її вбив, і дуже мало знаю про неї. Вона мені не довіряла.

— Дівчина вам подобалася? — поцікавилась міс Марші.

— Не дуже. Але ненависті до неї я теж не відчував. — Говорив він якось байдуже, недбало.

— Отже, ви нікого не підозрюєте? — спитав сер Генрі.

— На жаль, ні. Я б сказав Гарперові, якби щось знав. Мені здається, це один із тих підлих злочинів, коли немає ні доказів, ні мотивів.

— Двоє людей мають мотив, — заперечила міс Марпл. Сер Генрі гостро глянув на неї.

— Справді? — здивувався Раймонд. Міс Марпл уперто дивилася на сера Генрі, і той знехотя промовив:

— Її смерть дасть, мабуть, п'ятдесят тисяч фунтів стерлінгів місіс Джефферсон та містерові Гаскеллу.

— Що?! — вражено вигукнув Раймонд. — О, але ж це безглуздя... цілковите безглуздя. Місіс Джефферсон... Та ні, вони не могли цього зробити. Це неймовірно! Міс Марпл прокашлялась і лагідно промовила:

— Боюсь, ви ідеаліст.

— Я?! — Старр засміявся. — Тільки не я! Я страшний цинік.

— Гроші, — сказала міс Марпл, — мотив дуже вагомий.

— Можливо, — гаряче кинув Раймонд. — Але жодне з тих двох не могло б так холоднокровне задушити дівчину... — Він замотав головою, потім устав. — А ось і місіс Джефферсон прийшла на урок. Спізнилася. — В голосі його вчувалося задоволення. — На десять хвилин спізнилась.

Стежкою до них швидко крокували Аделаїда Джефферсон і Гуго Маклін. Вибачаючись усмішкою за спізнення, Едді вийшла на корт. Маклін сів на лавку і ввічливо спитав, чи міс Марпл не буде проти, якщо він закурить. Розпаливши люльку, Гуго кілька хвилин мовчки пахкав димом, спостерігаючи за двома білими постатями на корті. Врешті сказав:

— Не розумію, навіщо Едді ці уроки? Пограй собі, та й досить. Ніхто не має від цього такої насолоди, як я. Але навіщо уроки? — Хоче краще грати, — пояснив сер Генрі.

— Едді й так непогано грає, — заявив Гуго. — Та й на біса це їй? Вона ж не має наміру брати участь в Уїмблдонському турнірі! — Якусь хвилину він мовчав, потім спитав: — А хто цей Раймонд? Звідки тут узявся професіонал? Щось дуже він нагадує мені латиноамериканця.

— Він із роду девоншірських Старрів, — відповів сер Генрі.

— Що?! Невже?! Сер Генрі кивнув головою. Гуго Макліну ця новина вочевидь не сподобалась. Він дужче насупився і сказав:

— Не знаю, навіщо Едді мене викликала? У всій цій справі з неї, здається, й волосина не впала. Едді ще ніколи не мала такого гарного вигляду. І нащо було мене викликати? Сер Генрі не без цікавості спитав:

— А коли вона вас викликала? — Е-е... коли все це сталося.

— По телефону? Чи телеграмою? — Телеграмою.

— Цікаво, коли місіс Джефферсон її послала? — Ну, я напевно не знаю...

— А коли ви її отримали? — Власне, я її не отримував. Мені прочитали її по телефону.

— Чому? А де ж ви були? — Річ у тім, що напередодні ввечері я з Лондона виїхав і зупинився в Данбері-Хед.

— Що?! Недалеко звідси? — Смішно, правда ж? Дізнався, коли скінчився раунд у гольф, і одразу ж сюди.

Міс Марпл замислено дивилася на нього. Гуго був збуджений і тримався невпевнено.

— Я чула, що в Данбері-Хед дуже мило й недорого, — промовила міс Марпл.

— Так, недорого. Я не можу дозволити собі платити дорого. Там дуже гарно.

— Треба буде якось поїхати туди, — запропонувала міс Марпл.

— Що? А-а... так, треба буде... — Маклін підвівся. — Краще піду нагулювати апетит. — Мов задерев'янілий, він рушив від них геть.

— Жінки не бережуть тих, хто їх обожнює, — сказав сер Генрі.

Міс Марпл усміхнулась, але промовчала.

— Вам не здалося, що він зануда? — спитав сер Генрі. — Мені цікаво почути вашу думку.

— Інтереси в нього не вельми широкі, — сказала міс Марпл. — Але здібності він має. III досить чіткі. Сер Генрі встав.

— Мені пора — маю справи. Он до вас іде місіс Бентрі.

Місіс Бентрі прийшла заспана. Важко зітхнувши, вона сіла поруч із міс Марпл.

— Я розмовляла з покоївками, — почала вона. — Але все марно. Нічого нового! Думаєте, дівчина фліртувала з кимось у готелі й ніхто нічого не знав? — Питання цікаве, люба моя. Однак заперечувати цього не ризикну. Якщо таке було, то хтось про це знає. Але дівчина, певне, поводилася дуже розважливо.

Місіс Бентрі перевела погляд на тенісний корт.

— Едді робить у тенісі успіхи. А цей тренер — симпатичний молодик. Едді просто цвіте. Вона й досі приваблива жінка. Не здивуюсь, якщо вона знову вийде заміж.

— І дуже розбагатіє, коли помре містер Джефферсон, — додала міс Марші.

— О, Джейн, у вас завжди такі чорні думки! І чому ви й досі не розгадали цю таємницю? Схоже на те, що ми тупцюємо на місці. Мені здавалося, ви одразу здогадаєтесь, хто це зробив, — докірливо промовила місіс Бентрі.

— Ні, люба моя, здогадалась я не одразу, а тільки згодом.

Місіс Бентрі звела на неї переляканий, недовірливий погляд.

— Ви вже знаєте, хто вбив Рубі Кіні? — Ну звісно, знаю! — відказала міс Марпл.

— Джейн, хто це?! Зараз же скажіть мені! Міс Марпл рішуче похитала головою і підібгала губи.

— Вибачте, Доллі, але я цього не зроблю.

— Чому? — Тому що ви жінка необачна й усім розповісте. А якщо й не скажете відверто, то натякнете.

— Та ні, не скажу. Жодній живій душі не скажу.

— Люди, які отак запевняють, дотримують слова найменше. Нічого не вийде, люба.

До цього ще далеко. Ще дуже багато чого неясно. Найгірше в цій справі те, що з самого початку всі були надто легковірні. Не можна вірити всьому, що кажуть люди. Коли трапляється щось підозріле, я просто нікому не вірю. Я, бачте, знаю людську натуру.

— Ви ніколи не вірите в те, що вам кажуть люди, так? — з гіркотою в голосі перепитала місіс Бентрі. — Але я не така вже й дурна. Ви, певне, гадаєте, ніби я не знаю, про що йдуть розмови у Сент-Мері-Міді, в

усьому графстві? Всі кажуть те саме: немає диму без вогню. Коли дівчину знайдено в бібліотеці Артура, то він конче має щось знати. Кажуть, нібито дівчина була його коханка або позашлюбна дочка й шантажувала його. Мелють язиком кому що в голову вдарить. І так воно й триватиме! Спочатку Артур нічого не розумітиме. Він-бо такий милий старий простак, що й не припустить, ніби люди можуть таке про нього подумати. Його уникатимуть, і тоді він нарешті замислиться: що ж сталося? Помалу йому почне прояснятись, і раптом його ошелешить! Він замкнеться в собі й день при дні страждатиме. І я приїхала сюди, щоб вивідати все! Це вбивство треба розкрити! Якщо ні, тоді життя Артура обернеться на пекло, а я цього не допущу. Нізащо! Я не хочу, щоб мій старий Артур зазнавав мук за те, чого не робив! Я залишила його вдома й приїхала до Дейнмута з однією метою: знайти правду.

— Я знаю, люба, — сказала міс Марпл. — Я приїхала сюди з тією самою метою.

17 У тихому готельному номері Едвардз шанобливо слухав сера Генрі Клітерінга.

— У мене до вас кілька запитань, Едвардзс. Але спершу я хотів би пояснити вам свій статус. Коли сталася ця трагедія, ваш господар послав по мене. Свого часу я був комісаром поліції у Скотленд-Ярді, а тепер на пенсії. Містер Джефферсон попросив мене скористатися моїм досвідом і з'ясувати правду. — Сер Генрі на мить замовк. Едвардз, трохи схиливши голову, пильно дивився на співрозмовника.

Потім сказав:

— Саме так, сер Генрі.

Клітерінг поволі, розважливо повів далі:

— У будь-якому розслідуванні є багато інформації, яку приховують. Роблять це з різних причин — або вона стосується сімейних таємниць, або люди вважають, що вона не має до справи ніякого відношення й навіть може поставити когось у незручне становище.

— Саме так, сер Генрі, — знову проказав Едвардз.

— Сподіваюсь, Едвардзе, тепер ви чітко уявляєте собі всю складність цієї справи. Покійна дівчина ось-ось мала стати прийомною дочкою містера Джефферсона. Двоє людей були зацікавлені, щоб цього не сталося, — містер Гаскелл і місіс Джефферсон.

Очі в слуги зблиснули, і він запитав:

— Дозвольте поцікавитись, сер: вони під підозрою? — Арешт їм не загрожує, якщо ви хотіли почути це. Але поліція змушена підозрювати їх до кінця розслідування.

— Становище в них неприємне, сер.

— Дуже неприємне. І тепер, щоб добути правду, слідству треба зібрати всі факти. Багато важать реакція, слова й жести містера Джефферсона та членів його сім'ї. Як вони почувалися, що робили, що казали? Я питаю вас, Едвардзе, через те, що про це можете знати тільки ви. Вам відомі настрої господаря.

Спостерігаючи за ним, ви, певне, здогадуєтесь, чим вони викликані. Я питаю про це не як поліцейський, а як друг містера Джефферсона. Тобто якщо сказане вами не стосуватиметься справи, то поліції я його не переловім. — Він замовк.

— Я вас розумію, сер, — поволі мовив Едвардз. — Ви хочете, щоб я говорив щиро і розповів про те, про що й не згадував би, а ви й не мріяли б почути, якби йшлося про звичайне розслідування.

— Ви дуже розумний чоловік, Едвардзе, — сказав сер Генрі. — Це саме те, що я мав на увазі. Якусь хвилину Едвардз помовчав, тоді повів далі:

— Звичайно ж, я знаю містера Джефферсона дуже добре. Я з ним уже чимало років і бачив його всякого — й бадьорого, й засмученого. Часом, сер, подумки питав себе: чи варто так боротися з долею, як бореться містер Джефферсон? Це йому обійшлося дуже дорого. Якби він зміг здатися, стати нещасним, самотнім, зламаним старим чоловіком, йому було б легше. Але для цього він надто гордий.

Вмерти, але не здатися, — ось його гасло. Однак це виснажує його нерви, сер Генрі. На вигляд він чоловік урівноважений. Але я бачив, як він задихався від люті. А найбільше його вбиває обман.

— Ви маєте на увазі щось конкретне, Едвардзе? — Так, сер. Ви просили мене бути щирим.

— Саме так.

— Тоді, сер Генрі, я вам ось що скажу: ота молода жінка, якою захопився містер Джефферсон, цього не варта була. Відверта кажучи, вона не заслуговувала доброго слова, їй було начхати на містера Джефферсона. Вся ця гра в повагу і вдячність — звичайнісінький обман. Не думаю, що дівчина йому якось шкодила, ні, просто вона була не така, якою він її бачив. І це дивно, сер, адже містер Джефферсон такий проникливий, розважливий джентльмен, його не легко обманути.

Та чого не буває з джентльменом, коли йдеться про молоцу жінку. Бачте, місіс Джефферсон, якій він завжди симпатизував і сам залежав від цієї симпатії, за літо дуже змінилася. Містер Джефферсон це помітив і сприйняв боляче.

Розумієте, він любив її. А містера Марка ніколи не любив.

Сер Генрі перебив його запитанням:

— І все ж він постійно тримає містера Гаскелла біля себе? — Так, але це — данина пам'яті про міс Розамунду, тобто місіс Гаскелл. Містер Джефферсон її дуже любив, вона була його втіха. А містер Марк — чоловік місіс Розамунди. Містер Джефферсон тільки так його завжди й сприймав.

— А якщо, приміром, містер Марк знов одружиться? — Містер Джефферсон лютуватиме, сер.

— Навіть так? — звів брови сер Генрі.

— Він цього не покаже, але буде саме так.

— А якщо вийде заміж місіс Джефферсон? — Містерові Джефферсону це теж не сподобається, сер.

— Прошу, розповідайте далі, Едвардзе.

— Я вже казав, що містер Джефферсон захопився тією дівчиною. З джентльменами це трапляється, мені вже не раз доводилося таке бачити. На них находить, мов хвороба. їм хочеться захистити дівчину, вберегти її від лиха, осипати дарами, і в дев'яти випадках із десяти дівчина сама здатна дати собі раду й добре бачить свій шанс.

— Отже, ви вважаєте, що Рубі Кіні була інтриганка? — Бачте, сер Генрі, дівчина була молода й недосвідчена, але задатки неабиякої інтриганки мала і стала б нею, якби ввійшла в смак. За п'ять років з неї вийшов би справжній експерт у цьому ділі.

— Я радий почути вашу думку про неї, — сказав сер Генрі. — Це дуже важливо. А тепер ви не пригадали б, коли містер Джефферсон говорив про це з членами родини? — Таких розмов було дуже мало, сер.

Містер Джефферсон висловлював свою думку й не допускав ніяких заперечень. Містерові Марку, що любив побалакати, він просто затикав рота. А місіс Джефферсон багато не говорила, вона жінка тиха.

Але переконувати його не дуже поспішала.

Сер Генрі кивнув головою і спитав:

— Що ще? Як сприймала все це сама дівчина? — Для неї це був, я б сказав, тріумф, сер Генрі, — не приховуючи відрази, сказав слуга.

— Тріумф, кажете? А вам не здається, що... — Сер Генрі добирав слова, прийнятні для Едвардза. — Що... е-е... її прихильність трималася на чомусь іншому? — Містер Джефферсон руки їй не пропонував, сер. Він мав намір її удочерити.

— Гаразд. І все ж таки що ви про це гадаєте? — Я, сер, був свідком одного випадку... — неквапом почав слуга.

— Це вже цікаво, розкажіть.

— Може, в цьому нічого такого й немає, сер. Просто якось Рубі розкрила сумочку, і звідти випав невеличкий фотознімок. Містер Джефферсон глянув на нього, мов шуліка на жертву, й сказав: "Егей, дівчинко, а це хто такий?" На знімку був молодик, смаглявий такий, з розтріпаним чубом, а краватка в нього була пов'язана недбало. Міс Кіш вдала, ніби нічого про це не знає, і сказала:

"І не здогадуюся, Джеффі. Не збагну навіть, як він попав до моєї сумочки. Я його туди не клала".

Але містер Джефферсон, сер, був не дурень. Негарна це історія... Він розсердився, насупив брови і хрипко промовив: "Не прикидайся, кицю, ти добре знаєш, хто це такий". Тоді Рубі враз поміняла тактику. Вона

злякалась і сказала: "Я його впізнала! Колись він приходив сюди, і я з ним танцювала. Але як його звати, не знаю. Якийсь ідіот підкинув мені в сумочку його знімок. Ці хлопці такі придурки!" Вона відкинула назад голову, засміялась і все зам'яла.

Але дівчина сказала неправду, сер. І не думаю, що містер Джефферсон їй повірив. Після того кілька разів він змірював її пильним поглядом і часом допитувався, де вона була.

— А ви коли-небудь бачили в готелі того, хто був на знімку? — поцікавився сер Генрі.

— Я його не знаю, сер. Я, звісно, не часто буваю внизу, серед пожильців.

Сер Генрі кивнув головою, спитав ще щось, однак Едвардз нічого додати вже не міг.

У поліційному відділку Дейнмута Гарпср ставив запитання Джессі Девіс, Флоренс Смолл, Беатріс Геннікер, Мері Прайс та Ліліан Ріджвей. Дівчата були приблизно одного віку й відрізнялися лише розумом. Дуже різні за походженням — дочки дрібних дворян, фермерів, власників крамниць, — вони розповідали те саме. Того нещасливого дня Памсла Рівз поводилась як завжди, жодній з подруг нічого не сказала, крім того, що збиралася піти до "Вулворта", а вже звідти поїхати автобусом додому.

У кабінеті Гарпера в кутку сиділа літня жінка. Дівчата її, мабуть, і не помітили. Бо якби помітили, то їх, певне, зацікавило б, хто вона така. На службовця поліції жінка не була схожа. Дівчата, видно, подумали б, що вона теж свідок, якого допитуватимуть. За двері вийшла остання дівчина. Старший поліційний офіцер Гарпер витер чоло, обернувся до міс Марпл і подивився на неї допитливим, але безнадійним поглядом. Міс Марпл, однак, твердо заявила:

— Я б хотіла поговорити з Флоренс Смолл.

Гарпер звів дугою брови, проте кивнув головою і натис кнопку. З'явився констебль.

— Запросіть Флоренс Смолл, — наказав Гарпер. Дівчина ввійшла в супроводі констебля. Це була дочка заможного фермера — висока, гарне волосся, якийсь пустотливий рот і налякані карі очі. Вона заламувала руки й дуже нервувала.

Гарпер глянув на міс Марпл, і та кивнула йому головою. Старший поліційний офіцер підвівся і сказав:

— Ця леді має до вас кілька запитань, — і вийшов, причинивши за собою двері.

Флоренс неспокійно глянула на міс Марпл. Очі в дівчини були цієї хвилини такі, як у корів на фермі в її батька.

— Сідайте, Флоренс, — мовила міс Марпл. Дівчина слухняно сіла. Не впізнаючи сама себе, вона раптом заспокоїлась, відчула себе як удома. Чужа й важка атмосфера поліційного відділка розвіялась, у кабінеті стало затишно.

— Розумієш, Флоренс, — почала міс Марпл, — нам дуже важливо знати все про бідолашну Памелу. Що вона робила в день своєї смерті? Флоренс пробурмотіла, що все розуміє.

— І я певна, ти постараєшся нам допомогти? Дівчина кивнула головою і насторожено подивилася на міс Марпл.

— Замовчувати будь-який факт — це означає чинити дуже серйозний злочин, — пояснила міс Марпл. Дівчина міцно стисла пальці в кулаки.

— Я роблю скидку на те, — провадила міс Марпл, — що ти перелякана через цей виклик у поліцію. Ти боїшся також, щоб тебе не звинуватили, що ти й досі мовчала. Може, навіть шкодуєш, що вчасно не зупинила Памелу. Але ти повинна бути сміливою дівчинкою і щиро у всьому признатися. А якщо відмовишся, то це вважатимуть фальшивим свідченням. За це, як ти знаєш, можна потрапити до в'язниці.

— Я... я скажу...

— А тепер, — різко мовила міс Марпл, — жодного нещирого слова, Флоренс! Негайно розказуй мені про все! Намела не їздила до "Вулворта", так? Флоренс облизувала губи язиком і благальне дивилася на міс Марпл, як тваринка, що її хочуть убити.

— Тут щось пов'язане з кіно, так? — спитала міс Марпл.

Неймовірна полегкість упереміш із вдячністю засвітилася в очах Флоренс. Стіна, що досі стримувала дівчину, впала. Задихаючись, Флоренс прошепотіла:

— Так, так! — Я здогадувалась, — сказала міс Марпл. — А тепер розказуй усе до ладу.

Флоренс прорвало:

— Ох, я так хвилювалася! Бачте, я пообіцяла Пам, що нікому нічого не скажу. А потім, коли її знайшли в машині... О, це був такий жах! Я тоді думала помру, адже це я винна. Я повинна була її зупинити. Але ж я не знала, що там щось негаразд. Потім, коли мене спитали, чи того дня я не помітила в ній чогось незвичайного, я навіть не встигла й подумати й відповіла: "Ні". А тоді вже не знала, що казати далі. До того ж я справді нічого не знала — тільки тс, що мені сказала Пам...

— І що ж тобі сказала Пам? — Ми саме йшли стежкою до автобуса, щоб їхати на збори. Вона спитала, чи вмію я тримати таємниці, і я сказала, що вмію, а Пам змусила мене заприсягтися, що я мовчатиму. Після зборів вона збиралася їхати до Дейнмута на кінопробу. Пам зустрічалася з одним продюсером — він саме повернувся з Голлівуда. Йому потрібен був типаж, і вона якраз підходила. Він попередив її, щоб вона не дуже розраховувала, бо наперед нічого не скаже, поки не побачиш людину на фото— Йії, ви ж знаєте. Може, мовляв, нічого й не вийде. у потрібна була молоденька дівчина, власне, школярка, що їздить з естрадним артистом і робить дивовижну кар'єру. Пам чудово грала в шкільних спектаклях, і продюсер бачив, що вона змогла б грати, тільки для цього треба багато над собою працювати.

Флоренс Смолл перевела дух. Міс Марпл аж занудило від цієї нестримної балаканини про кінозірок, Голлівуд, шалений успіх і гроші.

— Отож вони про все домовилися, — правила своєї Флоренс. — Після зборів Пам мала приїхати до Дейнмута, зустрітися з продюсером у готелі, а звідти він повіз би її до їхньої невеличкої студії в Дейнмуті. Це він так сказав. А після проб вона могла сісти в автобус і поїхати додому. Про наслідки проб він мав повідомити їй через кілька днів, і якби проби виявилися вдалими, то бос, містер Гамстайтер, приїхав би до неї додому, щоб поговорити з батьками.

Звичайно, на словах усе було чарівно! Я зеленіла від заздрості! На зборах Пам поводилась як завжди, — по ній ніколи нічого не скажеш. Потім вона заявила, що їде до "Вулворта", і лиш підморгнула мені.

Я бачила, як вона йшла тротуаром. — Флоренс заплакала. — Я повинна була зупинити її! Повинна була! Я мала знати, що це неправда! Я мала сказати... О господи, краще б я сама вмерла була! — Ну ж бо, ну! — Міс Марші погладила її по плечу. — Все гаразд. Ніхто тебе не звинуватить, Флоренс. Ти дуже добре зробила, що мені про це розповіла.

Якийсь час вона ще втішала дівчину, а через п'ять хвилин переповіла все Гарперові. Той був дуже засмучений.

— Розумний гад! — заявив він. — Ну постривай же, попадешся ти мені! Це відкриває справу зовсім з іншого боку.

— Так.

Гарпер подивився скоса на міс Марпл.

— Вас це не дивує? — Я щось таке передбачала.

Старший поліційний офіцер не без цікавості запитав:

— А чому ви вибрали саме цю дівчину? Всі вони були смертельно перелякані, і як на мене, поводились однаковісінько.

— У вас немає досвіду вислуховувати, як брешуть дівчата. А в мене є.

Пригадайте, Флоренс як і решта дивилася вам просто в очі, стояла серйозна і тільки переступала з ноги на ногу? Але ви не бачили, як вона виходила за двері. Я одразу ж здогадалась: дівчина щось приховує. В таких випадках людина вмить розслаблюється. Так завжди робить моя молоденька покоївка Дженет. Вона переконливо доводить, що край пирога обгризли миші, а як тільки вийде за двері, одразу ж видає себе самовдоволеною усмішкою.

— Я вам дуже вдячний, — сказав Гарпер і замислено додав: — Ленвілльська студія, так? Міс Марпл підвелась.

— Боюсь, мені треба поспішати, — відповіла вона. — Рада була допомогти вам.

— Ви назад до готелю? — Так, спаковувати речі. Треба швиденько повертатися до Сент-Мері-Міда. У мене там багато справ.

18 Міс Марпл вийшла на терасу, попростувала доглянутою стежкою в своєму садку за ворота, завернула до вікарія, перетнула садок і, підступивши до вітальні, легенько постукала у віконницю. Вікарій саме готував недільну проповідь. Його молода гарненька дружина втішалася успіхами свого малесенького нащадка, що бавився на килимку біля каміна.

— Можна до вас, Грізельдо? — О прошу, міс Марші! Ви тільки погляньте на Девіда! Він сердиться, що вміє повзати тільки задки. Щоразу поривається вперед, а рачкує задки до коробки з вугіллям! — Він такий славний, Грізельдо! — Правда ж, ніврокy? — хвалилася молода мати, намагаючись бути безсторонньою.

— Я не дуже ним клопочуся. Всі книжки кажуть, що дитину якомога довше слід залишати саму.

— Це дуже розумно, люба, — підтвердила міс Марпл. — Гм... Я прийшла спитати, чи ви не збираєте часом на щось гроші? Вікарієва дружина здивовано подивилась на міс Марпл.

— Та зборів ціла купа! — І вона почала перелічувати їх на пальцях.

— Мене влаштує будь-що, — сказала міс Марпл. — Я могла б обійти людей... із записником, якщо ви даєте мені таке повноваження.

— Щось розслідуєте? Розумію... Звичайно ж, я дам вам повноваження. Зберіть пожертвування на добродійні заходи. Гроші дуже потрібні, — розповідала Грізельда, проводжаючи гостю до дверей. — А може, ви скажете мені, що там таке? — уже на прощання спитала вона.

— Потім, люба, — відказала міс Марпл, поспішаючи.

Із записником у руці міс Марпл швидко крокувала за село до перехрестя. Тут вона повернула ліворуч, поминула "Блу Боар" і вийшла до Четсворта, більше відомого як "Новий будинок містера Букера". Завернула у ворота, підійшла до дверей і рішуче постукала. Відчинила молода блондинка на ім'я Діна Лі.

Косметики на ній було менше ніж звичайно, але сама дівчина мала якийсь брудний вигляд. Вона була в сірих штанях і яскраво-зеленому джемпері.

— Доброго ранку! — весело привіталася міс Марпл. — Можна до вас на хвилинку? — Розмовляючи, вона ступила в дім, і Діна, захоплена зненацька, не встигла й отямитись. — Дякую, — мовила міс Марпл, привітно всміхаючись і обережно вмощуючись на старовинний бамбуковий стілець. — Досить тепло як на цю пору року, еге ж? — торохтіла міс Марпл, випромінюючи добродушність.

— Так, справді... — відказала міс Лі. Не знаючи, як бути в такій ситуації, вона розпечатала коробку сигарет і запропонувала гості: — Може, закурите? — Спасибі, я не курю. Я зайшла спитати, чи не змогли б ви щось пожертвувати для нашого добродійного розпродажу наступного тижня? — Для добродійного розпродажу? — повторила Діна Лі так, ніби проказувала іноземні слова.

— У будинку вікарія, — уточнила міс Марпл. — Наступної середи.

— О! — щелепа в міс Лі відвисла. — Боюся, що не зможу...

— Зовсім нічого? Навіть півкрони? — Міс Марпл показала свого записника.

— О... е-е... Ну гаразд. Стільки, мабуть, зможу. — Дівчині полегшало, і вона закопирсалась у сумочці.

Міс Марпл окинула гострим оком кімнату і відразу ж зауважила:

— Я бачу, у вас немає килимка перед каміном. Діна Лі озирнулась, потім втупилася в гостю. Вона не могла помітити, що стара леді дуже уважно її вивчає, та, крім легенького роздратування, це не викликало в дівчини ніяких емоцій. Міс Марпл завважила це й сказала:

— Так воно й небезпечно, скажу вам. Жарини, буває, випадають і псують килимок.

"Дивна стара пліткарка", — подумала Діна, але відказала досить приязно, хоч і непевно:

— Колись він тут був. Але я не знаю, де він дівся.

— Певне, такий пухнастий, вовняний? — поцікавилася міс Марпл.

— З овечої шкури, — аж сама дивуючись, пояснила Діна. "От стара шкапа!" Вона дістала півкрони: — Ось, візьміть.

— О, спасибі, люба! — Міс Марпл узяла гроші й розгорнула записника. — Е-е...

як мені записати ваше прізвище? Погляд у Діни відразу став важкий, зневажливий. "Ти ба, носата стара видра! — подумала вона. — То ось чого ти прийшла, шукаєш, де пахне скандалом!" І дівчина чітко, вочевидь задоволене відповіла:

— Міс Діна Лі.

Міс Марпл спокійно глянула на неї і сказала:

— Цей котедж належить містерові Безілу Блейку, так? — Так, а я — міс Діна Лі! — Голос її пролунав задирливо, голова відкинулася назад, блакитні очі спалахнули.

Міс Марпл подивилася на неї ще спокійніше й промовила:

— Дозвольте дати пораду, хай навіть вона здається вам зухвалою.

— Вона вже здається мені зухвалою. Краще нічого не кажіть.

— І все ж таки, — мовила міс Марпл, — я скажу. Хочу порадити вам, і то неодмінно: перестаньте називати себе в селі своїм дівочим прізвищем.

Діна вирячила на неї очі й спитала:

— Що... що ви маєте на увазі? — Дуже скоро, — щиро мовила міс Марпл, — вам, певне, знадобиться людське співчуття і добра воля. Вашому чоловікові теж. У старомодній провінції упереджено дивляться на людей, які живуть разом неодружені. Вас обох, либонь, тішить удавати з себе таку парочку й відштовхувати людей, отих "старих зануд", як ви їх називаєте. Але й від старих зануд буває користь.

— Звідки ви знаєте, що ми одружені? — спитала Діна.

— О люба моя! — ухильно відказала міс Марпл і всміхнулася.

— І все ж таки, — наполягала Діна, — як ви дізнались? Ви що... були в Сомерсет-Хаусі? — У Сомерсет-Хаусі? О ні! Про це не важко було здогадатися. В селі, знаєте, чутки розходяться дуже швидко. Скажімо,

про ваші сварки... У молодят таке трапляється частенько. А от коли люди живуть разом неодружені, цього не буває.

Коли шлюб незаконний, люди куди обережніші. Їм треба враховувати одне одного і взагалі краще не сваритися. Одружені, я помітила, дістають насолоду від сімейних баталій і, е-е... взаємовигідного примирення. — Вона замовкла, лагідно кліпаючи очима.

— Ну, я... — Діна загнулась і засміялась. Потім сіла й закурила. — Ви просто чудо! — сказала вона. — Але чому ви хочете, щоб ми чесно призналися, хто ми насправді? Міс Марпл спохмуріла й промовила:

— Бо вашого чоловіка щохвилини можуть заарештувати за вбивство.

19 Якусь мить Діна вражено дивилася на міс Марпл, потім недовірливо спитала:

— Безіла? За вбивство? Ви жартуєте? — Анітрохи. Ви хіба не читали в газетах? Діна перевела дух.

— Ви маєте на увазі ту дівчину з готелю "Меджестік"? Ви хочете сказати, що Безіла підозрюють у вбивстві? — Так.

— Але ж це дурниця! Знадвору долинуло гудіння автомобіля, грюкнули ворота. Безіл Блейк розчахнув двері й переступив поріг, тримаючи в руках пляшки.

— Джин і вермут. Ти... — почав він і затнувся, перевівши погляд на сувору, випростану гостю. Задихаючись, Діна заголосила:

— Вона, мабуть, збожеволіла! Каже, що тебе заарештують за вбивство Рубі Кіні.

— О господи! — вихопилось у Безіла Блейка. Пляшки попадали у нього з рук на канапу. Похитуючись, він дістався до крісла і впав у нього. Затуливши обличчя долонями, чоловік усе проказував: — О господи! О господи! Діна кинулася до нього, вхопила його за плечі:

— Безіле, подивись на мене! Це неправда! Я знаю, це неправда! Я не вірю! Він обійняв її і промовив:

— Господь з тобою, мила! — То чому ж вони кажуть... Ти ж її навіть не знав, правда? — Чого ж, він її знав, — озвалася міс Марпл.

— Заткни рога, стара відьмо! — люто кинув Безіл. — Послухай, Діно, люба моя. Я її майже не знав! Випадково зустрівся з нею раз чи два в готелі "Меджесгік".

Оце й усе — їй-Богу, це все! — Нічого не розумію, — спантеличено промовила Діна. — Чому ж тоді тебе мають підозрювати? Безіл застогнав. Він затулив долонями обличчя й сидів, похитуючись уперед і назад.

— Що ви зробили з килимком? — спитала міс Марпл.

— Викинув його на смітник, — машинально відказав Блейк.

Міс Марпл гірко прицмокнула язиком.

— Ви вчинили безглуздо, дуже безглуздо. Добрі підстилки на смітник не викидають. У ній, певне, заплуталися блищики з її сукні? — Так, я не міг їх повибирати.

— Що ти кажеш? — закричала Діна.

— Спитай її. Вона, здається, знає все.

— Коли хочете, я можу розповісти, як усе було, — промовила міс Марпл. — Містере Блейк, поправите мене, якщо я казатиму не те. Думаю, після гострої сварки з дружиною на вечірці та чималої дози... спиртного, ви приїхали сюди. Я не знаю, о котрій це було.

— Близько другої ночі, — сумно мовив Безіл Блейк. — Я хотів був податися до міста, та, коли виїхав на околицю, передумав. Гадав, що Діна поїде туди вслід за мною. І повернув сюди. У будинку було темно. Я ввійшов, ввімкнув світло й побачив... я побачив... — Йому перехопило в горлі, і він замовк.

Міс Марпл почала розповідати далі:

— Ви побачили, що на підстилці перед каміном лежить дівчина. Дівчина в білій вечірній сукні, задушена. Не знаю, чи ви впізнали її тоді...

Безіл Блейк похитав головою:

— Я не міг на неї дивитись. Я тільки помітив її синє, опухле обличчя. Вона була вже мертва й лежала... отут, у моїй вітальні. — Він затремтів.

— Ви, звісно, були сам не свій, — лагідно промовила міс Марпл. — Ви були п'яні, а нерви у вас слабенькі. Вас, певне, охопила паніка. Ви не знали, як бути...

— Я боявся, що ось-ось з'явиться Діна й побачить мене з мертвою дівчиною, подумає, що це я її вбив. Потім мені прийшла в голову одна ідея. Тоді... Не знаю чому, але вона здалася мені блискучою. Я подумав: а чому б не підкинути дівчину в бібліотеку старому Бентрі? Той старий пихатий тип завжди на все дивиться звисока, зневажливо так, артистично, по-жіночому. "Хай знає, старий бундючний грубіян, — міркував я. — Ох і дурний же він матиме вигляд, коли побачить блондинку на своєму килимку". І, щоб пояснити все до кінця, додав: — Я був трохи п'яний, знаєте. Це було як розвага. Старий Бентрі з мертвою

блондинкою! — Атож, атож, — мовила міс Марпл. — У малого Томмі Бонда теж була така сама ідея. Досить вразливий хлопчик із комплексом неповноцінності. Він казав, що вчителька чіплялася до нього. Посадив у настінний годинник жабу, і та вистрибнула на вчительку. Ви вчинили так само, — провадила міс Марпл. — От тільки труп — куди серйозніша річ, ніж жаба.

Безіл знову застогнав:

— На ранок я прохмелів і збагнув, що накоїв. Мене скував *страх. Потім сюди приїхала поліція — ще один віслюк, отой начальник поліції. Я його боявся, а щоб це приховати, повівся з ним грубо.

Діна виглянула у вікно й сказала:

— Під'їхала машина. У ній чоловіки.

— Мабуть, поліція, — кинула міс Марші. Безіл Блейк устав. Він раптом зробився спокійний і рішучий. Навіть усміхнувся. Потім сказав:

— Отже, мені доведеться за це відповідати, так? Гаразд. Діно, люба, тримайся.

Зв'яжися зі старим Сімсом — він адвокат нашої родини. Поїдь до матері й признайся, що ми одружилися. Вона не вкусить. І не хвилюйся, я цього не робив.

Все має бути гаразд, розумієш, серце моє? У двері постукали, і Безіл гукнув:

— Увійдіть! У дверях з'явився інспектор Слек зі ще одним чоловіком і сказав:

— Містер Безіл Блейк? — Так.

— Я маю ордер на ваш арешт. Ви звинувачуєтесь у вбивстві Рубі Кіні вночі на двадцяте вересня цього року. Попереджаю: все, що ви казатимете, може бути використане проти вас на суді. А зараз ходімо зі мною, прошу. Ви дістанете можливість зв'язатися зі своїм адвокатом.

Безіл кивнув головою, подивився на Діну, але не торкнувся її, тільки сказав:

— До побачення, Діно! "Міцненький горішок" — промайнуло в інспектора Слека. Легенько вклонившись, він привітався з міс Марпл і подумав: "А ця стара кицька метка, її не обдуриш! Гарно ж ми прокрутили з килимком! І чоловік з автопарку біля студії допоміг, засвідчив, що молодик пішов з вечірки об одинадцятій, а не о дванадцятій. Не думаю, що його хлопці давали фальшиві свідчення, просто вони були п'яні, а на другий день Блейк їм сказав, що поїхав о дванадцятій ночі, і вони йому повірили. Ну що ж, цей уже попався. Йому пахне Броадмур* — він божевільний, його не повісять. Спочатку, мабуть, задушив Рівз, вивіз її за село, пішки повернувся до Дейнмута, взяв свою машину, що стояла десь на бічній алеї, помчав на вечірку, тоді повернувся до Дейнмута, притяг сюди Рубі Кіні, задушив її, підкинув у бібліотеку старого Бентрі, потім гайнув на своїй машині до кар'єру, підпалив чужу машину й приїхав сюди. Божевільний! Коли поліцейські з Безілом поїхали, Діна Блейк обернулася до міс Марші і промовила:

— Я не знаю, хто ви така, але ви повинні зрозуміти одне: Безіл цього не робив! — Я знаю. І знаю, хто це зробив. Але це не так легко довести. Те, що ви щойно сказали, може допомогти. Ви наштовхнули мене на одну ідею... Я ніяк не могла збагнути, який же зв'язок... Отже, що там було? 20 — Я вдома, Артуре! — оголосила, немов королівський указ, місіс Бентрі, коли ввійшла до кабінету. Полковник Бентрі підбіг, палко поцілував дружину.

— Це просто чудово! Слова його лунали щиро, манери були вишукані, але ніжну дружину, якою довгі роки була місіс Бентрі, не ошукаєш. І вона відразу ж запитала:

— Щось сталося? — Ні. Нічого. А що таке? — Ну, не знаю, — непевно мовила місіс Бентрі. — Все якось не так, хіба ні? Розмовляючи, вона скинула пальто, і полковник Бентрі, обережно підхопивши його, поклав на спинку канапи. Все, як завжди, і водночас якось не так.

"Чоловік наче всох, — подумала місіс Бентрі. — Потоншав, ще більше згорбився, під очима мішки, а погляд його не готовий зустрітися з моїм". Удаючи веселого, полковник Бентрі провадив:

— Ну, то як там у Дейнмуті? — О, це була справжня насолода! Тобі слід було поїхати туди, Артуре.

— Я не міг, люба. У мене дуже багато справ.

— І все ж, гадаю, переміна місця не завадила б. Тобі подобаються Джефферсони? — Так, звичайно. Бідолаха... Славний чоловік. Все так прикро...

— Що ж ти робив, поки мене не було? — А нічого, власне. Ходив по фермах. Сам переконався, що Андерсонам таки пора перекривати дах. Старий уже не полагодиш.

— А як минуло засідання Редфордшірської ради? — Я... ну... Знаєш, я не поїхав.

— Не поїхав? Але ж ти мав головувати! — Розумієш, Доллі, сталася якась помилка. Мене спитали, чи я не проти, коли замість мене головуватиме Томпсон.

— Зрозуміло! — відрубала місіс Бентрі. Вона стягла рукавичку й кинула її в кошик на сміття.

Старий Бентрі ступив був до кошика, але жінка спинила його:

— Не треба. Облиш її. Я ненавиджу рукавички! Полковник Бентрі стривожено подивився на дружину. Місіс Бентрі твердо промовила:

— Тн у четвер вечеряв з Дафсами? — А, це? Вечерю відклали. У них захворів кухар.

— Ідіоти! — кинула місіс Бентрі й запитала: — Ти вчора ходив до Нейлорзів? — Я їм зателефонував, сказав, що мені недобре, й вибачився. Вони мене зрозуміли.

— Авжеж, — сумно мовила місіс Бентрі. Вона сіла за письмовий стіл, узяла садові ножиці й спокійнісінько повідрізала один по одному пальці в своєї другої рукавички.

— Що ти робиш, Доллі?! — Мені хочеться нищити, — відказала місіс Бентрі. Потім підвелася. — Де ми сядемо після вечері, Артуре? У бібліотеці? — Ну... е-е... я не знаю, чи... Та й тут дуже приємно... або у вітальні.

— Я думаю, — заявила місіс Бентрі, — ми сядемо в бібліотеці.

Бентрі виструнчився, в очах його спалахнули веселі іскорки, і він промовив:

— Гаразд, люба моя, сядемо в бібліотеці! Роздратовано зітхнувши, місіс Бентрі поклала телефонну трубку. Вона дзвонила вже двічі, і щоразу та сама відповідь: міс Марші удома немає. Нетерпляча вдачею, місіс Бентрі швиденько всіх обдзвонила, навіть торговця рибою — той

жив у такому місці, що завжди знав, хто й де був у селі. Але він вибачився, бо цього дня міс Марпл не бачив.

— То де ж вона?! — ні до кого не звертаючись, вигукнула місіс Бентрі.

За спиною в неї хтось поштиво відкашлявся. Вихований Лоррімер пробурмотів:

— Ви шукаєте міс Марпл, мадам? Я щойно бачив, як вона підходила до будинку.

Місіс Бснтрі кинулася до дверей, розчинила їх і, задихаючись від хвилювання, привітала міс Марпл.

— А я вас скрізь шукала! Де ви були? — Місіс Бентрі подивилася через плече.

Лоррімер зник. — Це просто жах! Люди починають цуратися Артура! Він на очах постарів. Ми повинні щось зробити! — Не хвилюйся, Доллі! — якось дивно промовила міс Марпл.

Із дверей кабінету вийшов полковник Бентрі.

— О, міс Марпл! Доброго ранку! Дуже радий, що ви прийшли. Моя дружина надзвонювала вам, немов збожеволіла.

— Мабуть, я краще розповім вам про новину, — сказала міс Марпл, ідучи за місіс Бентрі до кабінету.

— Новину? — Щойно за вбивство Рубі Кіні заарештовано Безіла Блейка.

— Безіла Блейка?! — вигукнув полковник.

— Хоч він і не вбивав, — додала міс Марпл. Полковник Бентрі не звернув на ці слова уваги. Певне, й не почув їх до пуття.

— Ви хочете сказати, що він задушив дівчину, привіз її сюди й підкинув у мою бібліотеку? — Він підкинув її у вашу бібліотеку, — пояснила міс Марпл, — але він не вбивав.

— Дурниці! Якщо Блейк підкинув її в бібліотеку, то він-таки й убив. Одне випливає з одного! — Не конче. Він знайшов її в своєму котеджі, коли вона була вже мертва.

— Дуже правдоподібна історія! — іронічно кинув полковник. — Якщо ви — порядна людина й знаходите трупа, то дзвоните до поліції.

— Ну, — мовила міс Марпл, — не в кожного ж такі залізні нерви, як у вас, полковнику Бентрі. У вас ще та школа. А молодь тепер зовсім інша.

— Кишка тонка, — зауважив полковник, повторюючи заяложену свою думку.

— Дехто з них, — провадила міс Марпл, — пережив тяжкі часи. Я багато чула про Безіла. Він пройшов підготовку з пасивної протиповітряної оборони ще коли йому було вісімнадцять років. Тоді ж ускочив до охопленого вогнем будинку й виніс по одному четверо дітей. Потім кинувся ще й по собаку, хоч його попереджали, що це дуже небезпечно. Будинок завалився і накрив його. Безіла витягли, врятували, але груди в нього були тяжко поранені, і він довго лежав у гіпсі.

Саме тоді Блейк і зацікавився конструюванням.

— О! — Полковник прокашлявся і висякав носа. — А я... е-е... я про це й не знав.

— Він про це не любив розповідати, — пояснила міс Марші.

— Е-е... цілком правильно. Міцна закваска. Куди міцніша, ніж я гадав. Це ще раз підтверджує те, що не треба поспішати, коли складаєш про людей думку. — Полковник Бентрі мав присоромлений вигляд. — І все ж таки... — У ньому знову прокинулось обурення. — Що він собі думав, коли хотів звалити вину на мене? — Навряд щоб він цього хотів, — сказала міс Марші. — Він просто задумав пожартувати. Бачте, він був тоді п'яний.

— Був п'яний?! — вигукнув полковник Бентрі з притаманною англійцям симпатією до всього, що пов'язане зі спиртним. — Ну, знаєте, не можна засуджувати чоловіка за п'яну витівку. Пригадую, коли я вчився у Кембріджі, то якось таке втнув... Ну гаразд, дарма. Одне слово, страшний скандал тоді був. — Він пирснув зо сміху, потім враз похопився і став серйозний. Змірявши міс Марші пильним поглядом, спитав: — То ви вважаєте, що то не він убив, так? — Я цього певна.

— І знаєте, хто це зробив? Міс Марші кивнула головою.

— Вона просто чудо! — вигукнула місіс Бентрі в захваті.

— Ну, і хто ж? — Я ж оце й прийшла, щоб попросити вашої допомоги, — сказала міс Марші. — Гадаю, коли ми побуваємо в Сомерсет-Хаусі, у нас з'являться грандіозні ідеї! 21 Сер Генрі був дуже похмурий.

— Мені це не до вподоби, — сказав він.

— Я розумію, — мовила міс Марші, — для вас такий метод нетрадиційний. Але це дуже важливо для того, щоб переконатися остаточно. І якщо містер Джефферсон погодиться...

— А Гарпер? Чи варто його в це втягувати? — Для нього буде обтяжливе так багато знати. Ви, звісно, можете йому натякнути. Наглянути за певними людьми, постежити за ними...

— Гаразд, це те, що треба, — сказав сер Генрі. Старший поліційний офіцер Гарпер свердлив поглядом сера Генрі Клітерінга.

— Сер, я хотів би мати ясність. Ви мені на щось натякаєте? — Я повідомляю вам, що мій друг має намір поїхати завтра — і він не робить із цього таємниці — до свого адвоката в Дейнмуті і скласти новий заповіт.

Гарпер ще дужче насупив свої густі брови.

— Містер Конвей Джефферсон збирається оголосити про це зятеві й невістці? — Про це він скаже їм сьогодні ввечері.

— Розумію. — Старший поліційний офіцер постукав самопискою по столі й повторив: — Розумію. — Потім його гострий погляд знову втупився в сера Генрі.

— Отже, ви проти версії з Безілом Блейком? — А ви? Вуса Гарпера здригнулись, і він сказав:

— А міс Марпл? Чоловіки подивились один на одного, і Гарпер промовив:

— Гаразд, облиште це на мене. Все буде законно. Ніяких пересмикувань фактів, обіцяю вам.

— І ще одне, — сказав сер Генрі. — Краще погляньте ось на це. — Він розгорнув аркуш паперу й посунув його через стіл.

Цього разу спокій зрадив Гарпера, і він аж присвиснув:

— От тобі й маєш! То це ж зовсім міняє справу. Як ви таке розкопали? — Жінки, — пояснив сер Генрі, — завжди страшенно цікавляться шлюбними справами.

— А надто літні й самотні, — додав старший поліційний офіцер.

Конвей Джефферсон подивився на товариша, що саме переступив поріг; його обличчя розпливлося в усмішці.

— Я сказав їм, і вони сприйняли все дуже добре.

— І що ж ви сказали? — Тепер, мовляв, коли Рубі мертва, нехай ті п'ятдесят тисяч, які я заповів їй, підуть на добродійну справу, що нагадувала б про неї, тобто на лондонський гуртожиток для молоденьких дівчат, котрі працюють професійними танцівницями.

Щось безглуздіше годі й придумати, скажу вам. Уявляю, як я їх ошелешив — так, ніби й справді зважився б на щось таке. — Потім замислено додав: — Дурницю я зробив із тією дівчиною, скажу вам. Певне, старію вже й вижива́ю з розуму.

Тепер я це зрозумів. Вона була славна дівчина, але більшість із того, чим я її наділяв, я сам-таки й вигадав. Удавав, ніби вона нова Розамунда! У них однакове волосся, але серце й розум різні. Дайте мені цей папір. Тут прозирає досить цікавий зв'язок.

Сер Генрі зійшов униз і звернувся до портьє.

— Містер Гаскелл, питаєте? Він щойно поїхав на своїй машині. Певно, до Лондона.

— Он як! А місіс Джефферсон де? — Місіс Джефферсон, сер, щойно пішла спати. Сер Генрі зазирнув до вітальні й танцювальної зали. У вітальні насуплений Гуго Маклін розв'язував кросворд. У танцювальній залі Джозі мужньо всміхалася в обличчя гладкому, спітнілому чоловікові і спритно уникала його ніг. Товстунові вочевидь дуже подобалося танцювати. Граційний і невеселий Раймонд танцював з анемічною на вигляд шатенкою у дорогій сукні, що була їй дуже не до лиця.

— Отже, спати, — тихо мовив сер Генрі й рушив нагору.

Була третя година ночі. Вітер ущух; над спокійним морем світив місяць. У кімнаті Конвея Джефферсона — він лежав обкладений подушками, — крім його важкого дихання, ніяких звуків не було чути. Не повівав навіть легенький вітерець, від якого гойднулися б штори на вікні. І все ж таки вони гойднулися, за мить розтулилися, і на тлі місячного сяйва з'явилась постать. Потім штори зійшлися, знову стало тихо, але тепер у кімнаті була ще одна людина. Все ближче й ближче підкрадався непрошений гість до ліжка. Джефферсон дихав глибоко й рівно. Великий і вказівний пальці готові були відтягти шкіру; у другій руці завмер шприц. Та раптом із темряви вихопилася рука і, мов кліщами, стисла руку з голкою; друга рука залізною хваткою схопила непрошеного гостя.

Холодний голос закону промовив:

— Не вийде! Віддайте голку! Спалахнуло світло.

Конвей Джефферсон сумно дивився з подушок на вбивцю Рубі Кіні.

22 — Кажучи словами конандойлівського доктора Ватсона, я хочу знати ваш метод, міс Марпл, — промовив сер Генрі Клітерінг.

— А я хочу знати, що вас на це штовхнуло, — поцікавився старший поліційний офіцер Гарпер.

— Господи, міс Марпл, ви знову відзначились! Я хочу почути про все з самого початку, — заявив полковник Мелчетт.

Міс Марпл розгладила найкращу свою вечірню шовкову сукню. На обличчі в неї виступив рум'янець, вона всміхалась і дуже ніяковіла.

— Боюся, що мій "метод", як висловився сер Генрі, надзвичайно аматорський, — почала вона. — Річ у тім, бачте, що більшість людей, у тім числі й поліцейські, надто довіряють цьому брехливому світові. Вони вірять усьому, що їм кажуть. А я ніколи ні в що не вірю. Я люблю довести все собі сама.

— Це науковий підхід, — зауважив сер Генрі.

— У нашому випадку, — вела далі міс Марпл, — деякі речі були прийняті як щось незаперечне, а не просто звичайні факти. А факти, як я помітила, були такі:

жертва молода і гризла нігті; зуби в неї трохи стирчали — так часто трапляється в молоденьких дівчаток, якщо зуби вчасно не виправити спеціальною металевою пластинкою. Діти дуже неслухняні й, коли дорослі не бачать, виймають ті пластинки.

Та я відхилилася від теми. Про що я казала? Ага, так ось. З болем дивлячись на мертву дівчину — адже урвалося молоде життя, я подумала, що вбивця — дуже зла людина. Те, що труп знайшли в бібліотеці полковника Бентрі, сплутувало всі карти. Але це факт, від якого нікуди не дінешся. Насправді ж задум інший, і це збило нас із пантелику. Хтось вирішив звалити вбивство на бідолашного молодого Безіла Блейка — чоловіка для такого діла дуже підходящого. Але Блейк підкинув труп до полковникової бібліотеки, затяг події і цим дуже напакостив справжньому вбивці. Підозра мала одразу впасти на містера Блейка — адже поліція з'ясує, що він знав дівчину, сам був зв'язаний з іншою дівчиною, а Рубі приходила його шантажувати або щось таке, і

він, розгнівавшись, задушив її. Звичайнісінький брудний злочин, які трапляються в нічних клубах.

Але все поламалось, і розслідування зосередилося на сім'ї Джефферсонів — на превелике невдоволення однієї особи.

Як я уже згадувала, людина я дуже підозрілива. Мій небіж Раймонд каже — жартома, звісна річ, — що розум у мене, як і в усіх людей вікторіанської доби, нагадує помийну яму. Але вікторіанці, до речі, знаються на людській натурі.

Так ось, маючи такий негігієнічний — чи все ж таки гігієнічний? — розум, я подивилася на справу з погляду грошей. Двом людям вигідна смерть дівчини, і цього не заперечиш. П'ятдесят тисяч — великі гроші, а особливо коли ти у фінансовій скруті. Звичайно ж, обоє вони славні, приємні люди, на вбивць не схожі, але хто що знає, чи не так? Взяти, приміром, місіс Джефферсон. Усі її люблять. Але очевидно й те, що цього літа жінка стала якась неспокійна, стомилася від такого життя, коли вона цілком залежна від свекра. Вона знала — так казав лікар, — що містер Джефферсон довго не проживе, отже, було б непогано, якби Рубі Кіні зникла.

Місіс Джефферсон безмежно віддана своєму синові, ,а в деяких жінок виникає дивовижна ідея, нібито злочин, вчинений заради своїх нащадків, можна виправдати. Я таке вже бачила.

Містер Гаскелл, якщо користуватися спортивною термінологією, був, звичайно ж, лідер куди вірогідніший. Він картяр, і високі моральні засади, як я розумію, йому чужі. Але я мала певні підстави гадати, що тут не обійшлося без жінки.

Моя версія здавалась гіпотетичною, оскільки я дивилась на справу з погляду грошей. Однак обоє мали алібі на той час, коли Рубі Кіні, згідно з медичною експертизою, померла. Та невдовзі знаходять спалену

машину з трупом Памели Рівз, і тоді вся справа стає як на долоні. Алібі, звісно, тепер втрачає всяку вагу.

Отже, я мала дві половинки справи, і обидві досить переконливі. Але вони не збігалися. Між ними мав бути зв'язок, а я його не знаходила. В однієї особи, котру я вважала причетною до справи, не було мотиву. Безглуздо з мого боку! — мовила, розмірковуючи вголос, міс Марші. — Якби не Діна Лі, я б до цього не додумалася — до найочевиднішої речі в світі! Сомерсет-Хаус! Одруження! Це стосувалося не тільки містера Гаскелла та місіс Джефферсон, а й інших людей.

Якщо хтось із цих двох був одружений або ж збирався одружитись, то з'явився третій. Раймонд, приміром, гадав, що має шанс узяти заміж багату жінку. Він був дуже чуйний до місіс Джефферсон і саме своєю привабливістю, як на мене визволив її з тривалого удівства, їй цілком подобалося бути просто дочкою містера Джефферсона. Як це було з Рут і Наомі, пригадуєте оту справу в нашому селі? Крім Раймонда, був ще містер Маклін. Він місіс Джефферсон подобався, і вони, здається, врешті побралися б. Містер Маклін не дуже багатий, до того ж тієї ночі був недалеко від Дейнмута. Отже, здавалося, — провадила міс Марші, — зробити це могло кожне з них. Але я знала напевно. Бо як же бути з обгризеними нігтями, адже так? — Нігтями? — здивовано перепитав сер Генрі. — Але ж вона відірвала нігтя, а решту позрізала.

— Дурниці! — кинула міс Марші. — Обгризені й коротко зрізані нігті — це речі різні! Той, хто розуміється на дівчачих нігтях, їх не переплутає, — оті гадкі, обгризені нігті, як я завжди кажу дівчатам у школі. Нігті, бачте, — це був факт. І він міг означати тільки одне: у бібліотеці полковника Бентрі лежав труп не Рубі Кіні! І це приводить нас до конкретної особи — до Джозі! Саме вона впізнала в мертвій дівчині Рубі. Джозі знала, вона мусила знати, що то — не Рубі. А сказала, що Рубі. Джозі була спантеличена, ошелешена, коли побачила, де лежав труп. Сама ж вона, по суті, це й виказала. Чому? Бо знала. А хто ж краще за неї міг знати, де його мали знайти! У котеджі Безіла Блейка.

Хто звернув нашу увагу на Безіла? Джозі. Вона сказала Раймондові, що Рубі, певне, з кіношником.

А ще раніше підкинула знімок у сумочку Рубі. Так, це була Джозі — хитра, практична, жорстока й жадібна до грошей.

Оскільки мертва дівчина була не Рубі Кіні, отже, то був хтось інший. Хто ж? Інша дівчина, яку теж розшукували, — Памела Рівз! Рубі було вісімнадцять років, Памелі — шістнадцять. Обидві молоденькі, міцні дівчата. Але навіщо, питала я себе, цей фокус? Сенс був тільки один: зробити комусь алібі. Хто мав алібі на час смерті Рубі Кіні? Марк Гаскелл, місіс Джефферсон і Джозі.

Знаєте, мені було досить цікаво простежувати за розвитком подій, усвідомлювати, як здійснювався цей план. План складний і водночас простий.

Отже, вибір падає на бідолашну Памелу. Кінопроба! Хіба ж могло бідолашне дитя перед цим устояти. Та ще й коли про все так вірогідно розповів Марк Гаскелл.

Вона приходить до готелю, він уже чекає на неї, заводить її бічними дверима і знайомить із Джозі — експертом з питань косметики! Бідолашна дитина...

Моторошно думати про те, як вона сидить у ванній Джозі і та вибілює їй волосся, накладає на обличчя шар косметики, лакує на руках і ногах нігті.

Потім їй дають наркотик. Вона непритомніє. Гадаю, її поклали в порожній кімнаті напроти. Пригадуєте, ті кімнати прибирають раз на тиждень. Після вечері Марк Гаскелл поїхав машиною на узбережжя — здається, так він казав? Це тоді він одяг її у стару сукню Рубі, відвіз до котеджу й поклав на килимок.

Коли він душив її поясом від сукні, вона була непритомна. Гріх так казати, але, сподіваюсь, вона нічого не відчула. А якщо по правді, то мене просто тішить думка про те, що його повісять... Це було одразу по десятій. Потім він повертається на шаленій швидкості до готелю і входить у вітальню, де Рубі Кіні саме танцює з Раймондом показовий танець. Гадаю, Рубі робила все, що їй наказувала Джозі. Дівчина мала перевдягтись і чекати в кімнаті Джозі. Їй щось підсипали — певно, в каву. Пригадуєте, вона позіхала, коли танцювала з молодим Бартлеттом? Пізніше Джозі з Раймондом прийшли "шукати її", але Раймонд до кімнати Джозі не входив. Мабуть, саме тоді вона й порішила дівчину — уколом або вдарила чимось по голові. Далі зійшла вниз, танцювала з Раймондом, сперечалася з Джефферсонами про тс, де могла бути Рубі, й нарешті пішла спати. Вдосвіта вона надягла на Рубі Памелину сукню, бічними сходами знесла тіло надвір — жінка вона міцна, — вибрала машину Джорд-жа Бартлетта, від'їхала дві милі до кар'єру, облила машину бензином і підпалила. А потім пішки повернулася до готелю — саме коли кинулися шукати Рубі.

— Хитромудрий план, — зауважив полковник Мелчетт.

— Це не хитромудріше, ніж танцювати, — відповіла міс Марпл.

— Та вже ж.

— Вона була дуже обережна, — розповіла далі міс Марпл. — Врахувала навіть, що нігті в дівчат неоднакові. Зламаний ніготь Рубі на її шалі мав пояснювати, чому Рубі позрізала всі нігті.

— Так, вона передбачила все, — сказав Гарпер. — Єдиний доказ, який ви мали, — це обгризені нігті школярки.

— Не тільки, — заперечила міс Марпл. — Марк Гаскелл вибовкав зайве. Описуючи Рубі, він сказав, що її нижня щелепа запала всередину.

А в мертвої дівчини, яку знайшли в бібліотеці полковника Бентрі, зуби були випнуті.

— А отой драматичний фінал — це ваша ідея, міс Марпл? — похмуро спитав Конвей Джефферсон.

— Так, це була моя ідея. Приємно почувати себе впевнено, хіба ні? — Звісно, — погодився Конвей Джефферсон.

— Бачте, — провадила міс Марпл, — досить було тим двом дізнатися, що ви збираєтеся скласти новий заповіт, як вони почали діяти. Вони вже пішли на два вбивства за гроші, отже, ладні були піти й на третє. Марк, певна річ, мав бути абсолютно чистий, тому поїхав до Лондона й забезпечив собі алібі: вечеря в ресторані з друзями і нічний клуб. Все мала зробити Джозі. Вони й доти влаштовували все так, щоб убивство Рубі скинути на Безіла. Смерть містера Джефферсона мала настати нібито внаслідок того, що відмовило серце. У шприці був дигіталіс, як сказав містер Гарпер. У лікарні така смерть не викликала б підозри. Джозі розхитала на балконі одну кам'яну кулю, яка трохи згодом і з її допомогою мала впасти. Смерть списали б на шок.

— Винахідлива, гадина! — вилаявся Мелчетт.

— Отже, третім, як ви тоді сказали, мав померти Конвей Джефферсон? — поцікавився сер Генрі. Міс Марпл похитала головою:

— О ні. Я мала на увазі Безіла Блейка. Вони б його повісили, якби могли.

— Або запроторили б до Броадмура, — докинув сер Генрі.

У двері впурхнула Аделаїда Джефферсон. За нею йшов Гуго Маклін.

— Я, здається, все проґавив! — сказав він. — І досі не бачу в цьому ніякого сенсу. Ким була Джозі Маркові Гаскеллу? — Дружиною, — відказала міс Марпл. — Вони взяли шлюб рік тому, але вирішили тримати це в таємниці, поки помре містер Джефферсон.

Конвей Джефферсон буркнув:

— Я завжди знав, що Розамунда вийшла заміж за погань, але намагався цього не помічати. А вона була від нього в нестямі. Від убивці! Ну, тепер його повісять разом із цією жінкою. Я дуже радий, що він засипався й викрив себе.

— Джозі дуже сильна натура, — сказала міс Марпл. — Все це задумала вона.

Іронія долі в тому, що вона ж таки й привезла сюди дівчину, якою захопився містер Джефферсон і яку він, сам того не бажаючи, занапастив.

— Бідолашна дівчинка! Бідолашна маленька Рубі! — промовив Джефферсон.

Аделаїда поклала руки йому на плечі й ніжно обняла його. Цього вечора вона була чарівна. Трохи затинаючись, вона сказала:

— Я хочу вам щось сказати, Джефф. Зараз-таки. Я хочу вийти заміж за Гуго.

Конвей Джефферсон якийсь час мовчки дивився на неї, потім понуро промовив:

— Тобі пора виходити заміж. Вітаю вас обох. До речі, Едді, завтра я складу новий заповіт.

— Так, я знаю, — кивнула вона головою.

— Ні, не знаєш. Я заповідаю тобі десять тисяч фунтів стерлінгів. Решту дістане після моєї смерті Пітер. Тебе це влаштовує, дівчинко? — О Джефф! — Голос її затремтів. — Ви просто чудо! — Він славний хлопчик. Я б хотів побути з ним як можна довше, поки ще живий.

— О, звичайно! — Пітер дуже зацікавився цим злочином, — замислено промовив Конвей Джефферсон.

— Він не тільки має ніготь убитої дівчини — однієї з убитих, зрештою. Йому також поталанило дістати трохи вовни від шалі Джозі, яка зачепилась за ніготь.

Отже, він має дещо на згадку й від убивці! Такий радий! Гуго й Аделаїда Джефферсон простували через танцювальну залу. До них підійшов Раймонд. Аделаїда поквапне сказала йому:

— А в мене новина! Ми збираємося одружитись. Раймонд сумно всміхнувся.

— Сподіваюся, — мовив він, не звертаючи уваги на Гуго й заглядаючи їй у вічі, — що ви будете дуже, дуже щасливі.

Вони пішли, а Раймонд стояв і дивився їм услід.

— Гарна жінка, — сказав він сам собі. — Дуже гарна. І в неї будуть гроші. А я так старався визубрити історію девоншірських Старрів! Але щастя мене зрадило.

Танцюй, танцюй, чоловіче! І Раймонд повернувся до танцювальної зали.